

MASTERPROEF 2022

Chloé Eraerts

Een thuis weg van (t)huis

Hoe kan men voor het gezin van een patiënt uit de ziekenhuisafdeling kinderoncologie tijdelijk een thuis in de omgeving creëren?

Master interieurarchitectuur 2021-2022
Universiteit Hasselt - Faculteit Architectuur en Kunst

Promotor: Ann Petermans
Projectbegeleider: Aslis Cicek

Een thuis weg van (t)huis

Hoe kan men voor het gezin van een patiënt uit de ziekenhuisafdeling
kinderoncologie tijdelijk een thuis in de omgeving creëren?

Chloé Eraerts

VOORWOORD

Doordat ik in het dagelijks leven veel te maken krijg met verhalen rondom kanker, wist ik meteen dat ik hierbij iets wilde doen voor mijn masterscriptie en project. Zelf hebben we in de familie en vriendengroep al meerdere kinderen moeten afgeven door het gevolg van kanker. Jaren later heeft dit nog steeds een impact op de getroffen gezinnen. Daarnaast helpen mijn ouders mee bij een goed doel genaamd Fighters Against Cancer. Hierdoor komen we dagelijks in contact met mensen die dit doel willen steunen. Niet alleen zie ik mijn mama de kleren die verkocht worden voor dit doel sorteren en verkopen, ook ikzelf krijg tal van berichtjes van mensen die spullen willen kopen om hun steentje bij te dragen. Door de vele events waar mijn ouders, en soms ik ook, mee naartoe mogen gaan en hier ook te helpen door aan de stand van Fighters te staan, komen we veel mensen tegen die kanker hebben. De mensen die mij het vaakst bijblijven zijn de kinderen. Hun stralende gezicht wanneer ze een knuffelbeer of T-shirt van FAC krijgen maakt mijn dag terug goed. Ook wanneer mijn ouders alleen zijn weggeweest, en thuiskomen met verschillende verhalen, raken mij die van de kinderen toch het meest. Dit komt denk ik doordat ik zelf jongere broers heb en hun heb zien opgroeien, maar ook doordat ik zelf kinderen ken, zoals een neefje, die we hebben moeten laten gaan door de verloren strijd aan kanker. Zoals eerder vermeld, merken we fel dat de ouders niet snel herstellen hiervan. Zelfs 13 jaar later hoor ik nog verhalen over dat het ziekenhuis gefaald heeft en hun ook beter kon opvangen. Ook van anderen dat de papa alleen met het kind naar andere landen vloog voor behandelingen, en de mama met het ander zoontje achterbleef, overtuigde me dat ik hier iets rond wou doen. Door mijn gekozen studie wonen, en seminarie Design for more, kon ik al snel bedenken dat ik een thuis wou creëren voor de mensen die getroffen zijn door kanker.

Door de hulp van velen, is deze masterscriptie tot een goed einde gebracht. Natuurlijk verdienen sommige mensen in het bijzonder de eerste dankbetuigingen. Als eerste zou ik mijn promotor Ann Petermans willen bedanken, niet alleen voor haar inzichten en kennis in dit onderzoek, maar ook dat ze, desondanks ik iemand ben die vaak tot het laatste wacht met plannen, toch mij de nodige hulp heeft aangeboden. Verder wil ik mijn projectbegeleider Asli Cicek bedanken. Tijdens de vele begeleidingen, gaf ze me vaak een andere kijk op mijn ontwerp waardoor ik de nodige aanpassingen kon maken en zelf mijn ontwerp ook anders ging benaderen. Uiteindelijk ben ik tevreden over wat ik heb bereikt, en wil hun hier dus voor bedanken.

Verder zou ik enkele mensen die ook hun bijdragen hebben geleverd in dit onderzoek ook willen bedanken. Eerst zou ik enkele ouders willen bedanken, waaronder Amina Spiritus en Katia Lacroix. Zij hebben mij de meeste informatie bezorgd rond de ziekenhuisomgeving en ook heeft Amina de tijd genomen om een grondplan te tekenen van de oncologie afdeling. Ook Evy Broeders, die ervoor gezorgd heeft dat mijn enquête werd ingevuld door nog enkele ouders, wil ik bedanken. Naast de ouders zou ik ook een werknemster van de kinderoncologie afdeling te UZ Leuven willen bedanken, namelijk Angelina Viaene. Zij bezorgde mij de nodige foto's van de afdeling, zodat ik toch een betere kijk kon hebben op het interieur, doordat ik door corona hier niet zelf kon langsgaan. Naast deze personen, hebben ook mijn vriendinnen en medestudenten de nodige hulp en steun gegeven. Wanneer ik iets niet wist, stonden ze altijd klaar om me verder te helpen. Tot slot zou ik nog mijn ouders, vriend en andere familieleden en vrienden willen bedanken om me te blijven motiveren en steunen tijdens dit proces. Zij stonden onmiddellijk klaar en gaven me de nodige peptalks wanneer nodig.

Chloé Eraerts

ABSTRACT

Doordat er nog steeds kinderen blijven getroffen worden door kanker, lijden er enorm veel gezinnen verdriet. Naast verdriet zijn er nog heel wat andere gevolgen die niet alleen het kind, maar ook de naaste omgeving ervaren. Door de beperkte aandacht aan het gezin tijdens het ontwerpproces van een ziekenhuisafdeling, zijn er weinig ouders die hun echt thuis voelen in het ziekenhuis. Om de nodige steun te bieden aan de gezinsleden en de naaste omgeving, zijn er al enkele ontwerpers die verschillende soorten van hulp aanbieden in verschillende centra. Natuurlijk zijn er hier nog werkpunten aan, wanneer men gaat kijken naar de aanwezige huiselijke sfeer.

Om deze werkpunten te vinden, gaan we kijken naar wat een thuisgevoel tot stand kan brengen. Na het zoeken van de definitie van een thuisgevoel, gaan we dus onderzoeken welke elementen in verband staan met het creëren van een huiselijk gevoel. Daarna wordt er bestudeert hoe deze elementen terugkomen in de architectuur. Welke architecturale aspecten zorgen ervoor dat men zich ergens kan gaan thuis voelen, bekeken vanuit de daarvoor bekomen elementen die dit kunnen vormen. Hierna wordt gekeken naar de gevolgen van kanker voor het kind en hoe deze in de ziekenhuisarchitectuur kunnen verwoord worden. Dan gaan we naar de hoofddoelgroep, namelijk de ouders, broers en zussen van het kind. Welke gevolgen zij hiervan meedragen en uiteindelijk ook hoe het gezin, naast het kind, betrokken wordt in een ziekenhuisafdeling door middel van een voorbeeldcase. Uiteindelijk wordt nog gekeken naar andere cases die al een programma hebben uitgewerkt. Hiervan wordt dan ten slotte de huiselijkheid van de ruimtes geanalyseerd.

Het doel van dit onderzoek is om te weten te komen hoe men een thuis kan creëren voor de naaste omgeving van een getroffen persoon met kanker en wat ervoor kan zorgen dat de gevolgen van de diagnose kan laten afnemen of vergemakkelijken. De uiteindelijke conclusie wordt dan uiteindelijk toegepast in het masterproject en geeft het uiteindelijke antwoord op de hoofdvraag van deze scriptie.

ABSTRACT (ENG.)

As children continue to be affected by cancer, there is a tremendous amount of grief for many families. In addition to grief, there are many other consequences that are experienced not only by the child, but also those closest to the child. Due to the limited attention given to the family during the design process of a hospital ward, few parents truly feel at home in the hospital. To provide the necessary support to the family members and the immediate environment, there are already some designers who offer different types of help in different centers. Of course, there are still working points to this when one starts looking at the home atmosphere present.

To find these working points, we are going to look at what can establish a sense of home. So, after looking for the definition of a feeling of home, we are going to study what elements are associated with creating a feeling of home. Then we will study how these elements are reflected in architecture. Which architectural aspects make it possible to feel at home somewhere, viewed from the perspective of the elements that can form this. After this we look at the consequences of cancer for the child and how these can be expressed in hospital architecture. After this, we turn to the main target group, namely the parents, brothers, and sisters of the child. What consequences they carry with them and finally how the family, in addition to the child, is involved in a hospital department through an example case. Finally, other cases are looked at that have already developed a program. From these, finally, the homeliness of the spaces is analyzed.

The aim of this research is to find out how one can create a home for the closest environment of an affected person with cancer and what can ensure that the effects of the diagnosis can be reduced or facilitated. The conclusion is then finally applied in the master project and provides the final answer to the main question of this thesis.

INHOUDSTABEL

VOORWOORD	7
ABSTRACT	9
ABSTRACT (ENG.)	11
INHOUDSTABEL	13
INLEIDING	17
Probleemstelling	17
Hoofd- en deelonderzoeksvragen	18
Doelstelling	19
Onderzoeksmethoden	20
HOOFDSTUK 1. THUISGEVOEL	25
1.1. Definitie thuisgevoel	25
1.1.1. Wat is een thuisgevoel?	25
1.1.2. Haven	27
1.1.3. Heaven	27
1.2. Het creëren van een thuisgevoel	28
1.2.1. Welke elementen dragen bij tot een thuisgevoel	28
1.2.1.1. Mensen	28
1.2.1.2. Persoonlijke objecten	29
1.2.1.3. Geuren	29
1.2.1.4. Kleuren	30
1.2.1.5. Geluiden	31
1.2.2. Welke gemeenschappelijke en essentiële voorwaarden dragen bij tot een thuisgevoel?	32
1.2.2.1. Vertrouwelijkheid	32
1.2.2.2. Veiligheid	32
1.2.2.3. Herkenbaarheid	33
1.2.2.4. Vanzelfsprekendheid	33
1.2.2.5. Voorspelbaarheid	34
2.2.3. Hoe draagt (interieur)architectuur bij aan een thuisgevoel?	35
2.3. Conclusie	37

HOOFDSTUK 2. HET ZIEKENHUIS	41
2.1. Ervaring ziekenhuis voor getroffen kind	41
2.1.1. Het kind als patiënt	41
2.1.1.1. Lichamelijke gevolgen	41
2.1.1.2. Emotionele gevolgen	42
2.1.2. Ziekenhuis op kindermaat	43
2.2. Ervaring ziekenhuis voor de omgeving van het kind	45
2.2.1. De broer en zus als patiënt	45
2.2.1.1. Psychosociale gevolgen	45
2.2.1.2. Positieve gevolgen	45
2.2.2. De ouder(s) als patiënt	46
2.2.2.1. Emotionele gevolgen	46
2.2.2.2. Relationele gevolgen	46
2.3. Case Study: Gasthuisberg	48
2.3.1. Afdeling Kinderoncologie	48
2.3.1.1. Ziekenhuiskamers	48
2.3.1.2. Activiteiten & faciliteiten voor kinderen	51
2.3.1.3 Activiteiten & faciliteiten voor het gezin	54
2.4. Conclusie	55
HOOFDSTUK 3. HEDENDAAGSE PRAKTIJKEN	59
3.1. Maggie's Centers	59
3.1.1. Situatie en doelstelling	59
3.1.2. Omschrijving	59
3.1.3. Analyse	60
3.1.4. Ruimtelijke analyse	61
3.2. Villa Samson	64
3.2.1. Situatie en doelstelling	64
3.2.2. Omschrijving	64
3.2.3. Analyse	64

3.2.4. Ruimtelijke analyse	65
3.3. Hjältarnas Hus – House of Heroes	67
3.3.1. Situatie en doelstelling	67
3.3.2. Omschrijving	67
3.3.3. Analyse	68
3.3.4. Ruimtelijke analyse	69
3.4. Ronald McDonald Huis	72
3.4.1. Situatie en doelstelling	72
3.4.2. Omschrijving	72
3.4.3. Analyse	73
3.4.4. Ruimtelijke analyse	73
3.5. Conclusie	76
HOOFDSTUK 4. EINDCONCLUSIE	81
HOOFDSTUK 5. MASTERPROJECT	87
5.1. Situering	87
5.2. Concept	89
5.2.1. Doelgroep	89
5.2.2. Concept	89
5.3. Uitwerking	90
5.3.1. Appartementen	90
5.3.2. Centrum	90
5.4. Ruimtelijke analyse	98
BRONNENLIJST	103
BIJLAGEN	113

Probleemstelling

Niemand wil te horen krijgen dat zijn of haar kind gediagnostiseerd wordt met kanker. Spijtig genoeg zijn er nog steeds jaarlijks meer dan 700 gezinnen die hiermee te maken krijgen (Alles over kanker, 2022). Wanneer een jong iemand sterft, hoort men vaak dat hij of zij leed aan enige soort van kanker. Kanker blijft de grootste doodsoorzaak onder kinderen, ook al blijft dit toch zeer schaars dat kinderen deze doodsbetredende ziekte krijgen (Alles over kanker, 2022; Kankercentrum, 2017).

Het blijft schrijnend om te zien hoe iemand, vooral een kind, moet afzien van de chemo en verschillende behandelingen wanneer men getroffen wordt door kanker. Om wat afleiding te bieden, zijn er verschillende verenigingen die ervoor zorgen dat het kind wordt ondersteund. Zo heeft men organisaties die een grote wens laten uitkomen van een ziek kind, of clowns die langskomen in het ziekenhuis om een betere sfeer te creëren, zelfs activiteiten en workshops worden georganiseerd voor de getroffen patiënten (Alles over kanker, 2020). Ook het ziekenhuis zelf wordt aangepast aan de jonge kinderen (Uz Leuven, 2010; Peeters, 2017; Verschoren, 2014). Maar wat nu met de ouders, broers en zussen van het getroffen kind? Vaak ziet men organisaties die de gezinnen financieel en administratief willen helpen, maar zijn er ook organisaties die verder gaan als dat? In de ziekenhuizen vindt men vaak een kleine zitruimte en een koffietoestel, maar kan men niet meer aandacht steken in het ontwerpen naar het comfort van de gezinnen? Net zoals de kinderen, wordt het gezin even hard aangedaan door de diagnose (Moons, 2014; Slegers, 2020; Rensen, 2021; Delaeter, 2021).

Natuurlijk zijn er al verschillende centra ontwikkeld waar de gezinnen terecht zouden kunnen die een inspiratiebron zijn geweest voor het uiteindelijke masterproject, maar zijn deze huiselijk genoeg en voldoen deze aan de noden en behoeften van de ouders? Iedereen heeft nood aan een thuisgevoel, vooral wanneer men er langer moet verblijven of vaker komt (Duyvendak, 2009; 2011; 2017).

Hoofd- en deelonderzoeksvragen

Om te onderzoeken wat men nodig heeft om zich ergens thuis te voelen en te voldoen aan de noden en behoeften van de gezinnen die een kind hebben met kanker, en dit uiteindelijk te realiseren in het masterproject, is er één centrale hoofdonderzoeksvraag opgesteld waaronder dit allemaal valt.

De centrale onderzoeksvraag van deze scriptie is dan ook:

Hoe kan men voor het gezin van een patiënt uit de ziekenhuisafdeling kinderoncologie tijdelijk een thuis in de omgeving creëren?

Natuurlijk is deze onderzoeksvraag nog onderverdeelt in deelvragen om de hoofdonderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. Eerst en vooral wordt er gekeken naar wat een thuisgevoel is en hoe deze wordt gecreëerd. Niet alleen door emotionele aspecten, maar vooral hoe dit vertaald wordt in architecturaal opzicht. Verder wordt er onderzocht welke gevolgen de kinderen, waarbij kanker is vastgesteld, hebben. Naar hoe deze verminderd of vergemakkelijkend worden in het ziekenhuis wordt daarna bekeken. Naast de gevolgen van de kinderen, gaan de gevolgen van de broers, zussen en ouders ook bestudeerd worden. UZ Leuven Gasthuisberg wordt hierna als voorbeeldcase genomen om te kijken hoe dit alles wordt vertaald op de kinderoncologie afdeling. Niet alleen naar de activiteiten voor de kinderen, maar vooral naar die van het gezin. Als laatste worden de bestaande centra voor mensen die getroffen zijn door kanker of een andere ziekte geanalyseerd. Wat is het doel van deze centra? Wie is het doelpubliek? En hoe vindt het thuisgevoel hier plaats? Door deze vragen te stellen, kan men zien hoe de verworven literatuurstudie is vertaald naar gerealiseerde projecten. Verder geeft dit ook een goede kijk neer over wat er nog beter kan naar het masterproject toe.

Doelstelling

Door de vooropgestelde deelonderzoeksvragen te stellen, kan men een antwoord krijgen op de centrale hoofdonderzoeksvraag en kan deze vertaald worden naar het eigen masterproject. De scriptie focust dus niet alleen op hoe men iets kan oplossen, maar ook wat de oorzaken van de noden en behoeften zijn.

In het eerste hoofdstuk wil men kunnen weergeven wat een thuisgevoel inhoudt. Door dit te onderzoeken, kan men erachter komen door wat een thuisgevoel gecreëerd wordt. Natuurlijk gaan we deze dan vertalen naar een architecturaal oogpunt en kijken we naar hoe het interieur een huiselijk gevoel kan doen ontstaan. Voordat we een interieur kunnen maken, moeten we ook kijken naar de eindgebruiker ervan. Door naar de oorzaak van de noden en behoeften te gaan kijken, wat hier het ziek kind is, kunnen we een betere inkijk hebben op wat men nodig heeft in een ruimte. Natuurlijk kijken we eerst naar hoe deze voor het kind zelf vertaald zijn in het ziekenhuis, maar ook voor het gezin en waar dus nood is aan verbetering. Niet alleen wordt er gekeken naar de vertalingen in het ziekenhuis, maar ook aan al reeds gerealiseerde projecten. Door deze centra kritisch te gaan analyseren op verscheidene vlakken zoals op architecturaal vlak, kunnen we zien hoe zij een oplossing willen bieden aan de eindgebruikers van deze gebouwen. Door deze te analyseren, kunnen we verschillende dingen gaan leren. We kunnen gaan kijken naar de zaken die goed ontworpen zijn en waar men zich op kan inspireren, maar ook naar de aanwezige knelpunten. Door naar zowel de positieve als de negatieve ontwerp strategieën te gaan kijken, leren we als ontwerper bij hoe men dingen kan aanpakken, of juist niet kan gaan aanpakken. Het hoofddoel is dan uiteindelijk om dit onderzoek te gaan vertalen naar een thuis waar gezinnen kunnen verblijven of terecht kunnen terwijl hun kind in het ziekenhuis ligt. Ook andere mensen die getroffen zijn door kanker, dit kan door zelf de ziekte te hebben maar ook door iemand uit de nauwe omgeving, kunnen hier terecht komen in een huiselijke sfeer.

Onderzoeksmethoden

Zoals al duidelijk was, is deze scriptie opgedeeld in verschillende delen. Het eerste deel omvat het begrip thuisgevoel. Dit is onderzocht door heel wat literatuurstudie van verschillende onderzoekers. Hoe een thuisgevoel tot stand kan komen, is naast literair onderzoek ook onderzocht aan de hand van een afgenomen enquête. Hierin werd dan gevraagd om de vertellen wat voor hun een thuisgevoel geeft door verschillende vragen. Het tweede deel over het ziekenhuis is ook op verschillende manieren onderzocht. De gevolgen van kanker voor het kind en de omgeving is door literaire bronnen bestudeert. Ook hoe dit vertaald werd voor het kind in de ziekenhuisarchitectuur is gedaan door bronnen te lezen. De Case study van Gasthuisberg is dan weer, buiten de literatuurstudie, aangevuld kunnen worden door bevragingen aan getroffen ouders. Dit is gebeurd door een enquête, om het anoniem te houden en om zo weinig mogelijk tijd te vragen van de ouders, maar ook door open vragen te stellen aan ouders die hun ervaring wouden delen via sociale media. Hier werd dan gevraagd hoe men het ziekenhuis ervaart en welke activiteiten hun waren bijgebleven. Ook is er via een werkneemster informatie geworven verkregen. De cases in het laatste hoofdstuk zijn dan weer allemaal alleen onderzocht door literatuurstudie. Door corona was het moeilijk om ergens binnen te geraken, dus is dit onderzocht door naar foto's te zoeken en naar verschillende bronnen die meer uitleg gaven over het project. Hierna wordt alle verkregen informatie samengevoegd tot één uiteindelijke conclusie die een leidraad kan geven naar het eigen project. Ten slotte wordt deze eindconclusie dan toegepast op het masterproject. Dit masterproject vormt een uiteindelijk antwoord op de hoofdonderzoeksvraag van deze scriptie, namelijk een thuis voor getroffenenen van kanker, weg van (t)huis.

1

Hoofdstuk 1

THUISGEVOEL

HOOFDSTUK 1. THUISGEVOEL

Het thuisgevoel is een emotie of indruk dat elke persoon wil ervaren. Niet iedereen voelt zich overal thuis, maar sommige mensen voelen zich juist op veel plaatsen thuis. Maar wat houdt dit thuisgevoel juist in? Hoe komt het dat we ons op bepaalde plaatsen juist sneller of minder snel gaan thuis voelen? En kunnen we dit gevoel overal gaan ervaren en hebben we dit zelf in de hand? Dit allemaal gaan we onderzoeken in dit hoofdstuk.

1.1. Definitie thuisgevoel

1.1.1. Wat is een thuisgevoel?

Wanneer we gaan zoeken naar de definitie van het woord “thuisgevoel”, worden we overspoeld met allerlei theorieën maar geen eenzelfde begripsomschrijving. Bij het woord “thuis” komen we wel concretere begrippen tegen. Bij Van Dale (2022) staat omschreven dat het een plaats is waar iemand zich thuis voelt. Hierdoor is het begrip van thuis nog niet duidelijk benoemd. Op de website van het Nederlands woordenboek Woorden.org (2022) is het woord “thuis” wel helder beschreven. Daar definiëren ze het als een woning waar je woont en je je prettig voelt. Als we wat verder kijken staan er ook gezegden bij zoals “je ergens thuis voelen” wat zij kenmerken als “je ergens op je gemak voelen” (Woorden.org, 2022). Bij de spreekwoorden wordt ook snel duidelijk dat thuis een vertrouwd gevoel geeft. De meest besproken spreekwoorden “oostwest, thuis best”, “zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens” en “Beter thuis rapen eten dan elders gebrad”, willen allemaal op zich zeggen dat het nergens zo goed is als thuis. Thuis voel je je het meeste op je gemak en is het nog steeds het beste (Woorden.org, 2022). Hieruit kunnen we snel concluderen dat het begrip “thuisgevoel”, een positief gevoel is dat je vormt op een plaats waar je je ontspannen kan voelen.

Naast de begrippen in de woordenboeken, zijn er heel wat geleerde personen die ook hun eigen omschrijving geven aan dit woord na heel wat onderzoek. Zo is er de socioloog Jan Willem Duyvendak, die concreet onderzoek doet naar het thuisgevoel. In meerdere artikels verklaart Duyvendak dat het een zwijgende emotie is, een stille emotie (Duyvendak, 2009; 2011; 2017). Hij verwoordt het als een “speechless” of “silent” emotie. Dit omdat als men vraagt aan een persoon wat een thuisgevoel voor hen inhoudt, ze vaak geen of maar een beperkt antwoord kunnen geven. Wanneer men juist het omgekeerde vraagt, waar men zich niet thuis voelt en hoe dit komt, kunnen de ondervraagden een heel uitgebreid antwoord geven. Dit omdat het belang van een thuisgevoel pas helder wordt als men het mist, als men zich ergens niet thuis voelt (Smit, 2021; Duyvendak, 2009; 2011; 2017).

Een noodzakelijke voorwaarde om zich ergens thuis te kunnen voelen, is de aanwezigheid van vertrouwdheid op die specifieke plek (Duyvendak, 2009; 2011; 2017; Grömping, 2013). Dit kan zich vertalen in vertrouwde personen die aanwezig zijn, bekend zijn met de omgeving of regelmatigigheden die gebeuren (Grömping, 2013). Zoals men in de bachelor proef van Grömping (2013) schrijft, beweert Douglas (1993) dat rituelen en voorspelbaarheden een thuisgevoel geven, want door deze kenmerken is alles sneller vertrouwd voor de eindgebruiker. Ook wordt hierin beschreven dat een verrassing bijvoorbeeld leuk kan zijn, maar niet een thuisgevoel geeft omdat het niet gekend is (Grömping, 2013). Wel is vertrouwdheid niet voldoende om zich ergens op zijn gemak te kunnen doen voelen, je kunt je bijvoorbeeld ergens familiair voelen, maar daardoor voel je je niet per se thuis in die omgeving (Duyvendak, 2009; 2017). Buiten de vertrouwdheid zijn er nog heel wat andere elementen die bijdragen tot een thuisgevoel, zoals hiervoor vermeld hoort familiariteit hierbij. Dit is net als vertrouwdheid een alledaagse emotie die onmisbaar is. Veel mensen gaan dit linken aan familie, maar dit is niet altijd het geval; zo hangt publieke familiariteit ook sterk samen bij het thuisgevoel. Zo gaan bijvoorbeeld migranten op zoek naar herkenningspunten op nieuwe plaatsen. Dit kunnen oude vertrouwde gewoontes zijn, maar ook geuren, geluiden of gevoelens die het thuisgevoel gaan versterken (Duyvendak, 2017). Wanneer we gaan kijken naar de eigen plek, kan dit ook vertaald worden in plaatsen zoals de keuken of de woonkamer. Het thuisgevoel wordt gekoppeld aan plekken die bekend zijn voor de eindgebruiker. De gezinsstructuur of de architectuur die de basis schept van het functioneren als gezin (Verreth, 2019). Vertrouwdheid is dus een zeer aanwezig element in de definitie van het thuisgevoel, zo wordt het vaak gebruikt door omgevingspsychologen die het thuisgevoel willen omschrijven. Volgens hun fenomenologisch standpunt wordt een thuis ervaren als een ruimte die veilig en vertrouwd is. Mensen moeten hier kunnen ontspannen en hun ook kunnen terugtrekken. Zoals in het boek “The Politics of Home: Belonging and Nostalgia in Western Europe and the United States” van Duyvendak (2011) vermeld wordt, erkend socioloog Pierre Bourdieu een thuis als de plek “to be”. Het is een plaats die natuurlijk en vertrouwd aanvoelt (Duyvendak, 2011).

Naast de elementen die je een thuisgevoel geven, zijn er ook heel wat zaken die ervoor zorgen dat je je niet thuis voelt. Dit kan men indelen in verschillende oorzaken. Eentje hiervan is de ontevredenheid met de (woon)omgeving, dit bijvoorbeeld wanneer men pas verhuisd is en je niet al je eigen spullen hebt. Het ontbreken van privéruimtes om zich terug te trekken of geen vrije ruimte te hebben om je eigen ding te kunnen doen. Doordat er bijvoorbeeld altijd mensen rondom je zijn kan dit ook je privacy verstoren of een te druk gevoel geven. De plaats die te klein is kan er ook voor zorgen dat mensen zich niet kunnen ontspannen. Naar zintuiglijke kenmerken kan het voorkomen dat er een onaangename geur hangt of dat er muziek wordt gespeeld die men zelf nooit zou willen luisteren. Verveling kan er ook voor zorgen dat de omgeving niet als een thuis voelt, dit omdat er niets nieuws te beleven valt of het er saai is. Te veel mensen in je omgeving kunnen een stoorzender zijn, maar te weinig mensen ook. Veel personen kunnen klagen van eenzaamheid, niemand wacht thuis op hen of ze hebben nood aan sociale contacten. Deze sociale contacten kunnen bijvoorbeeld vrienden of familie zijn die ver weg wonen en men erg aan gebonden is. Dit houdt het ook tegen dat men zich op een plaats niet makkelijk thuis kan voelen (Grömping, 2013).

Wanneer men dit thuisgevoel mist, kan dit zorgen voor heimwee en nostalgie (Duyvendak, 2009; Duyvendak, 2017). Heimwee kan voorkomen wanneer men op een andere plaats het ervaren thuisgevoel ontbreekt; nostalgie komt als men gaat vergelijken met het thuisgevoel wat men vroeger thuis had en nu ontbreekt. Het gebrek aan thuisgevoel kan een heftige emotie zijn, maar het is geen primaire emotie (Duyvendak, 2017).

Duyvendak heeft uit verschillende onderzoeken geconcludeerd dat het thuisgevoel een gevoel is dat plaatsgebonden is. Het thuisgevoel is mogelijk als de persoon en de omgeving samenvallen. De vertrouwdheid die hierboven al beschreven is, samen met het samenvallen – wat kan bestaan uit de hechting van een persoon met andere mensen of aan een bepaalde plaats – ontwikkelt de fysieke sensatie van het thuis voelen. Deze samenvalling van de persoon en persoon, of persoon met een plek, kan getypeerd worden door twee elementen: haven en heaven (Duyvendak, 2009; 2017).

1.1.2. Haven

Haven, wat in het Nederlands “haven” betekent, stelt een veilige, comfortabele en voorspelbare plaats voor waar de eindgebruikers hun op hun gemak voelen en volledig kunnen ontspannen (Duyvendak 2009; 2011; 2017). Bij deze plekken wordt er voldaan aan de basisbehoeften van de aanwezige personen en de toegankelijkheid ervan. Dit kan vertaald worden door bijvoorbeeld een kachel te plaatsen waar men rond kan zitten. Warmte is een primaire behoefte van de mens en brengt dus een bepaalde huiselijkheid met zich mee (Verreth, 2019). Duyvendak (2011) omschrijft dit ook als een privé en exclusieve plek.

Een andere definitie van haven is een privé bepaalde plaats. Op deze plaatsen is er een hoge mate van personalisering aanwezig die het karakter van de inwoner weerspiegelt. Vaak zijn de laatst gebouwde woningen een soort van showmodellen of pakketten met verschillende opties, die de bewoners dan gaan personaliseren zodat het een thuis wordt. In de woningen is er dus ook een grote vorm van privatisering aanwezig. De inwoners hebben vaak ook de neiging om van vrije tijd te genieten in de eigen woonst en niet in de publieke omgeving, dit noemt men ook wel home centeredness (Duyvendak, 2017).

Haven kan ook een particulier algemene plaats zijn. Door de hedendaagse afstand technologie, gaat de thuis sfeer verstoord worden door de indringende werksfeer. Ook gaat er een thuisgevoel op meerdere plaatsen gerealiseerd kunnen worden. Plaatsen die niet speciaal zijn, gaan worden gepersonaliseerd door belangen, behoeften en affecties van de persoon in kwestie. Het kenmerk dat het meest essentieel is voor zo'n plaats, is dat men zich op mobiele professionals richt. Een goed voorbeeld hiervan is de Starbucks. In dit koffiehuis hangen verschillende sferen die de mensen aangenaam vinden: huiselijke-, vrijetijds- en werk gerelateerde sferen. Men heeft het gevoel dat men eenzelfde gemeenschap is en samen hoort. Het is een veilige plek waar men verscheidene taken kan volbrengen en informele interacties kunnen ontstaan met vreemden (Duyvendak, 2017).

1.1.3. Heaven

Wanneer we gaan kijken naar de letterlijke vertaling van heaven, stoten we op de translatie van hemel. Het is een publieke plaats waar men zichzelf kan zijn, je verbonden bent met gelijkgestemden en je geliefkoosde activiteiten kunnen worden verricht. Het voornaamste is vooral dat men ook hier een thuisgevoel kan creëren (Duyvendak 2009; 2017). Zoals Verreth (2019) definieert, is het een plaats die gecombineerd wordt met het emotioneel welbevinden op die plek. Een voorbeeld hiervan is de natuur of een gezamenlijke ruimte waar verschillende handelingen kunnen plaatsvinden. Deze kunnen bijdragen tot het realiseren van een thuisgevoel (Verreth, 2019).

Heaven zijn ook bijzondere openbare plaatsen. Dit kunnen monumenten en historische gebouwen, maar ook buurten zijn. De betekenis van de plek kan voor veel personen na verloop van tijd van betekenis veranderen. Het doel van deze plaatsen is voornamelijk de saamenhorigheid en het thuisgevoel op te wekken bij de personen die zich vereenzelvigen met de geschiedenis en de beduidenis die aan de plaats zijn gehecht door de collectiviteit ervan. Ook zijn er natuurlijk mensen aanwezig die hun hier niet mee kunnen identificeren, waardoor het hun een vervreemdend gevoel geeft. Sommige publieke ruimtes zijn voor bepaalde mensen dus onaangenaam, dit kan men ook linken aan de klasse-identiteit (Duyvendak, 2017).

1.2. Het creëren van een thuisgevoel

Zoals hierboven al reeds beschreven, kan er een thuisgevoel gecreëerd worden door verschillende elementen of aspecten. Voor veel personen is dit vaak persoonlijk, maar er zijn enkele zaken die vrijwel algemeen zijn voor iedereen. Vaak wordt er onverwacht een thuisgevoel gerealiseerd (Duyvendak, 2011).

1.2.1. Welke elementen dragen bij tot een thuisgevoel

Door de aanwezigheid van verschillende factoren, kunnen mensen zich meer thuis gaan voelen op een bepaalde plaats. In dit onderzoek worden ze onder de volgende categorieën georganiseerd en staan ze op de volgorde waarvan de bevrageden vinden dat ze zorgen voor het meeste tot het minste thuisgevoel: mensen, persoonlijke objecten, geuren, kleuren en geluiden (Duyvendak, 2011).

1.2.1.1. Mensen

Het eerste element dat het thuisgevoel van een persoon kan maken of kraken, is de aanwezigheid van bepaalde mensen. Zoals Duyvendak (2017) vermeld, is thuis voelen een selectieve emotie. Men kan zich niet overal écht thuis voelen en al zeker niet bij elke persoon (Duyvendak, 2017). Zoals in het stukje van “heaven” beschreven is, wordt er een thuisgevoel gecreëerd als men verbonden is met gelijkgestemden (Duyvendak 2009; 2017; Verreth, 2019). Personen gaan zich sneller thuis voelen als er gelijkgestemden of bekende en vertrouwde mensen aanwezig zijn. Deze mensen moet ook passen in de eigen thuisomgeving, zij maken namelijk ontspanning of vrijwillige inspanning mogelijk. Mensen waar men niet bekend mee is, gaan er dan juist weer voor zorgen dat men zich minder op zijn gemak gaat voelen (Duyvendak, 2017).

Het sociaal contact is dus voor velen belangrijk voor het ontstaan van een thuisgevoel. Zo kan men bijvoorbeeld plaatsen ontwerpen waar ontmoetingen kunnen plaatsvinden tussen verschillende personen. Deze plek zou interactie met anderen moeten mogelijk maken en de integratie met de omgeving en andere gebruikers moeten stimuleren (Verreth, 2019). Zo voelen (hoog mobiele) mensen hun sneller thuis als ze in contact komen met andere personen waarin men zichzelf kan herkennen, mensen die dezelfde interesses hebben en een generiek karakter hebben (Duyvendak, 2011). Waardering van deze onbekende mensen krijgen door te laten zien wat je kan en weet of wat je interesses zijn, laat ook een positief effect achter op jezelf (Grömping, 2013).

Natuurlijk voelen we ons het meeste thuis in de aanwezigheid van vertrouwde mensen, onze familie, vrienden of een buurvrouw. Dit bleek ook uit de enquête over het thuisgevoel die werd ingevuld door 88 personen tussen de 18 en 74 jaar. Wanneer de vraag gesteld werd waar men zich het meeste thuis voelt of wat ervoor zorgt dat men zich ergens thuis voelt, antwoordden de meeste mensen dat dit is bij vertrouwde mensen, familie of vrienden. Men moet elkaar kunnen liefhebben en een gevoel van samenhang ervaren. Wanneer de hele familie thuis is, en men samen aan een grote tafel zit, brengt dit ontspanning. Wanneer men niet kan samen zijn, is het essentieel dat er een andere mogelijkheid is om de familie of vrienden te contacteren. Dit kan via de laptop of de telefoon, maar het korte, of juist lange, gesprek dat men hierop heeft, kan veel mensen deugd doen. Niet alleen mensen, maar ook de huisdieren geven een groot gevoel dat men thuis is (Grömping, 2013).

Helaas kunnen, zoals hierboven al kort vermeld, sommige personen ervoor zorgen dat men zich juist niet thuis voelt. Ook uit de enquête bleek dit. Dit kan bijvoorbeeld een meningsverschil of een ruzie zijn met aanwezige personen of de burens. Maar dit kan zich ook voordoen wanneer de mensen waar je een sterke band mee hebt opgebouwd ver weg zijn. Men is vaak erg gebonden aan deze mensen omdat ze ook een thuisgevoel geven. Daarom is het belangrijk dat men altijd in contact kan blijven met deze personen, aan de hand van een mobiel toestel (Grömping, 2013).

1.2.1.2. Persoonlijke objecten

Het op een na meest aangehaalde element wat mensen in hun woning of op een andere plaats toevoegen om een huiselijkere sfeer te krijgen, zijn persoonlijke objecten (Duyvendak, 2017). Vaak zijn dit voorwerpen die hun doen denken aan bepaalde situaties, of die thuishoren in hun dagelijkse routine (Duyvendak, 2011; Grömping, 2013). Een echt thuisgevoel wordt pas gecreëerd als men een persoonlijke touch gaat toevoegen (Duyvendak, 2017). Het is de bedoeling dat de identiteit van de bewoner wordt weerspiegeld in de aanwezige omgeving. Door deze te personaliseren, krijgt de eindgebruiker een bepaalde soort van controle over de ruimte en kan er een betekenis aan gegeven worden. De elementen die zouden toegevoegd worden, voldoen op het hedendaags moment aan de persoonlijke behoeftes en voorkeuren van de bewoner (Ley-Cervantes & Duyvendak, 2015).

Wanneer met een persoonlijke touch gaat toevoegen, kan dit op verschillende manieren gebeuren. De personalisering kan permanent, semipermanent of juist maar een tijdelijke impact hebben op de omgeving. Zo kan dit gebeuren door structurele elementen te veranderen, maat ook door simpele decoratie toe te voegen of de plaats proper te houden (Ley-Cervantes & Duyvendak, 2015).

Wanneer we gaan kijken naar immigranten en hypermobielen die zich willen vestigen in een ander land, proberen ze de plaats van aankomst te veranderen naar een plaats die eruitziet als hun plaats die ze hebben achtergelaten. Zo brengen deze mensen spullen mee van hun eigen thuis, niet alleen om de reden dat deze een nostalgisch gevoel opwekken, maar ook om een thuisgevoel te creëren op de nieuwe plek. Dit kunnen weldegelijk tastbare objecten zijn, maar ook vertrouwde geuren, smaken en geluiden (Duyvendak, 2011; Duyvendak, 2017). Deze herinneringen geven een bepaalde dynamiek aan de nieuwe plaats, men kan deze meenemen, maar er kunnen ook al herinneringen onbewust aanwezig zijn (Verreth, 2019).

Wanneer we gaan kijken naar het onderzoek van Grömping (2013), zijn er heel wat persoonlijke objecten die aan een thuisgevoel kunnen bijdragen. Zoals als eerste beschreven, speelt de autonomie hier ook een grote rol bij. Hierbij bedoelen we dat men zelf beschikt over het persoonlijke gedrag en de omgeving. Dit kan een ruimte zijn die men zelf gerealiseerd heeft door het zelf te bouwen of door een eigen inrichting gekozen te hebben en eigen spullen toe te voegen. Deze eigen voorwerpen kunnen afbeeldingen zijn van de familie of vrienden, maar ook decoratie, bloemen of zelfs een trouwring die op het nachtkastje ligt. Deze spullen brengen een vertrouwde sfeer met hen mee en tonen de interesses van de inwoners. Zo creëer je snel een thuisgevoel en is het bijvoorbeeld niet erg om te verhuizen, zo lang je maar persoonlijke objecten kan toevoegen aan de omgeving (Grömping, 2013).

1.2.1.3. Geuren

Zoals in het vorige stukje vermeld, kunnen geuren ook sterk bijdragen aan het realiseren van een thuisgevoel op een nieuwe of een vreemde plaats (Duyvendak, 2011; 2017). Geuren brengen vaak oude herinneringen op bij de meeste mensen, denk zo aan de geur van een zelfgebakken brood van je oma, of de geur van koekjes die je doen denken aan kerst (Grömping, 2013). Zo kunnen de geuren die men herkent van het thuisland, een grote rol spelen in het thuisgevoel van de nieuwe woning van immigranten of hypermobiele mensen (Duyvendak, 2017). Geuren zijn heel persoonlijk, en kunnen voor andere mensen juist een negatieve invloed geven aan hun gemoed. Niet iedereen vindt elke geur even aangenaam. Sommige geuren zijn eerder algemeen, denk aan een verse tas koffie, of de geur van witte lotus die vaak wordt gebruikt in een wasmiddel (Redactie KW, 2020).

Marcel Proust heeft in zijn roman "A la recherche du temps perdu" ook een situatie beschreven dat het hoofdpersonage wordt teuggenomen naar zijn jeugd door aan een lindebloesemcakeje te ruiken. Hieruit is het begrip "Proust-effect" ontstaan. Dit effect wil zeggen dat men onverwacht herinneringen en emoties naar boven laat komen door een bepaalde aanwezige geur of smaak. De reukzin en geurherkenning begint bij ons al van kleins af aan. Wanneer we vroeger in de schoot van onze moeder lagen, konden we haar lichaamsgeuren gaan herkennen. Hierdoor gingen we al snel haar geur aan geborgenheid koppelen, wat ook een bepaalde vorm van een thuisgevoel bij zich meebrengt. Maar hoe komt het nu dat men zo snel een geur aan een herinnering kan koppelen? Dit komt doordat geuren rechtstreeks in de hersenen naar gebieden vloeien die instaan voor de herinneringen en emoties. Dit noemt met het limbische systeem en zorgt er dus voor dat bepaalde geuren zeer sterke emoties of herinneringen naar boven brengen (Van der Jeugd, 2021)

1.2.1.4. Kleuren

Kleuren staan ook in voor het thuisgevoel op bepaalde plaatsen. Kleuren werken psychologisch en kunnen negatief of positief zijn, zo is het zeer belangrijk dat men de juiste kleuren kiest voor het interieur van de woning (Redactie KW, 2020). “Kleur is een taal die iedereen spreekt” aldus Karen Haller (Janssen, 2021). Kleur zorgt voor visuele prikkels, maar daarnaast ook voor een emotionele ervaring. Dit kan namelijk invloed hebben op hoe we ons gedragen, hoe we ons voelen en ook hoe we denken. De geschiedenis of omgeving brengt het bepaald gevoel teweeg wat je hebt met bepaalde kleuren (Janssen, 2021). Zoals Janssen (2021) als voorbeelden geeft, kunnen de kleuren geel en zwart een negatief gevoel opbrengen als je al vaak bent gestoken door wespen of er allergisch voor bent. De kleuren van de sportclub kunnen ook een invloed hebben op je gemoed, een positieve als het de juiste kleuren zijn maar ook negatieve als de kleuren van de rivaliserende sportclub aanwezig zijn (Janssen, 2021).

Elke kleur heeft eigen invloeden op de mens, goede en slechte. Als we kijken naar de neutrale kleuren, denken we aan zwart, wit, grijs en bruin. Zwart is een kleur die elegantie uitstraalt, degelijk en autoritair is. Daarnaast kan het bij sommigen ook angst opwekken, voelen als een bedreiging of een verstikking en te fel gelinkt worden aan duisternis. Zwart is een vrij ontoegankelijke kleur en is vaak kil (Janssen, 2021). Wit is daarentegen een kleur die vrede, rust en perfectie uitstraalt, het is een heldere en neutrale kleur. Het kan een opgeruimd gevoel geven maar kan er ook juist voor zorgen dat rommel sneller gaat opvallen. Doordat het geen warme kleur is, zou het wel gecombineerd moeten worden met een hartelijke kleur. Wit kan ook heel koud en onverschillig aanvoelen, goed combineren is dus de opgave (Janssen, 2021; Redactie KW, 2020). Grijs, de kleur die tussen wit en zwart inligt, is ook een strakke en neutrale kleur die tijdloos is en heel organiserend kan werken. Toch heeft deze kleur weinig positieve eigenschappen doordat het verborgen, saai en onverschillig kan aanvoelen (Janssen, 2021). Bruin straalt veel warmte en gezelligheid uit waar men praktisch bij gaat nadenken en sneller taken kan volbrengen. Dit is dus een ideale kleur voor een werkkamer (Redactie KW, 2020). Ook geeft het een veilig en vertrouwd gevoel. Wel kan het saai, oubollig of levenloos overkomen en wordt deze kleur sneller gelinkt aan mannelijkheid (Janssen, 2021).

Wanneer we gaan kijken naar de primaire kleuren, hebben we rood, blauw en geel. Rood is een heel aanwezige kleur die de aandacht trekt. Het wordt gelinkt aan warmte, liefde, opwinding en enthousiasme en kan een ruimte warmte brengen. Wel moet men oppassen met het gebruik van deze kleur, als men een verkeerd tintje kiest, kan dit een onrustig gevoel met zich meebrengen voor enkelen. Het kan heel stressgevoelig zijn en de ogen kunnen er snel last van hebben. Het is een dominante kleur. Deze tint is ideaal om in een sociale ruimte te gebruiken want het werkt stimulerend op ons lust- en hongergevoel (Janssen, 2021; Redactie KW, 2020). Blauw is vaak de lievelingskleur van mensen omdat dit kalmte en rust uitstraalt en wordt dus ook vaak gebruikt in de slaapkamer (Redactie KW, 2020). Het is een kleur die ons doet denken aan de zee en de lucht, het geeft stabiliteit en bevordert de intelligentie. Als men een te kille tint gebruikt, kan het zelfs de gevoelstemperatuur verlagen. Maar als er dan weer warm daglicht opvalt, komt het goed tot zijn recht en zorgt het voor een mooi contrast (Janssen, 2021; Redactie KW, 2020). De kleur die de meeste emoties oproept is geel. Het doet ons denken aan de zon en straalt dus levenslust, plezier, geluk en zelfvertrouwen uit. Het is een energieke kleur die motiverend werkt en ideaal is voor mensen met een depressie of om te gebruiken op kantoor. Net zoals bij de andere kleuren moet men de juiste tint kiezen, anders kan het een ongunstig effect opleveren zoals angst, irritatie en overprikkeling (Janssen, 2021; Redactie KW, 2020).

De kleuren die kunnen gevormd worden met de bovenstaande kleuren zijn dan nog groen, paars, oranje en roos. Groen is een natuurlijke kleur die men ook in het interieur kan toevoegen door planten en bloemen binnen te halen. Het is een rustgevende kleur die zorgt voor genezing, vruchtbaarheid, vernieuwing en is zeer levendig. Een pastelgroene kleur kan een verfrissend gevoel geven. Groen staat ook voor ontwikkeling, leven, balans en harmonie. Maar net zoals de andere kleuren kan het negatieve aspecten meebrengen zoals verveling, jaloezie, bederf of verval (Janssen, 2021; Redactie KW, 2020). Paars is een luxueuze kleur die doet denken aan rijkdom, stijl en spiritualiteit. Het beurt mensen op en zorgt voor creativiteit en comfort. Paars kan in enkele gevallen wel goedkoop en decadent aan gaan voelen (Janssen, 2021). Wanneer men geel en rood gaat mixen, krijgt men oranje, een heel speelse kleur. Door de speelsheid en warmte, wordt het vaak voor kinderruimtes gebruikt omdat het snel met kinderen wordt gekoppeld wordt. Net zoals paars, kan oranje er ook goedkoop gaan uitzien. De laatste kleur die we gaan bespreken, is roos. Het is een vrolijke, energieke en kalmerende kleur wanneer men hier ook weeral de juiste tint kiest. Roos relateert men net zoals rood met de liefde maar ook met vrouwen. Net zoals oranje kan het er ook kinderlijk uitzien, maar het kan ook zwakheid en hulpeloosheid verspreiden (Janssen, 2021).

1.2.1.5. Geluiden

Net zoals geuren, kunnen geluiden ook herinneringen oproepen die ons doen denken aan vroeger en aan thuis. Zo gaan mensen die vaak onderweg zijn, of mensen die verhuizen zoals immigranten, zoeken naar vertrouwde geluiden. Dit kan muziek zijn van je thuisland of waar je graag en vaak naar luistert, maar ook het geluid van je favoriete tv-programma. (Duyvendak, 2011; 2017). Muziek of geluid in het algemeen, is ook iets wat men overal mee naartoe kan brengen. Hierdoor kan men heel makkelijk een thuisgevoel creëren in de auto, op café of op je werk (Grömping, 2013). Het makkelijkst is dat men ook vooral geen rekening hoeft te houden met andere personen (Duyvendak, 2017; Grömping, 2013). Dit heeft alles te maken met autonomie, dat men zelf kan bepalen wat men doet op een bepaalde locatie. Men voelt zich pas echt thuis als men totale vrijheid heeft en zichzelf kan zijn. De muziek zo luid zetten als je zelf maar wil, geeft een positief gevoel en draagt enorm bij aan het thuisgevoel (Grömping, 2013).

Geluid kan echter ook een negatieve ervaring hebben op het thuisgevoel. Wanneer er overbodig of te veel geluid aanwezig is, door bijvoorbeeld een te groot aantal mensen of kinderen die ter plaatse zijn, of muziek die je zelf niet goed vindt, kan men het thuisgevoel snel kwijt geraken (Grömping, 2013). Gezellige drukte vinden bepaalde personen aangenaam blijkt uit de enquête, maar te veel drukte is dan weer storend. Soms moet men alleen kunnen zijn en rust voelen. Thuis voelen is ook sterk gelinkt aan rust. Wanneer er dus te veel geluid aanwezig is, kan men deze rust niet vinden. Om zich op zijn of haar gemak te voelen in een omgeving, zou er een ruimte moeten ter beschikking zijn waar men zich kan terugtrekken of toch een voldoende privésfeer moet hangen. Het belang van alleen zijn en tijd voor jezelf te nemen, draagt ook bij of een persoon zich ergens thuis kan voelen (Grömping, 2013; Verreth, 2019).

1.2.2. Welke gemeenschappelijke en essentiële voorwaarden dragen bij tot een thuisgevoel?

Net zoals de hierboven benoemde elementen, zijn er ook een paar essentiële voorwaarden die bijdragen tot een thuisgevoel. Hiermee wordt er gesproken over de volgende voorwaarden: vertrouwelijkheid, veiligheid, herkenbaarheid, vanzelfsprekendheid en voorspelbaarheid (Duyvendak, 2011). Deze kunnen een thuisgevoel positief gaan beïnvloeden, denk maar aan herkenbare geuren of vertrouwde objecten. Ook een veilige omgeving zonder verassingen zorgt hiervoor. De voorwaarden zijn geordend naar de resultaten van de enquête waar gevraagd werd welke van deze voor het grootste thuisgevoel zorgen.

1.2.2.1. Vertrouwelijkheid

Op de eerste plaats komt vertrouwelijkheid. Dit werd ook het meeste aangeduid bij wat het grootste thuisgevoel creëert onder de bevrageden. Maar wat betekent deze vertrouwelijkheid nu? Wanneer we dit gaan opzoeken in het woordenboek, wat “vertrouwen” wil zeggen, komen we verschillende begrippen tegen. In Van Dale (2022) wordt het beschreven als het geloven in iemands goede trouw en eerlijkheid. Ook staat dit voor dat men met zekerheid iets hoopt (Van Dale, 2022). De synoniemen die men kan terugvinden op Woorden.org (2022) zijn onder andere innigheid, intimiteit en familiariteit. Deze kan men het beste linken aan een thuisgevoel.

Wanneer we gaan vragen aan verschillende personen wat vertrouwelijkheid voor hun betekent, worden snel dezelfde antwoorden gegeven. Allemaal zeggen ze dat ze vertrouwelijkheid linken met mensen waar ze een goed gesprek mee kunnen hebben, personen waar ze op kunnen bouwen en kunnen vertrouwen met persoonlijke zaken maar ook waarmee men tot rust kan komen. Eén iemand geeft ook de link naar je eigen stijl bij je thuis, het interieur wat nauw aan je hart ligt en waar je je goed voelt.

Zoals Duyvendak (2009 & 2017) beschrijft, geven de hierboven beschreven “haven” en “heaven” alle twee een vertrouwd gevoel. Mensen voelen hun hier op hun gemak en kunnen hun zelf zijn, vaak omdat er juist gelijkgestemden aanwezig zijn die men meer vertrouwd dan anderen (Duyvendak, 2009; 2017). Dat vertrouwdheid een noodzakelijkheid is om een sterk thuisgevoel te verkrijgen op een bepaalde plaats, maar niet voldoende is en er dus nog andere voorwaarden moeten aanwezig zijn, maakt Duyvendak (2017) duidelijk in zijn boek. Het gevoel van familiariteit is niet genoeg om zich thuis te voelen, maar is wel een eerste benodigdheid (Duyvendak, 2011; 2017). Een thuis is een plek die vertrouwd is, dat het als gevolg heeft dat het aanvoelt als een natuurlijke plek, wordt verteld door socioloog Pierre Bourdieu (Duyvendak, 2011). Deze vertrouwdheid kan dus vertaald worden in verschillende elementen zoals personen of tastbare spullen, en is dus vaak zeer persoonlijk en veranderlijk voor iedereen (Grömping, 2013).

1.2.2.2. Veiligheid

Op de tweede plaats van de rangschikking van elementen, komt veiligheid. Veiligheid of veilig zijn betekent dat men beschermd is en/of er geen gevaar of risico aan verbonden is (Van Dale, 2022; Woorden.org, 2022; Webwoordenboek.nl, 2022). Als we naar de synoniemen gaan kijken, vinden we onder andere de woorden beschermd, beschutting, zekerheid, gerust en zeker (Woorden.org, 2022). Wanneer men thuis is, wilt men zich ook beschermd en geborgen voelen, met zekerheid dat er niks kan gebeuren.

De persoonlijke bevrageden antwoordden ongeveer hetzelfde als bij de definities uit de woordenboeken. “Bij je thuis voel je je geborgen”, aldus één van de ondervraagden. De andere antwoorden waren vrij overeenkomstig. Dat men tot rust kan komen en zichzelf kan zijn, linkt men aan het veilig zijn omdat men niet naar iemand moet omkijken.

Net zoals Duyvendak (2009; 2011; 2017; 2017) vermeld over het thuisgevoel, kunnen er twee plaatsen onderscheiden worden, de “haven” en de “heaven”. Haven is in dit stukje het belangrijkste, want dit staat voor een veilige of beveiligde plaats waar men comfortabel is en een voldoende privésfeer aanwezig is. Doordat hier alles voorspelbaar is, voelen de inwoners hun meer op hun gemak, wat aanleunt bij de veiligheid in de woonst (Duyvendak 2009; 2011; 2017; 2017; Verreth, 2019; Smit, 2021). Personen die voortdurend onderweg zijn en steeds op nieuwe plaatsen terecht komen, zoeken ook sneller naar een beschermde en veilige plek waar ze voor weinig tot geen verassingen komen te staan (Duyvendak, 2011).

De plaats van de woonst kan ook een belangrijke functie hebben. Volgens de bevrageden van Grömping (2013), heerst er in een kleine stad een vorm van veiligheid, vertrouwdheid en geborgenheid. Op plaatsen waar bijvoorbeeld veel criminaliteit heerst, gaan men zich dan weer minder op zijn gemak voelen en een mindere mate van een thuisgevoel creëren (Grömping, 2013). De aanwezige geur speelt ook een bepaalde rol van het gevoel van veiligheid. Geuren kunnen namelijk een negatieve of een positieve ervaring opwekken. Stel bij de geur van brand, gaan mensen hun niet veilig voelen in hun eigen huis en gaan ze weglopen. Bij de geur van koekjes, ruiken ze een vertrouwde geur en voelen de bewoners hun juist op hun gemak (Van der Jeugd, 2021).

1.2.2.3. Herkenbaarheid

Naast de andere voorwaarden, stond herkenbaarheid bijna gelijk met de veiligheid in een (t)huis. Tijdens de zoektocht naar de exacte betekenis van deze voorwaarde, werden we vooral wijzer als we gingen zoeken naar synoniemen van dit begrip. Iets dat merkbaar, duidelijk, zichtbaar of identificeerbaar is, is volgens Woorden.org (2022) herkenbaar. Een ander synoniem wat hier werd gegeven, is dat men iets kan thuisbrengen (Woorden.org, 2022). Dit gelijk- betekend woord vult dit onderzoek mooi aan omtrent de voorwaarden van een thuisgevoel. Naar de verdere analyse van de betekenis van herkenbaarheid, werd er op Webwoordenboek.nl (2022), een beter omschreven verwoording gegeven. “Bij iets of iemand anders dingen zien die je ook kent van jezelf”, aldus Webwoordenboek.nl (2022). De herkenbaarheid is dus in andere woorden, de zaken die men gewoon is en vaak tegenkomt, die op zich een thuisgevoel geven.

De ondervraagden gaven elk verschillende betekenissen of situaties waar zij de herkenbaarheid tegenkomen. De ene verteld dat de uitdrukkingen van de kinderen hem herkenbaarheid geven en een andere zegt dat je eigen geuren en spulletjes zorgen voor de herkenning. De herkenbaarheid hangt in hun antwoorden dus nauw samen met de vertrouwdheid van hun omgeving. Zaken die ze dagelijks tegenkomen en dus ook vaker gebeuren zorgen voor hun thuisgevoel.

Herinneringen spelen ook een sterke rol bij herkenbaarheid. Zoals eerder vermeld, geven het verleden, heden en de toekomst een bepaalde levendigheid aan een thuis. Deze herinneringen kunnen al ter plaatse zijn in het gebouw, of men geeft de eigen objecten die een herinnering met hen meedragen een plaats in het pand (Verreth, 2019). Hypermobielen of immigranten voelen hun ook meteen thuis door de aanwezigheid van herkenbare geuren, geluiden, smaken en spullen (Duyvendak, 2011; 2017).

1.2.2.4. Vanzelfsprekendheid

Vanzelfsprekendheid komt op een voorlaatste plek wanneer men vraagt welke voorwaarden men het belangrijkste vindt om een thuisgevoel te scheppen. Zoals in de woordenboeken beschreven, staat vanzelfsprekendheid voor iets dat zo logisch is, voor de hand liggend is en dat men het verwacht, je kan al vanzelf raden wat er precies gaat gebeuren (Van Dale, 2022; Woorden.org, 2022; Webwoordenboek.nl, 2022). De synoniemen zijn dan ook vrijwel hetzelfde als hoe de betekenis wordt beschreven, namelijk logica, automatisch of natuurlijk (Woorden.org, 2022).

Toen er aan verschillende mensen werd gevraagd, zoals bij de hierboven besproken voorwaarden, wat voor hun vanzelfsprekendheid betekent in het teken van een thuisgevoel, konden ze hier moeilijk antwoord op geven. Na wat nadenken kwamen ze op antwoorden zoals “iets wat op rollen loopt door een goede planning op te maken”, toen werd gevraagd wat deze persoon hiermee wou zeggen, bedoelde hij zaken zoals dat het eten al op tafel stond wanneer men terugkomt van werk, zodat men hierna zich kan klaarmaken voor zijn hobby en dat men geen kostbare tijd verloor. Dat het eten al mooi op tafel staat als men thuiskomt en dus met de beide voetjes onder tafel kan schuiven zoals men zegt, doet de ondervraagde sterk denken aan thuis. Een andere persoon reageerde dat men zich ergens kan thuis voelen en op je gemak bent. Hiermee werd bedoeld dat men het vanzelfsprekend vindt dat men zich op plaatsen zoals bij familie of hechte vrienden, zich kan gedragen zoals men zelf is en zich dus rustig voelt. Men vindt dat het logisch is dat men zich bij bepaalde personen thuis kan voelen.

Er is al vaker vermeld waar hypermobielen of immigranten, mensen die dus willen verhuizen naar een ander land of landen, naar zoeken als ze op een nieuwe plaats terecht komen, maar één ding daarvan is dus vanzelfsprekende spullen. Spullen die ze goed kunnen gebruiken om het leven makkelijker te maken en wat hun doet denken aan thuis (Duyvendak, 2017).

1.2.2.5. Voorspelbaarheid

Op de laatste plaats komt voorspelbaarheid. Dit vonden de mensen het minst belangrijk om ergens een thuisgevoel te hebben. Voorspelbaarheid spreekt voor zich, men kan voordien al raden wat er gaat gebeuren (Van Dale, 2022; Woorden.org, 2022; Webwoordenboek.nl, 2022). Wanneer iets voorspelbaar is, is het dus geen verassing en verwacht men zich eraan (Woorden.org, 2022).

Dat men al kan voorspellen welke sfeer er gaat hangen op bepaalde plaatsen, is een veel voorkomend antwoord bij de bevroagen. Men vindt het belangrijk om van tevoren te weten of men het leuk gaat hebben als men ergens naartoe gaat. Die voorspelbaarheid zou bijdragen tot een thuisgevoel, vooral wanneer men al verwacht dat het bijvoorbeeld een fijne avond gaat worden bij vrienden Andersom kan natuurlijk ook, wanneer men weet dat het niet aangenaam wordt en men dus eigenlijk weinig zin heeft om naar ergens te gaan, gaat men met een negatieve verwachting naar daar en wordt het thuisgevoel in mindering gebracht.

Net zoals bij de vorige begrippen, hebben de plaatsen die de benaming “haven” en “heaven” krijgen, ook een rol bij de voorspelbaarheid. Een haven is zoals we al weten een veilige en comfortabele plek, maar ook een plaats die voorspelbaar is waardoor er een sterk thuisgevoel heerst (Duyvendak 2009; 2011; 2017; Smit, 2021). Immobiele personen zoeken naast naar een veilige omgeving, ook naar een voorspelbare plaats, omdat ze hun hier het meeste veilig voelen en het een thuisgevoel geeft (Duyvendak, 2011). Zoals beschreven door Grömping (2013), verteld Douglas dat rituelen en voorspelbaarheid een thuisgevoel met zich meedragen omdat dan alles vertrouwd aanvoelt. Doordat men weet wat er thuis aanwezig is en alles dus bekend is, voelt men er zich goed. Een verassing die men niet verwacht is leuk, maar linkt men niet snel aan thuis omdat dit onbekend is (Grömping, 2013).

2.2.3. Hoe draagt (interieur)architectuur bij aan een thuisgevoel?

De bovenstaande elementen en voorwaarden voor een thuisgevoel, kunnen we vrij makkelijk vertalen naar de (interieur) architectuur. Eerst beginnen we met de elementen, namelijk de mensen, persoonlijke objecten, geuren, kleuren en geluiden. Uiteindelijk als we verder nadenken over deze elementen, zijn deze vaak zeer persoonlijk en verschillen ze dus van persoon tot persoon. Wat opviel uit de enquête, was dat maar liefst 43 personen hun vrienden, kinderen of familie als extra element gaven die bijdraagt tot een thuisgevoel. Ook al was dit element al gegeven in de vorige vraag, toch antwoordde de meeste nog eens dat mensen kunnen bijdragen tot een thuisgevoel. Ook gaven 13 mensen aan dat hun huisdieren hiervoor zorgen. Iedereen heeft zijn eigen mensen waarbij ze hun goed voelen. Personen die men al jaren kent, of juist mensen die men pas ontmoet heeft maar wel gelijkgestemd zijn of dezelfde interesses delen, kunnen een positieve invloed nalaten en de eindgebruikers om hun gemak laten voelen. Deze personen kan men ontmoeten in sociale ruimtes die aanwezig zijn in een woning. Een grote eettafel en een goede zetel is hier een voorbeeld van dat uit de enquête komt. Ook een groot deel van de ondervraagden gaf aan dat bepaalde mensen er ook voor kunnen zorgen dat men zich ergens niet thuis voelt. Wanneer men merkt dat men ergens niet welkom of gewenst is, personen aanwezig zijn die je niet graag hebt en je daardoor dus ook niet jezelf kan zijn omdat je bang hebt dat je beoordeeld gaat worden, is het belangrijk dat men ook ruimtes voorziet waar men zich kan terugtrekken van de sociale druk. De persoonlijke objecten is iets wat de eindgebruikers van een plaats zelf zullen moeten toevoegen. Uit de enquête bleek dat inderdaad enkele personen hun ergens meer kunnen thuis voelen als ze dit zelf kunnen vormgeven. Ook de aanwezigheid van spullen of foto's van de familie en herinneringen helpen hierbij.

Wanneer we kijken naar de aanwezige geuren en het voorafgaande onderzoek, zijn er gemeenschappelijke geuren die mensen herkennen en een thuisgevoel geven, zoals de geur van witte lotus omdat dit in de meeste wasproducten wordt gebruikt. De geur van zelfgemaakt eten geeft ook veel mensen een thuisgevoel, waardoor de keuken een belangrijke must is in een thuisomgeving. Wanneer het ergens vuil is, niet opgeruimd of wanneer er gerookt wordt en dus een duidelijke storende geur in de ruimte is, gaan mensen hun niet op hun gemak voelen blijkt uit de enquête. Kleuren hebben daarnaast elk een eigen psychologische invloed op mensen, waardoor je al snel een thuisgevoel kunt creëren als men de juiste kleuren kiest. Natuurlijk zijn kleuren ook heel persoonlijk, sommigen gaan bepaalde kleuren aangenaam vinden en anderen dan weer niet, daarom is het belangrijk om een goed evenwicht te zoeken wanneer men kleur wil gebruiken in een interieur. De bevrageden geven aan dat men warme kleuren wil die rust uitstralen, en dus geen kille kleuren wil. De aanwezigheid van natuurlijke elementen zoals hout, planten of uitzicht op de groene natuur is ook een must. Het laatste element was geluid. Geluiden kunnen een positieve invloed hebben maar kunnen daarentegen ook heel storend werken, dit blijkt ook uit de enquête. Men moet dus ervoor zorgen dat er de mogelijkheid is om bijvoorbeeld naar muziek te luisteren, maar dat men zich er ook van kan afzonderen in een stille ruimte.

Deze elementen zijn dus zoals eerder vermeld, persoonsgebonden. Zoals geschreven door Verreth (2019), is Camille Mauclair een voorstander hiervan. Hij beweert dat een woning vooral moet worden vormgegeven door de eindgebruiker om het thuisgevoel te creëren. Dit gebeurt door de persoonlijkheid van de bewoner te laten weerspiegelen in het interieur ervan. Elke woning gaat hierdoor anders eruitzien en sommige gaan geen thuisgevoel ervaren in iemand anders zijn huis. Het is dus belangrijk als ontwerper dat men ruimte geeft voor personalisatie en eigen interpretatie van een woning (Verreth, 2019).

De essentiële en gemeenschappelijke voorwaarden die aanwezig moeten zijn om een thuisgevoel te ervaren zijn vertrouwelijkheid, veiligheid, herkenbaarheid, vanzelfsprekendheid en voorspelbaarheid. Ook deze kan men als ontwerper toevoegen aan een interieur om het thuisgevoel positief te stimuleren. Zoals al duidelijk was, vinden de mensen vertrouwelijkheid de belangrijkste troef om zich ergens thuis te kunnen voelen. Deze vertrouwelijkheid kan men terugvinden in verschillende zaken. Zo kan men zich vertrouwd voelen als de juiste mensen en persoonlijke spullen aanwezig zijn, maar ook als er een vertrouwd interieur is. In dit interieur is het dan van belang dat men er zichzelf kan zijn en op zijn of haar gemak is. Deze vertrouwdheid is dus terug persoonlijk, maar wilt bij iedereen hetzelfde zeggen. Veiligheid kan men ook op verschillende manier beschouwen. Men kan zich veilig voelen door de aanwezige personen, maar ook door een interieur waar men zich geborgen kan voelen en er zeker van is dat er niks gevaarlijks kan gebeuren. Dit kan men toepassen door ervoor te zorgen dat de woonst of ruimte goed is afgesloten van de buitenwereld en er geen ongewillige personen kunnen binnenkomen. Ook kan men zich al snel veilig voelen als men ziet dat er de nodige veiligheidsmaatregelen aanwezig zijn zoals een brandalarm. De omgeving kan ook een grote rol spelen, als men weet dat er een ziekenhuis kortbij is, gaat men zich ook minder snel zorgen maken en zich veilig voelen. Door de personen die dezelfde interesses delen en vertrouwd aanvoelen, kan men zich ook veilig voelen omdat men er zich niet voor moet schamen en zichzelf kan zijn.

Als derde is er ook nog de herkenbaarheid van een plaats. De herkenbaarheid creëert men vooral door de bovenstaande elementen een plaats te geven zoals de persoonlijke objecten of bestaande geuren. Wanneer men ergens toekomt en men ziet al meteen zaken die men kent en die vertrouwd aanvoelen, geeft dit een positieve indruk en is men al meer op zijn of haar gemak. Dit kunnen dus personen of spullen zijn, maar ook geluiden of geuren. Naast de herkenbaarheid, is er ook de vanzelfsprekendheid die een thuisgevoel kan bijbrengen. Deze vanzelfsprekendheid ligt wat gecompliceerder als men dit gaat zoeken in een interieur. Vaak zijn het zaken zoals een afwasmachine dat voor de vanzelfsprekendheid bijvoorbeeld zorgt, omdat het voor veel mensen logisch is dat men de vuile vaat niet zelf moet afwassen, maar dat dit voor hen gedaan wordt. Of een kachel die men kan aanzetten wanneer men het te koud heeft, is voor velen ook vanzelfsprekend. Uit de enquête vloeit ook voort dat men het belangrijk vindt dat men zichzelf kan zijn en zich niks moet aantrekken. Dat het vanzelfsprekend moet zijn dat men kan rondlopen in de slaapkleding, de schoenen kan uitdoen en ook iets vrij uit de frigo nemen zonder na te denken of dit wel mag. De laatste voorwaarde is de voorspelbaarheid van een ruimte. Deze voorspelbaarheid kan men ook zien als een bepaalde verwachting die men van een plaats gaat krijgen. Dit kan van de aanwezige personen zijn, maar ook van de warmte die een ruimte uitstraalt en men dit op voorhand weet en zo een positief gevoel achterlaat.

Hierdoor kan men zien dat de meeste elementen en voorwaarden nauw samenhangen om een thuisgevoel te verkrijgen. Wanneer er bijvoorbeeld persoonlijke objecten aanwezig zijn, kan men al een vertrouwdheid en herkenbaarheid voelen in de desbetreffende ruimte. De ene voorwaarde gaat niet zonder een bepaald element dat beschikbaar gesteld wordt en een andere voorwaarde zorgt ervoor dat meerdere aspecten afgevinkt kunnen worden.

Verder zijn er nog enkele andere voorbeelden die mensen graag in een ruimte willen hebben om een huiselijke sfeer te creëren. Dit is de aanwezigheid van natuurlijk licht en/of sfeerverlichting zoals kaarsen. Verder is de knusse sofa met kussens en dekentjes, maar ook een goed bed een pluspunt. Men wil zien dat er geleefd wordt en dat het er niet te clean uitziet. Te veel rommel mag er dan ook weer niet aanwezig zijn en voldoende opbergruimte helpt hier enorm mee. Voldoende ruimte waarvan deze ook in harmonie zijn brengt ook rust voor de eindgebruikers. De ruimte moet gezellig zijn en rust uitstralen. Verder vindt men het vooral belangrijk als er gelachen kan worden en plezier gemaakt kan worden. Men moet zichzelf kunnen zijn en ook vooral de emoties de vrije loop laten kunnen gaan.

2.3. Conclusie

Door het voorafgaand onderzoek over wat een thuisgevoel kan laten ontstaan en hoe dit vertaald kan worden in de (interieur)architectuur, is het duidelijk geworden over welke aspecten een ruimte moet beschikken om de eindgebruikers een thuisgevoel te kunnen geven. Om dit makkelijker voor te stellen, is er een tabel gemaakt waar deze elementen allemaal in geordend staan en hoe deze overgebracht kunnen worden in een ruimte. Deze tabel kan men hier onderaan terugvinden en wordt uiteindelijk toegepast op de volgende hoofdstukken.

Fig. 1: Tabel met elementen van thuisgevoel en thuisgevoel in de (interieur)architectuur (eigen figuur)

2

Hoofdstuk 2

HET ZIEKENHUIS

HOOFDSTUK 2. HET ZIEKENHUIS

Dagelijks krijgen mensen het slechte nieuws te horen dat ze gediagnosticeerd zijn met kanker. In 2018 waren dit zo'n 18,1 miljoen mensen wereldwijd (Stichting tegen kanker, 2020). Wanneer we gaan kijken naar de laatst vrijgegeven cijfers in België, waren dit er in 2019 maar liefst 71651 personen voor wie het noodlot toesloeg (Alles over kanker, 2022; Belgian Cancer Register, z.d). Toch is het minder dan één procent van dit hoog getal, dat naar kinderen tussen de 0 en 19 jaar gaat. Minder dan 716 kinderen per jaar, wat nog steeds een veel te groot getal is, wordt dus getroffen met kanker (Alles over kanker, 2022). Toch blijft kanker zeer zeldzaam onder kinderen, ook al is het een veel voorkomende doodsoorzaak bij kinderen tot 20 jaar (Alles over kanker, 2022; Kankercentrum, 2017). Niet alleen de jonge patiënten worden getroffen door deze ziekte, maar ook de nauwe omgeving. Wat zijn nu de gevolgen voor het kind en het gezin? En zijn er voldoende oplossingen om hun hiermee overweg te kunnen helpen? Doorheen dit hoofdstuk, worden deze vragen duidelijk beantwoord.

2.1. Ervaring ziekenhuis voor getroffen kind

2.1.1. Het kind als patiënt

Het kind zelf wordt natuurlijk het hardste getroffen wanneer men de diagnose van kanker over zich heen krijgt. Een kind als patiënt is natuurlijk nog steeds anders dan een volwassene als patiënt (Peeters, 2017). Vaak weet het kind niet wat dit betekent, omdat sommigen ook nog erg jong zijn als er wordt vastgesteld dat ze een levensbedreigende ziekte hebben (Verschoren, 2014). De kinderen gaan niet alleen lichamelijk veranderingen tegemoet, maar ook emotionele (Delaeter, 2021).

2.1.1.1. Lichamelijke gevolgen

Het eerste waar men aan denkt als iemand kanker heeft, zijn de vele behandelingen en onderzoeken die de persoon moet ondergaan. Bij kinderen staan deze procedures vaak in verband met de angst voor pijn (Verschoren, 2014). Andersom is de angst ook door de gekende pijn ontstaan (Van Geertsom, 2010). Niet alleen gaan het kind de angst hebben voor pijn, het gaat de pijn ook moeten ondergaan want dit is veel voorkomend bij jonge patiënten. Pijn is een heel hevige bijwerking van kanker. Het moeilijke bij pijn is dat deze kan worden versterkt of vermindert door de aanwezige emoties van het kind. Wanneer het kind in een gelukkige toestand is, gaat de lichamelijke pijn verminderen. Maar wanneer men in een mindere gemoedstoestand is, kan de pijn ook verslechteren (Delaeter, 2021).

Naast deze pijn gaat men ook misselijk worden, een gebrek aan energie hebben, vermoeid zijn, de eetlust verliezen en een verandering van het uiterlijk doorstaan. De meest zorgwekkende bijwerking is de vermoeidheid die gaat opkomen want deze is erg afmattend. Wanneer een kind vermoeid is, kan het allerlei dagelijkse zaken niet meer doen. De hobby's kunnen niet of miniem worden uitgeoefend en de fysieke activiteiten worden verwisseld met activiteiten die men al zittend kan doen zoals lezen of tv kijken. Als men vermoeid is, wordt dit gepaard met negativiteit. Hierdoor kunnen negatieve gevoelens zoals woede en verdriet ontstaan, maar ook gaat men zich sociaal geïsoleerd voelen doordat men niet meer (maximaal) aan het normale leven kan meedoen (Delaeter, 2021).

De verandering van het uiterlijk, is iets wat veel mensen en vooral kinderen hun aantrekken. Het verlies van haar kan ervoor zorgen dat men er helemaal anders uitziet en dat men zich ongemakkelijk voelt (Delaeter, 2021; Van Geertsom, 2010). Bij kinderen ligt dit nog gevoeliger, omdat de haaruitval een sterke invloed nalaat bij leeftijdsgenoten omdat ze er anders uitziet en het er voor sommige kinderen vreemd gaat uitzien. Hierdoor gaan de jonge patiënten hun vaker terugtrekken of uitgestoten voelen, en gaan ze hunzelf isoleren en uiteindelijk eenzaam voelen (Delaeter, 2021). Na lange termijn kan men ook andere lichamelijke gevolgen ervaren. Dit kunnen groeiproblemen zijn, een puberale ontwikkeling die vertraagd wordt en ook nog andere lichamelijke afwijkingen (Van Geertsom, 2010).

2.1.1.2. Emotionele gevolgen

Naast de lichamelijke gevolgen, zijn er ook heel wat emotionele gevolgen waarmee de kinderen te maken krijgen. Het kind gaat heel wat stress en angst ervaren tijdens behandelingsperiode. Dit staat gepaard met de onbekendheid van wat gaat komen. Men kent de omgeving niet, er zijn veel onderzoeken die moeten gebeuren en dit wordt allemaal gedaan door mensen die ze niet kennen. Er gebeuren op een korte tijd veel veranderingen voor de jonge kinderen (Peeters, 2017; Verschoren, 2014). Andere negatieve gevoelens zijn boosheid, kwetsbaarheid, zwakte en de afhankelijkheid van de verpleegkundigen die men nu heeft (Verschoren, 2014). Ze gaan hun ook zorgen beginnen maken over hun toekomst, of ze gaan hervallen of er misschien zelfs aan gaan sterven (Delaeter, 2021). Doordat kinderen niet goed weten wat deze ziekte allemaal inhoudt en wat er gaat gebeuren, gaan ze deze negatieve gevoelens nog sterker gaan ontwikkelen. Daarom is het belangrijk dat men deze probeert te verminderen, dit wordt in het volgende stukje beschreven (Verschoren, 2014).

De besproken vermoeidheid die al besproken is, wordt vaak ook verward met depressieve gevoelens. Niet alleen ouderen kunnen een depressie krijgen, ook jonge kinderen kunnen hier het slachtoffer van worden (Delaeter, 2021).

Een ander gevolg is de verveling die gaat toeslaan bij de opgenomen kinderen. Dit is de grootste negatieve gevoel en het meest voorkomende. Doordat ze vermoeid zijn, het dagelijkse leven niet verder kunnen zetten en beperkt zijn in activiteiten waaraan ze kunnen deelnemen, gaan ze hun vervelen. Kinderen die gezond zijn, gaan hun omgeving volledig benutten, ook omdat ze veel actiever zijn en hun energie kwijt willen. Doordat er in ziekenhuis niet veel mogelijkheden zijn, moet men alternatieven zoeken (Verschoren, 2014).

Iets wat kinderen vaak gaan proberen, is zelf hun negatieve gevoelens weg gaan werken of proberen te verminderen. Dit proces heet coping en kan op allerlei manieren. In dit geval gaan de kinderen vaak hun gevoelens proberen weg te tekenen, tv kijken of een wandeling door de afdeling maken. Een nadeel van coping is, dat wanneer men zich goed voelt, men een grotere capaciteit tot coping heeft en dus meer kan doen om de negatieve gevoelens om te zetten naar positieve gevoelens. Kinderen die dus zieker zijn en hun minder goed voelen, gaan dit dus minder snel of moeilijker kunnen. De omgeving hangt ook nauw samen met in hoeverre de patiënten dit kunnen uitvoeren. Wanneer de omgeving niet veel mogelijkheden heeft, is het een tegenstander van coping, maar wanneer de locatie veelzijdiger is, is het natuurlijk een medestander (Verschoren, 2014).

Kinderen maken hun ook snel zorgen om hun omgeving die ook indirect betrokken wordt met kanker. Men wordt gescheiden van de familie en vrienden en dit brengt heel wat ongemakken met zich mee (Verschoren, 2014). Het dagdagelijkse leven wordt door elkaar geschud (Delaeter, 2021; Verschoren, 2014). Men kan niet meer naar school waar men kan omgaan met de vriendjes, men kan niet meer met het hele gezin samen eten en de hobby wordt niet meer uitgevoerd. Hierdoor gaan het sociaal isolement toenemen (Verschoren, 2014).

De hierboven besproken angst, vervreemding en sociale isolatie gaan voor distress zorgen bij de kinderen (Slegers, 2020). Ook kunnen de kinderen PTSS krijgen, een posttraumatische stressstoornis tijdens en na de behandelingen. Bij veel kinderen gaat deze na verloop van tijd verminderen of zelfs helemaal weg (Delaeter, 2021).

Sommige kinderen halen er ook nog positieve gevoelens uit op. Zo krijgen ze een andere kijk op het leven, appreciëren ze meer de kleine dingen en krijgt hun zelfvertrouwen een boost (Delaeter, 2021). Ook creëren verschillende kinderen een sterkere band met hun ouder(s) en hun broer(s) of zus(sen) (Slegers, 2020).

2.1.2. Ziekenhuis op kindermaat

Om al de bovenstaande gevolgen te verminderen of te gaan vergemakkelijken, kan men het ziekenhuis hierop gaan aanpassen. Men moet werkelijk het ziekenhuis of toch de afdeling ontwerpen op de maat van kinderen. Natuurlijk moet men ook kijken naar de verpleegkundigen, maar toch blijft het kind de belangrijkste doelgroep. Kinderen hebben heel wat andere noden en behoeften dan volwassenen, maar de voornaamste nood is toch dat ze hun normale leven zoveel mogelijk kunnen voortzetten (UZ Leuven, 2010; Peeters, 2017; Verschoren, 2014). Doordat de kinderen niet goed begrijpen wat er gebeurt, gaan er zich negatieve gevoelens ontwikkelen. Deze moeten geneutraliseerd worden door de negatieve gevoelens om te gaan zetten naar positieve. In het ziekenhuis zijn er directe en indirecte factoren die het kind een aangamer verblijf kan doen geven (Peeters, 2017).

Wanneer men gaat kijken naar de directe omgevingsfactoren die een invloed kunnen hebben op het verblijf, denken we aan ruimtelijke aspecten. Een eerste is de schaal en de toegankelijkheid van het ziekenhuis zelf. Vaak is de kliniek heel groot en kan dit heel imponerend werken op het kind. Hierdoor moet men proberen om het wat kleiner te laten aanvoelen voor de jonge patiënten. Dit kan men doen door zoveel mogelijk spullen op ooghoogte te ontwerpen of ophangen van de kinderen. Dit kan een groot gevoel van controle voor de kinderen geven (Peeters, 2017).

Naast de schaal, kunnen we ook zaken veranderen aan het interieur. De kleuren en texturen die aanwezig zijn, dragen ook bij tot het gevoel van controle en territorialiteit bij kinderen. Niet alleen kunnen kleuren de gangen en kamers opvrolijken en een warmer gevoel geven, ook kunnen kinderen hierdoor makkelijker hun oriënteren en dus de weg zelfstandig vinden. Het gebruik van warme kleuren met af en toe een felle accentmuur is ideaal voor kinderen want dit hebben ze graag. Behalve kleuren, kunnen texturen er ook voor zorgen dat het prettiger wordt. Texturen op de muren, de vloer of bepaalde objecten stimuleren de verbeelding van kinderen. Zo kunnen ze door het ziekenhuis op ontdekkingstocht en geeft het een bepaalde vorm van afleiding (Peeters, 2017).

Kunst is ook een directe omgevingsfactor. Kunst werkt niet alleen stres verminderend, maar heeft ook een educatief effect op kinderen en laat hun beter voelen. Ook geeft dit hun een beter gevoel van oriëntatie in het ziekenhuis. De kunst werkt ook als een soort afleiding, omdat de kinderen er hun eigen betekenis aan gaan geven. Men kan allerlei kunst ophangen, maar de kunst die gemaakt is door kinderen zelf zorgt voor een persoonlijker gevoel en gaan ze hun meer betrokken voelen (Peeters, 2017).

Wat heel aanwezig is in het ziekenhuis is het lawaai van apparaten en zieke mensen die pijn hebben. Dit lawaai en drukte kunnen extra stressoren zijn voor het kind (Peeters, 2017; Verschoren, 2014). Om dit minder aanwezig te laten zijn, kan muziek een goede oplossing zijn. Muziek werkt therapeutisch op kinderen, ook omdat men muziek overal kan spelen en het een gevoel geeft dat hun normale leven doorgaat. Dit omdat kinderen buiten het ziekenhuis ook snel worden aangetrokken tot muziek. Het is een positieve afleiding en gaat hun welzijn positief stimuleren. Wel men moet zien dat de muziek niet te luid staat en een storend effect gaat geven. Sommige kinderen willen soms liever rusten in plaats van zich te amuseren op luide muziek (Peeters, 2017).

Om het gevoel van controle nog meer te beïnvloeden, kan men de lichten zo instellen dat de kinderen het zelf kunnen aanpassen naar hun noden en behoeften. Licht kan soms ook heel storend werken en hun slaappatroon overhoopgooien, daarom is het belangrijk dat de kinderen dit zelf in de hand kunnen hebben. Natuurlijk daglicht geeft de grootste positieve invloed op de patiënten en is het dus een must dat dit zoveel mogelijk aanwezig is, maar ook zoals het kunstlicht kan verminderd worden (Peeters, 2017).

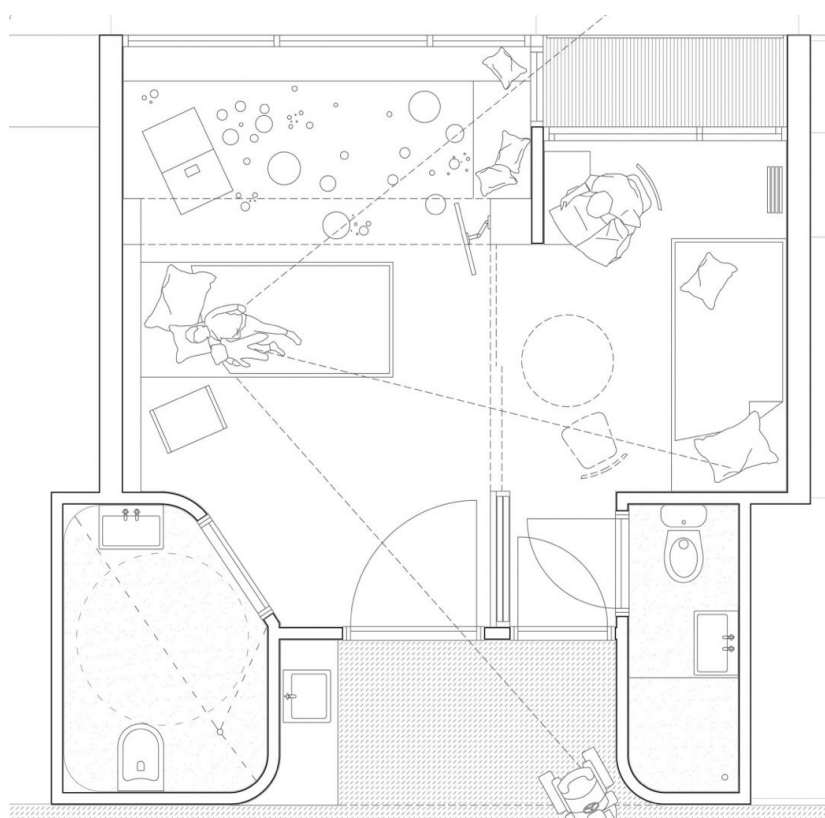
Niet alleen het natuurlijke daglicht, maar ook de frisse lucht van buiten en de natuur zelf brengt het kind rust. Als men naar buiten kan gaan, of toch tenminste naar buiten kan kijken, kan men even het gevoel hebben dat men uit het ziekenhuis ontsnapt. Naast rust brengt dit ook harmonie voor de kinderen. Ook het gezin en de zorgverleners halen hier positieve invloeden uit (Peeters, 2017).

Naast de directe omgevingsfactoren, zijn er ook indirecte factoren. Een eerste hiervan is de behoefte om zoveel mogelijk de familie te zien en sociale interactie kunnen aangaan. Kinderen maken hun vaak zorgen of hun ouders het comfortabel genoeg hebben, en is dit dus ook belangrijk om aandacht aan te besteden tijdens het ontwerpproces. Het kind heeft de familie nodig tijdens de opnames. Ook is het belangrijk dat de patiëntjes hun sociale interactie kunnen behouden met leeftijdsgenoten. Dit kan het best gebeuren in speelruimtes, zithoeken of klaslokalen. Wanneer de gangen slim zijn ontworpen, kunnen dit ook voor ontmoetingen zorgen tussen de opgenomen kinderen en wordt dit een soort van speelruimte (Peeters, 2017).

De beweging en het laten gaan van de kinderlijke fantasieën moet ook kunnen gebeuren op deze gangen en speelruimtes. Voldoende variatie is hierbij dan ook een must omdat ze dan constant geprikkeld worden (Bishop, 2008; Peeters, 2017; Verschoren, 2014). De kinderen moeten hun energie kwijt kunnen. Soms voelen kinderen hun minder goed en moet er dus ook de mogelijkheid zijn om op de eigen kamer voldoende activiteiten te kunnen volbrengen. Het spelen neemt voor de kinderen even al hun bezorgdheden weg en ontsnappen aan de verschrikkelijke ziekte waar ze aan leiden (Peeters, 2017).

Veiligheid is ook iets wat kinderen minder stress en angst kan doen ervaren. Als kinderen hun ergens veilig voelen, zijn ze meer op hun gemak. Dit kan gebeuren door hen te betrekken in beslissingen, aangename ruimtes te ontwerpen maar ook simpele zaken zoals een stoel met de rug naar de muur zetten zodat de kinderen altijd een overzicht hebben over wie binnenkomt (Peeters, 2017). Naast de veiligheid is privacy, de al eerdergenoemde controle en territorialiteit maar ook de onafhankelijkheid belangrijk. De kinderen moeten een eigen persoonlijke ruimte kunnen hebben en deze ook kunnen afbakenen voor privacy en territorialiteit te ervaren, een eenpersoonskamer is hier dus ideaal voor (Bishop, 2008; Peeters, 2017). Deze ruimte moet ook voldoende gepersonaliseerd kunnen worden zodat het hun doet denken aan de eigen thuisomgeving. Wanneer de kinderen zelf nog hun eigen basisbehoeftes kunnen doen, geeft dit hun het gevoel dat ze niet afhankelijk zijn van iemand anders. Dit kan gebeuren door de wc, lavabo en spiegels op kinderhoogte te hangen (Peeters, 2017).

Als laatste is het comfort voor het kind, maar ook voor de nauwe omgeving zoals eerder vermeld van belang. Comfort kan zich uitdrukken in meubels en voorziening zoals het eten, maar ook in emotioneel comfort. Dit zorgt voor een harmonieuze omgeving voor het kind (Peeters, 2017).

Een ideaal voorbeeld van een paar van de bovenbeschreven factoren, worden gerealiseerd in de OKE-kamers in het Princess Maxima Center voor kinderoncologie. OKE-kamers zijn ouder-kind kamers. Men kan als ouder bij het kind zijn, maar men kan de eigen ruimte ook akoestisch en/of visueel afscheiden. Deze individuele zones die ontstaan na afbakening van de kamers, geven voor het kind en de ouders een gevoel van veiligheid en vertrouwen. Men heeft het gevoel dat er een vorm van controle en autonomie aanwezig is. Dit zorgt ervoor dat de ouders hun gezondheid wordt beschermd, maar ook de belangrijke rol die ze moeten vervullen. Het is niet alleen voor het kind erg, maar ook voor de getroffen ouders (Kopvol architecture & psychology, 2022).

Afb. 2: Gronland OKE patiëntenkamer (Kopvol architecture & psychology, 2022).

2.2. Ervaring ziekenhuis voor de omgeving van het kind

“Wanneer een kind wordt opgenomen wordt het hele gezin de patiënt”, aldus Peeters (2017). Vaak slaat het nieuws in als een bom op het hele gezin, alles wordt verstoord (Delaeter, 2021; Rensen, 2021). De ouders hebben geen controle meer over hun kind en verliezen de bescherming. De broers en zussen daarentegen verliezen hun ouders, ze gaan niet meer de aandacht krijgen die ze anders gewoon waren. Alles draait nu om het zieke kind en de rest wordt wat opzijgeschoven (Peeters, 2017).

2.2.1. De broer en zus als patiënt

De broers en zussen van het getroffen kind, worden ook beïnvloed door de ziekte op verschillende manieren. Het heeft ook een duidelijke invloed op hun leven (Slegers, 2020).

2.2.1.1. Psychosociale gevolgen

Wanneer we gaan kijken naar de gevolgen, kunnen we er heel wat opsommen. Een eerste is het duidelijke verlies van de tijd die ze met hun ouders spenderen en de aandacht die ze van hen krijgen. De ouders zijn gefocust op hun zieke kind en zijn dus minder emotioneel en fysiek beschikbaar voor hun andere kinderen (Moons, 2014; Slegers, 2020). Deze vermindering van aandacht kan zaken veroorzaken als emotionele distress die soms gaat overvloeien in rivaliteit. Deze gaat natuurlijk wel terug verminderen wanneer men terug meer aandacht gaat krijgen (Moons, 2014).

Ze verliezen bij het ware hun normale gezinssituatie, hun dagelijkse routine en de orde. Vaak komt dit omdat ze moeten verblijven bij vrienden of familieleden zodat hun ouders zoveel mogelijk bij hun zieke broertje of zusje kunnen zijn (Slegers, 2020). Er gaat een grote invloed zijn op hun emotionele toestand. Ze gaan heel wat intense gevoelens ervaren, deze kunnen bestaan uit angst, woede, eenzaamheid, verdriet, boosheid, afwijzing en ook een zekere mate van jaloezie door de afgenomen ouderlijke aandacht (Moons, 2014; Slegers, 2020). De broers en zussen gaan vaak hun eigen emoties verbergen, omdat ze denken dat hun problemen en noden op dat moment minder belangrijk zijn. Hierdoor gaan ze hun eigen problemen negeren. Vaak vraagt men af of er wel wordt gekeken naar de behoeftes van deze kinderen. Zij hebben ook nood aan affectie en erkenning, eerlijke en open communicatie, betrokkenheid en inclusie binnen het gezin, de instrumentele steun en vooral de nood aan het kind zijn (Slegers, 2020).

Het negeren van de eigen problemen kan depressieve symptomen gaan ontwikkelen (Slegers, 2020). Ook hebben ze meer kans om gedragsproblemen te gaan ontwikkelen. Deze kunnen gemoedswisselingen zijn, maar ook antisociale problemen, moeilijkheden in het opbouwen van nieuwe sociale relaties maar ook het minder presteren op academisch vlak (Moons, 2014). Dit laatste kan zijn omdat ze hun zorgen maken om hun zieke broer en/of zus en liever bij hen zijn dan op school. Vaak moeten ze dan ook meer verantwoordelijkheid opnemen en zelfstandig voor school werken, wat bij sommige kinderen niet lukt (Slegers, 2020).

2.2.1.2. Positieve gevolgen

Naast de negatieve gevolgen, hangen er ook enkele positieve gevolgen aan de ziekte van hun broer of zus vast. Veel kinderen gaan hierdoor volwassener worden omdat ze meer voor hun eigen gaan moeten zorgen. Ze gaan dus onafhankelijker worden, meer verantwoordelijkheden gaan opnemen en een vorm van empathie kweken. Ook hun veerkracht wordt positief beïnvloed (Slegers, 2020). Er zijn dus ook psychologische en sociale gevolgen voor de omgeving van het zieke kind (Moons, 2014).

2.2.2. De ouder(s) als patiënt

Niet alleen de broers en zussen, maar ook de ouders ervaren veel gevolgen wanneer hun kind de diagnose van kanker krijgt. Het is een intense en vooral onverwachte ervaring waar ze niet op voorbereid zijn (Moons, 2014; Rensen, 2021; Delaeter, 2021).

2.2.2.1. Emotionele gevolgen

Wanneer men als ouder te horen krijgt dat hun kind een levensbedreigende ziekte heeft, gaat de onzekerheid en angst toeslaan (Moons, 2014). Deze angst slaat vooral neer op het feit dat ze bang hebben dat hun kind later gaat hervallen, of zelfs komt te overlijden (Van Geertsom, 2010; Moons, 2014; Delaeter, 2021). Ook gaan ze hun dagelijkse routine verliezen en zijn ze onzeker over het feit dat ze hun vrienden minder gaan zien en een verminderd inkomen gaan hebben (Van Geertsom, 2010). Na de zorg om misschien hun kind te verliezen, zitten ze ook met het feit dat hun gezin uit elkaar kan vallen (Van Geertsom, 2010).

Ook gaan ze tijdens de behandelingen verschillende depressieve en traumatische symptomen ontwikkelen (Moons, 2014). De primaire verantwoordelijkheid om voor het kind te zorgen gaat een hoge distress bij de ouders veroorzaken. Deze distress kan ook nog lang aanhouden na de behandelingen. Bij sommigen kan het tot 5 jaar na de behandelingen nog steeds aanwezig zijn, maar wel in een verminderde hoeveelheid. Dit komt doordat de ouders de angst blijven behouden dat hun kind gaat hervallen en hier worden ze heel onzeker van (Van Geertsom, 2010; Delaeter, 2021). Deze distress vormt bij de ouders de grootste psychische belasting en hierdoor is er dus ook een toename aan depressies na de vaststelling van kanker bij hun kind (Van Geertsom, 2010). Deze depressieve symptomen kunnen zich vertalen naar hulpeloosheid, hopeloosheid, een droevige, lege of angstige stemming, veel slapeloze nachten, een verminderde energie en ook een verminderde concentratie. Wel is bewezen dat moeders meer stress en angsten ervaren dan de vaders (Delaeter, 2021).

Iets wat kan helpen bij deze distress is sociale steun. Deze steun gaan ze vaak zoeken bij familie en vrienden (Van Geertsom, 2010). Ouders die te weinig sociale steun krijgen, gaan dan weer meer distress ervaren (Rensen, 2021). Ook emotionele steun vermindert de angsten van de ouders. Buiten dat het de onzekerheden gaat wegnemen, kan deze steun van de nauwe omgeving ook de ouders terug moed geven en ervoor zorgen dat de ouders het gevoel krijgen dat ze de controle terug in eigen handen hebben en kunnen nemen (Van Geertsom, 2010).

2.2.2.2. Relationele gevolgen

Naast emotionele gevolgen, zijn er ook nog relationele gevolgen voor de ouders. Een eerste is dat het gezinsleven wordt verstoord. Men moet nieuwe verantwoordelijkheden opnemen en de dagelijkse rollen worden veranderd. De ouders willen hun gezin beschermen en de controle over hun gezin behouden, maar dat gaat niet zo vlot als anders (Slegers, 2020). Er ontstaat een bepaalde crisis in het gezin door de ziekte van een kind. Doordat men als ouder zoveel mogelijk bij hun ziek kind willen zijn, werken ze vaak met beurtrollen (Van Steenberg, 2017). Door deze beurtrollen gaan ze elkaar minder vaak zien en is er ook niet veel ruimte voor het onderlinge contact in het gezin. De partnerrelatie moet er onder lijden (Van Steenberg, 2017; Delaeter, 2021). Er ontwikkelt zich een fysieke maar ook een emotionele afstand, waarmee het minder van elkaar zien en het gebrek aan aandacht en tijd voor elkaar aanwezig is. Deze afstand gaat zorgen voor discussies, misverstanden, stress en een verhoogde onderlinge spanning. Alle aandacht gaat naar het kind dus heeft men weinig privacy en tijd voor elkaar, dit zorgt voor een afname van echtelijke voldoening en een toename van echtelijke conflicten (Delaeter, 2021). Doordat ook elke ouder een eigen gewoonte heeft om met de situatie om te gaan, kan dit een negatief gevoel overbrengen naar de andere ouder. Men kan zich hierdoor gefrustreerd, verdrietig en eenzaam gaan voelen omdat het lijkt alsof de persoon die je het meeste nodig hebt en de beste steun van kan krijgen, plots heel afwezig is, ook doordat de aandacht meer naar het zieke kind gaat (Van Steenberg, 2017). Wanneer er minder afstand zou zijn tussen de gezinsleden, worden hier al heel wat gevolgen bij vermeden. Dit is dus zeker een punt waar men rekening mee moet houden als men een thuisgevoel gaat creëren in of buiten het ziekenhuis.

Een ander aspect dat moet afzien is het professioneel leven (Van Steenberg, 2017). Uit onderzoek is gebleken dat 96% van de ouders in Nederland de werksituatie gaat aanpassen nadat men te horen krijgt dat hun kind kanker heeft. De helft ervan gaat zich tijdelijk ziekmelden, een kwart neemt zorgverlof op en 1 op de 5 gaat minder uren werken. 1 op de 10 stopt zelfs (tijdelijk) volledig met hun job (NFK, 2022). Doordat men hun werk gaat onderbreken, heeft dit als gevolg dat er financiële, sociale en emotionele gevolgen zijn. Deze gaan op zich de draaglast van de ouders extra verhogen. Doordat men niet meer gaat werken, is er een grote kans dat men zich sociaal gaat isoleren. Voor vele ouders is het werk een uitlaatklep, een plek waar men plezier ervaart. Door de intense verandering in hun leven, gaat deze stabiliserende factor verdwijnen (Van Steenberg, 2017). Een oplossing hiervoor zou zijn dat men het werk kan meenemen naar het ziekenhuis of de nabije omgeving. Ook is het belangrijk dat men ziet dat de gezinnen de mogelijkheid hebben tot andere activiteiten waardoor ze hun niet gaan afzonderen van de buitenwereld.

Doordat de ouders ook gevolgen meedragen van de ziekte, is het belangrijk dat zij dit ook zo aangenaam kunnen ervaren. Men moet de ruimte hebben om te ontspannen en te kunnen ontsnappen van de stress. Daarom is het belangrijk dat men in de ziekenhuizen ook een ruimte voorziet voor de ouders die aan hun behoeftes voldoet, en dat de artsen ook de nodige aandacht geven aan hun (Verschoren, 2014; Rensen, 2021).

2.3. Case Study: Gasthuisberg

In België zijn er 4 ziekenhuizen die kinderen met kanker behandelen en begeleiden. Het UZ Leuven campus Gasthuisberg is hier één van. In dit deel wordt er gekeken naar hoe ze de kinderen en ouders opvangen, of er een bepaalde huiselijkheid hangt en welke faciliteiten er aanwezig zijn. Dit allemaal zijn we gaan onderzoeken aan de hand van literatuurstudie. Door op verschillende bronnen te gaan kijken, wordt duidelijk welke activiteiten er zijn. Ook door de hulp van ouders en een werkneemster, krijgen we een betere inkijk op de afdeling.

2.3.1. Afdeling Kinderoncologie

Sinds 3 mei 2019 is het nieuwe gebouw van vrouw, kind en erfelijkheid geopend. Het oorspronkelijke was verouderd en een nieuw gebouw was cruciaal om mee te kunnen gaan met de vernieuwde geneeskunde en de toekomst. Op afbeelding 3 ziet men duidelijk het complex. Deze is verbonden door een glazen tunnel met het oud pand. In het nieuwe gebouw is ervoor gezorgd dat er ruimte en lichte patiëntenkamers zijn die kwalitatieve zorg ondersteunen maar ook rust, veiligheid en comfort bieden aan de patiënten. In de kamers waar de kinderen worden opgenomen, is er speciaal ingewerkt op een nieuwe inrichting die ervoor zorgt dat de kamers geschikt zijn voor zuigelingen als tieners (UZ Leuven, 2021).

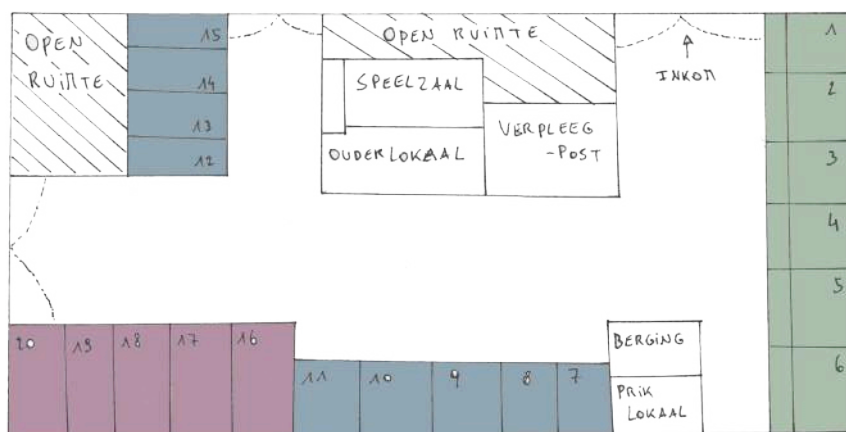
Afb. 3: Nieuw gebouw vrouw, kind en erfelijkheid, UZ Leuven (GAF, 2021)

2.3.1.1. Ziekenhuiskamers

Om de huiselijkheid te bepalen in het ziekenhuis, is het belangrijk om de kamers te analyseren. Door corona was het helaas nog steeds niet mogelijk om hier als buitenstaander binnen te geraken, dus moeten we ons focussen op de verworven informatie.

Tijdens de ontwerpfase van het ziekenhuis werd al snel duidelijk dat daglicht hoog op de voorkeurslijst stond van de opdrachtgever en de architecten zelf. Hierdoor zijn er zoveel mogelijk grote raampartijen voorzien in de gangen en de kamers. Ook zijn er daglichtpatio's toegevoegd (Muis, 2019). Vaak merkt men in ziekenhuizen dat de gangen donker zijn en 2 gesloten gevels hebben, door het aanwezige daglicht is dit hier niet het geval en onderscheidt het nieuwe gebouw zich van een traditioneel ziekenhuis. Men loopt letterlijk van daglicht naar daglicht. Dit is niet alleen goed voor de oriëntatie in het gebouw, daglicht werkt ook rustgevend en is belangrijk op het vlak van healing environment (Muis, 2019; Rouvrois, 2019). “De zorg die we bieden is hoogtechnologischer en complexer dan ooit”, zegt diensthoofd Gunnar Buyse. “Toch voelt het hier niet aan als een ziekenhuis. Er is tegelijk meer rust en comfort dan voorheen, wat op zijn beurt de veerkracht van de kinderen vergroot.” (Vertommen, z.d.).

De hospitalisatie kinderen B, waar de kinderen met kanker behandeld worden, bevindt zich op de 4de verdieping (UZ Leuven, 2021). Door een ouder die een grondplan heeft geschetst, waarvan achteraf een eigen plan van is gemaakt (afbeelding 4), wordt al snel duidelijk hoe deze afdeling is opgebouwd. Op de afdeling bevinden zich 20 kamers waarvan 6 isolatiekamers (groen) met een voorliggende sas. Deze kamers zijn volgens een ouder redelijk klein. Daarnaast zijn er nog 9 normale kamers (blauw) en 5 grote kamers (paars). Aan de inkom bevinden zich de isolatiekamers op een rijtje, terwijl de andere kamers meer gecentreerd liggen rond de aangenamere ruimtes zoals de speelzaal.

Afb.4: Grondplan kinderoncologie-afdeling UZ leuven (Eigen figuur)

Wanneer een kind vatbaar is voor infecties of een besmettelijke aandoening heeft, moet deze op een isolatiekamer verblijven (UZ Leuven, 2021). Zoals hierboven al gezegd, bevinden de isolatiekamers zich het dichtste bij de ingang en dus ook de verpleegwachter. De isolatiekamers zijn vanzelfsprekend altijd eenpersoonskamers en heeft zoals op onderstaande foto te zien een soort van sas die buiten de kamer ligt en wat kan afgesloten worden van de gang door middel van een gordijn. Wanneer men in isolatie ligt, moet men zoveel mogelijk op de kamer blijven en is het ook belangrijk dat zo weinig mogelijk in de kamer gaat. Overbodig materiaal is dan ook streng afgeraden op deze kamers, wanneer deze er toch zijn moeten deze gezuiverd worden en zo snel mogelijk verwijderd worden na gebruik. Elke isolatiekamer heeft een blauwe kaart hangen met de aangepast richtlijnen aan de situatie van het kind waar men zich aan moet houden. Het is toegestaan dat 3 personen tegelijk in de kamer aanwezig mogen zijn, maar ze mogen geen bloemen, plantjes of andere overbodige zaken mee binnenbrengen (UZ Leuven, 2008).

Wanneer we naar de foto's kijken van de isolatiekamer, geeft de sas op afbeelding 5 een vreemd gevoel aan de kamer. Het is precies alsof men in een soort van kooi zit en men van buitenaf bekeken kan worden. Wanneer de gordijnen gesloten zijn, neemt het dit gevoel wel weg maar wordt er een kleine onaangename ruimte gecreëerd voor de personen die in de sas zitten.

Afb.5: Sas voor isolatiekamer (Afbeelding gemaakt door werknemster)

Op de kamer zelf hebben de ontwerpers gekozen voor een felblauwe kleur, wat men wel vaker tegenkomt in ziekenhuizen zoals het bijpassende blauwe bedlinnen. Het aanwezige hout en de grote raampartijen zorgen wel voor een warmer gevoel. Wat men natuurlijk niet kan weglaten, zijn al de medische apparaten die zichtbaar zijn zoals op afbeelding 6. Deze zorgen er dan weer wat voor dat men geen thuisgevoel ervaart en onmiddellijk merkt dat men op een ziekenhuiskamer ligt.

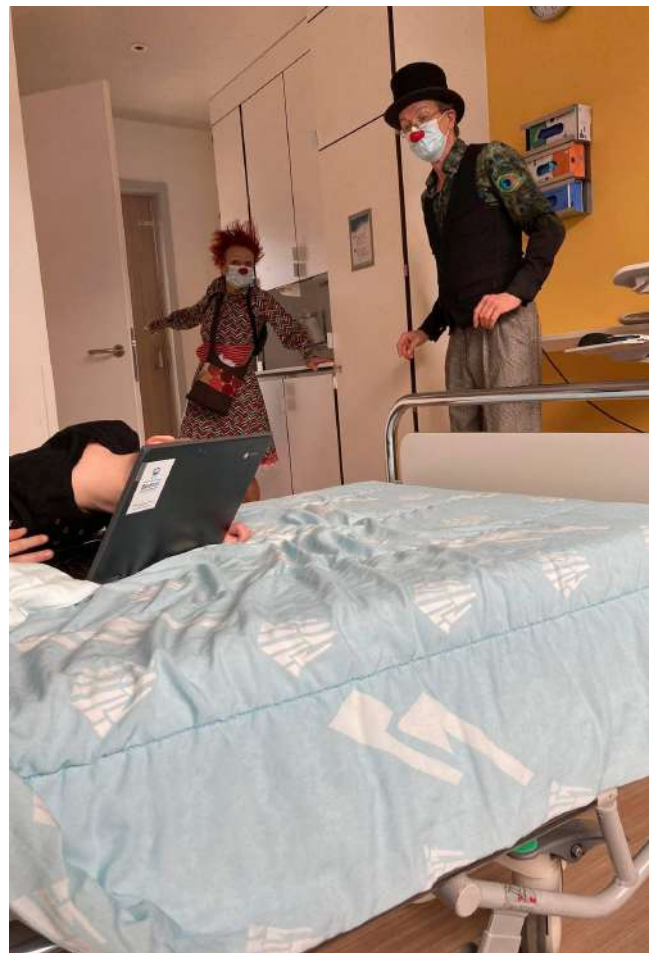

Afb.6: Isolatiekamer (Afbeelding gemaakt door werknemster) Afb.7: Gewone kamer (Afbeelding gemaakt door werknemster)

Naast de isolatiekamers zijn er ook nog de gewone kamers zoals op afbeelding 7. Hiervan zijn er twee verschillende, 9 normale en 5 die wat groter zijn. Wat meteen opvalt aan de foto is dat de grote raampartijen ervoor zorgen dat er een warm en natuurlijk daglicht aanwezig is in de kamer. Samen met het hout zorgt dit voor een heel warm en aangenaam gevoel. Een ouder verteld dat de kamers in een frisse kleur zijn geschilderd maar dat het er voor de rest heel kil en koud voelt. Via filmpjes werd duidelijk dat de kamers een accentmuur hebben die in een gele of een groene kleur zijn geschilderd. Wanneer de zon hierop schijnt geeft dit een mooi en warm effect. Maar wanneer het een grauwe dag is, gaan deze kleuren niet warm aanvoelen. Enkele ouders zeiden dat het personeel en de andere aanwezige families die men leert kennen een warm thuisgevoel geven en elkaar steunen en dus een goed gevoel nalaten. 10 van de 12 ondervraagde ouders ervaren geen thuisgevoel op een ziekenhuiskamer. Dit komt vooral doordat er trieste en negatieve herinneringen aan vasthangen. Als men op een oncologie-afdeling moet verblijven, is dit natuurlijk nooit goed. 3 ouders vonden ook dat ze er te weinig privacy kregen tijdens hun verblijf. Anderen hebben het dan weer aangenamer gemaakt door eigen spullen mee te nemen. Wanneer er gevraagd werd wat het verblijf aangenamer zou kunnen maken voor zowel de kinderen als voor hunzelf, was het voornaamste antwoord dat men de mogelijkheid wou hebben om tekeningen, kaartjes of persoonlijke objecten te kunnen ophangen. De kamers zouden vrolijker mogen zijn en meer kleur bevatten of speelse tekeningen op de muren hebben. Wel bevat elke kamer een eigen tv, koelkast, dvd, een eigen telefoontoestel en voldoende bergruimte voor persoonlijke spullen (UZ Leuven, 2010).

2.3.1.2. Activiteiten & faciliteiten voor kinderen

Natuurlijk zijn er ook heel wat activiteiten voorzien voor de opgenomen kinderen die hun de nodige afleiding bieden. Zo is er een speelzaal en de mogelijkheid tot spelbegeleidingen, een ziekenhuisschool, een snoezelruimte, een bibliotheek, een kapper, een therapie- en speelterras en de cliniclowns die langskomen. In de speelzalen kan het opgenomen kindje spelen met de ouders, andere kindjes of alleen. Ook is er spelbegeleiding aanwezig. Deze begeleiders zijn een gemotiveerd team die ervoor zorgen dat er altijd wel iets te beleven valt. Zo gaan ze spelen met de kinderen, maar ook samen boeken lezen, grotere activiteiten organiseren of knutselen. Voor de kinderen in isolatie is er een kamerwerking voorzien. Het leuke is dat men het eigen knutselwerkje mag opgehangen worden op de afdeling maar ook op de eigen kamer. Zo wordt er een vorm van eigen personalisatie toegevoegd die zorgt voor een huiselijker gevoel (UZ Leuven, 2021; UZ Leuven, 2022). Verder zijn er ook cliniclowns die bepaalde dagen langskomen om de kinderen te amuseren. Dit kan gebeuren met de hele afdeling samen, maar ook apart op de kamer zodat het persoonlijker aanvoelt voor het kind de volledige aandacht krijgt zoals op afbeelding 9 wordt getoond (UZ Leuven, 2021).

Afb.8: Speelzaal (Afbeelding gemaakt door werknemster)

Afb.9: Bezoek van cliniclowns (Afbeelding gemaakt door ouder)

Er is ook een snoezelruimte aanwezig in het ziekenhuis. Dit is een sfeervolle ruimte waar kinderen tot rust kunnen komen en zintuigelijk geprikkeld kunnen worden. Wel is deze ruimte niet voor de kinderen in isolatie en moet deze ook gereserveerd worden. Ook is er een bibliotheek waar men een uitgebreide keuze heeft aan boeken, strips en zelfs dvd's. De bib bevindt zich naast de bezoekerscafetaria en het ontlenen is natuurlijk gratis. Het leuke is dat er elke week een vrijwilliger is die boeken speciaal voor je kind kan meepakken. In het ziekenhuis is ook een kapper aanwezig die ervoor zorgt dat de patiënten er verzorgd uit kunnen blijven zien. Deze kan ook tot op de kamer komen wanneer de patiënt niet meer mobiel is (UZ Leuven, 2021).

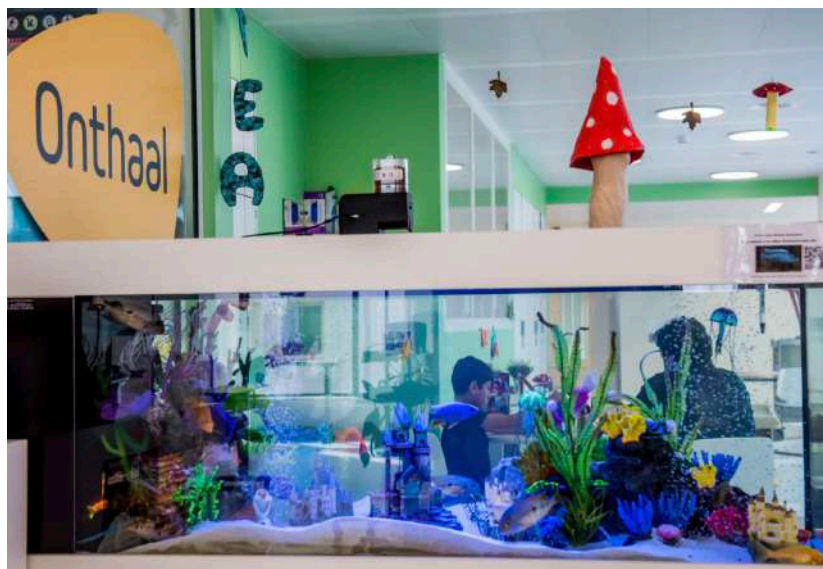
Doordat kinderen ook nood hebben aan frisse lucht, is er op het dakterras op de 5de verdieping een speelterras gemaakt. Deze is toegankelijk voor alle kinderpatiënten in het ziekenhuis tussen 9 uur en 18 uur. Het terras is wel enkel open wanneer het droog is en tussen 12 uur en 14:30 uur is deze voorbehouden voor therapie. Het dakterras is een aangename omgeving die ook kindvriendelijk is, waar therapie mogelijk is maar waar men dus ook fijn kan spelen. Er zijn verschillende speeltuigen waar kinderen hun plan kunnen trekken. Wel moeten ze altijd onder toezicht zijn van een meerderjarige (UZ Leuven, 2021).

Afb.10: Speelterras (Afbeelding gemaakt door ouder) Afb.11: Speelterras (KU Leuven, 2022)

Om het normale leven zo veel mogelijk te laten doorgaan, is er ook een ziekenhuisschool aanwezig. Wanneer een kind een opname van minstens 1 week of langer heeft, kan men hieraan meedoen. Het lessenpakket wordt natuurlijk aangepast aan de toestand van het kind en de eigen schoolboeken worden verder gebruikt. Het is belangrijk dat men nog voldoende contact heeft met de eigen school. Dagelijks krijgen de kinderen 1 of 2 lessen en dit kan de basisschool of secundaire school zijn. Het is belangrijk dat men de leerachterstand beperkt en de kinderen even aan iets anders kan doen laten denken (UZ Leuven, 2021; UZ Leuven, 2022).

In het nieuwe ziekenhuis hebben ze ook dieren toegevoegd, namelijk vissen. Deze staan in het dagziekenhuis maar ook op de afdeling kinderoncologie zelf. Deze vissen geven ook de nodige afleiding en rust. Door de vele kleuren, die men ook kan zien op afbeelding 12, worden de kinderen geprikkeld. De vissen zijn ook interactief, de kinderen mogen namelijk, indien mogelijk, helpen bij de voedermomenten. Verder staat er elke maand 1 vis in de kijker waar de kinderen dan meer over te weten kunnen komen via een QR-code (UZ Leuven, 2021).

Afb.12: Aquarium afdeling kinderoncologie (UZ Leuven, 2022)

Iets anders wat ze in de ziekenhuizen geven aan de kinderen met kanker, is de Kanjerketting. Dit is een ketting die gevuld gaat worden doorheen hun behandelperiode. Op het begin van de eerste behandeling, krijgt het kind een waxkoord. Hierop zijn al verschillende kralen aanwezig zoals de letters van hun eigen naam, een anker wat het teken van hoop is en een kraal met een logo van de VOKK. Wanneer het kind een behandeling of ingreep moet ondergaan, wordt er een nieuwe kraal toegevoegd aan de ketting. Elke kraal heeft een eigen betekenis, zo zijn er kralen voor een gekregen prik, maar ook voor een operatie, het alleen slapen of als men jarig is. Elk kind heeft zo zijn eigen tijdlijn weergegeven op hun persoonlijke ketting. Wanneer men de allerlaatste behandeling ondergaat, krijgt men ook de laatste kraal om de ketting mee af te sluiten. Op afbeelding 13 ziet men hoeveel kralen er uiteindelijk verzameld zijn door het dochtertje van een meehelpende ouder. De ouder zelf zegt dat deze ketting heel belangrijk was voor haar dochtertje, en haar ook door veel geholpen heeft. Via de ketting vinden kinderen het makkelijker om hun verhaal te vertellen aan een buitenstaander, maar de kralen helpen ook om zich voor te bereiden op een nieuwe ingreep. Via de kralen kunnen de verpleegkundigen makkelijker uitleggen wat er gaat gebeuren. De kralen zijn een soort van beloning en zijn ook een goede afleiding voor de kinderen. Zo heeft elk kind achteraf een eigen kleurrijke ketting die voor leuke maar ook minder leuke herinneringen staat (UZ Leuven, 2021).

Afb.13: Genezen kindje met haar kanjerketting (Afbeelding gemaakt door ouder)

2.3.1.3 Activiteiten & faciliteiten voor het gezin

Natuurlijk zijn er ook ouders en het gezin die veel op de afdeling gaan verblijven. Hiervoor zijn ook een paar ruimtes voorzien omdat de ouder mee gaat zorgen voor hun ziek kind. Ouders mogen ook dag en nacht binnenkomen in het ziekenhuis om hun kind te bezoeken, dit maakt het makkelijker en aangenamer voor beiden (UZ Leuven, 2021).

Op elke kamer is er de mogelijkheid om te blijven overnachten. Dit kan wel maar door 1 ouder gebeuren, maar men kan afwisselen. Wanneer geen van beide ouders kan blijven overnachten, mag dit ook gebeuren door een ander meerderjarig persoon, mits toestemming van de ouder(s). Alle ondervraagde ouders zijn blijven overnachten, enkelen wel met afwisseling van de andere ouder. De ouders liggen op een vaste eenpersoons slaapbank. Op de foto kan men deze duidelijker zien en ziet men ook dat het niet zo comfortabel is als een gewoon bed. Elke ochtend moet men dan ook de lakens terug opbergen en wordt deze slaapbank gebruikt als zetel. 2 ouders gaven aan dat men een betere slaapplek aangenamer zou vinden en ook dat het leuker zou zijn als er een comfortabele zetel zou staan in plaats van op deze bank te moeten zitten. Degene die is blijven overnachten kan eigen spullen meepakken. Ook kunnen ze indien gewild een maaltijd mee bestellen bij hun kind (UZ Leuven, 2021).

Afb.14: Zetelbed voor ouders (Afbeelding gemaakt door werknemster)

Afb.15: Loungeruimte (Afbeelding gemaakt door werknemster)

Op de eenheid zelf kan men altijd fris water verkrijgen aan de daarvoor geplaatste koelfonteynen. Koffie en thee kan men ook altijd nemen. Wanneer men iets anders verkiest, moet men iets uit de automaten pakken, naar de koffiешop gaan in het ziekenhuis of naar de bezoekerscafeteria voor een warme maaltijd. Op de afdeling zelf is er ook een lounge ruimte voorzien. Hier is een kleine keuken, voldoende zitruimte en een zetel. Het geeft niet meteen een huisgevoel door de kille kleuren, maar ze kunnen hier zich wel even afzonderen. Deze ruimte wordt ook wel gebruikt als overlegzone voor de verpleegkundigen (UZ Leuven, 2021).

Als laatste is er nog een pastorale dienst aanwezig waar de ouders gebruik van kunnen maken. Zo kan men vragen stellen of een verhaal delen met iemand die verder van je afstaat en je niet persoonlijk kent. Ook kan men aan de pastors vragen voor een aangepast en/of betekenisvol ritueel. Dit kan bestaan uit een klein gebedje voor kracht, een doop of een zegen op de kamer voor een belangrijke operatie. Ook zijn er sociale werkers die eventueel kunnen helpen met papierwerk (UZ Leuven, 2021).

2.4. Conclusie

Wanneer men nu uiteindelijk gaat kijken naar wat er aanwezig is voor de kinderen en de ouders, ziet men een duidelijk verschil. Het is natuurlijk het kind dat ziek is en waar zoveel mogelijk voor ontworpen wordt om hun een betere tijd te kunnen geven tijdens de helse periode, maar daardoor worden soms de ouders wat vergeten. Ook aan de huiselijkheid op de afdeling kan nog gewerkt worden. Dit is vertaald door onderstaande tabel. Het gebruik van andere of meer kleuren, of gewoon al simpel een rekje waar men eigen foto's aan kan ophangen zouden al meer bijdragen tot een thuisgevoel. De geur van het ziekenhuis blijft natuurlijk altijd hetzelfde en brengt niet bij tot een thuisgevoel. Over de geluiden van het apparaatuur en de aanwezige mensen hebben we al gesproken, dit is iets wat men niet kan weglaten maar wel kan verminderen door bijvoorbeeld eigen muziek. De aanwezige familieleden dragen weer wel bij tot een gevoel van rust, terwijl de verpleegkundigen juist terug het omgekeerde doen. Uit de enquête van de ziekenhuiservaring komt wel neer dat het zorgpersoneel zijn best doet, maar dat je liever toch geen dokters in je dagelijkse leven wilt hebben. De betrouwbaarheid en herkenbaarheid is dus door de aanwezige mensen en de persoonlijke objecten miniem. Natuurlijk word je het ziekenhuis na een bepaalde tijd gewoon, maar het is toch geen thuisomgeving. De veiligheid blijft vanzelfsprekend wel gegarandeerd. Tot slot is de vanzelfsprekendheid en de voorspelbaarheid iets wat beter kan. Elk kind heeft zijn eigen planning, maar toch kunnen er onverwachtse zaken bijkomen zoals een ander kindje dat zich niet goed voelt en waardoor je dus misschien een mindere nachtrust hebt.

Mensen	Persoonlijke objecten	Geuren	Kleuren	Geluiden	Vertrouwen	Veilig	Herkenbaar	Vanzelfsprekend	Voorspelbaar
+	+	-	+	+	+	++	+	+	+

Fig. 2: Tabel van vergelijking ziekenhuis met parameters huiselijkheid (eigen figuur)

Niet alleen de kinderen, maar ook de broers, zussen en ouders ondervinden heel wat gevolgen en daarom zou er ook wat meer aandacht naar hen mogen gaan tijdens hun ontwerpproces van een ziekenhuis. Enkele ontwerpers hebben hier al over nagedacht en een plaats ontworpen die de aandacht meer verspreid onder de gezinsleden door bijvoorbeeld aangename verblijfplaatsen te creëren. In het verdere verloop van dit onderzoek wordt gekeken hoe zij dit vertaald hebben.

3

Hoofdstuk 3

HEDENDAAGSE PRAKTIJKEN

HOOFDSTUK 3. HEDENDAAGSE PRAKTIJKEN

Wanneer men een onderzoek doet naar architecturale aspecten die een thuisgevoel creëren, zoals de aanwezigheid van kleuren of persoonlijke objecten, kan men dit best ook praktijkgericht gaan bekijken. Om de theorie, die hierboven onderzocht is, te gaan vergelijken met de praktijk, worden hieronder een paar bestaande cases besproken. De cases die hierin onderzocht worden, zijn gekozen op basis van enkele criteria. Elke case vangt personen op of biedt hulp aan hun die getroffen zijn door kanker of een andere verschrikkelijke ziekte. Elke organisatie draagt hun steentje bij op hun eigen unieke manier, soms kan men er blijven overnachten, of kan men er terecht voor een goede babbel. Het voornamelijkste hoofddoel van de hieronder vier besproken cases, is voor de bezoekers een thuisgevoel creëren. De personen moeten in een vertrouwde omgeving terecht komen en hun even van hun lijden verlossen door verschillende activiteiten of hulp te verlenen waar nodig.

Na de projectomschrijvingen van elke case, wordt er nog een korte analyse gemaakt met de parameters die uit de voorafgaande literatuurstudie van het thuisgevoel zijn voort gekomen. Dit wordt gedaan door te kijken naar hoe het interieur is vormgegeven, bekeken via verkregen foto's van verschillende bronnen. Ook wordt er gekeken naar welke aanwezige activiteiten of faciliteiten er zijn.

3.1. Maggie's Centers

3.1.1. Situatie en doelstelling

Maggie's centers is verspreid over verschillende landen in Europa en is zich nog aan het uitbreiden naar plaatsen zoals Hong Kong. De meeste centra liggen in de Verenigde Staten, waar de oprichtster van afkomstig was. Mensen die getroffen zijn door kanker kunnen hier terecht voor hulp en een vlotte babbel (Maggie's – Everyone's Home of Cancer Care, z.d.). Deze case sluit goed aan bij mijn eigen onderzoek; mensen die in aanraking zijn gekomen met kanker een thuisgevoel geven op een plaats waar ze hulp en steun kunnen krijgen.

3.1.2. Omschrijving

Het eerste Maggie center is gerealiseerd in 1996. Het ligt gelokaliseerd in Edinburgh. De oprichtster, Maggie Keswick Jencks, is zelf gediagnostiseerd geweest met borstkanker op 47-jarige leeftijd. Ze had dit uiteindelijk overwonnen, maar de kanker is na 5 jaar teruggekomen. Tijdens haar behandeling is ze moeten verblijven in een kamer zonder ramen. Samen met haar man Charles is ze toen beginnen discussiëren over het feit dat ze vindt dat mensen op een betere locatie alles zouden moeten kunnen verwerken; liefst buiten het ziekenhuis. Uiteindelijk hebben ze samen met bevriende architecten, een blueprint ontworpen voor de centra. Nadat Maggie op 8 juli 1995 is gestorven, is het eerste Maggie center gerealiseerd in 1996 in Edinburgh. Charles en het medische team van Maggie, hebben na haar overlijden, tal van andere centra nog geopend om haar droom verder uit te werken. Ondertussen zijn er al meer dan 20 centra en er komen er nog een heel aantal bij (Maggie's – Everyone's Home of Cancer Care, z.d.).

Maggie vond dat niet alleen de patiënt, maar ook de naaste omgeving van de getroffene een hulpmiddel aangeboden zouden moeten krijgen. Dit idee werd uitgewerkt naar de Maggie's Centra. Hierin kregen alle mensen die getroffen zouden worden door kanker, de juiste steun, informatie en hulp voor tijdens de behandeling van de ziekte. Maggie geloofde dat iedereen die dit aangeboden kreeg, een positievere kijk ging krijgen omtrent heel het gebeuren en de ziekte wat dragelijker kon maken. In de centra kunnen mensen ook elkaar ontmoeten en spreken met lotgenoten. Dit zou moeten gebeuren op een plek die vertrouwt aanvoelt en rust weergeeft, één van de belangrijkste aspecten van de Maggie's centra. Ook kan men er terecht voor de financiële kant, professionele hulp of natuurlijk gewoon een babbeltje (Maggie's – Everyone's Home of Cancer Care, z.d.).

3.1.3. Analyse

Maggie zelf had een duidelijk idee over hoe ze wou dat de centra vormgegeven werden. Daarom maakte ze samen met haar man Charles, zoals hierboven besproken, een algemene blueprint over wat er in de centrums aanwezig zou moeten zijn. De gebouwen moeten een helende architectuur uitstralen en vooral opgaan in de omgeving. Tijdens het genezingsproces heeft Maggie ondervonden dat de locatie een sterke rol kan spelen. De aanwezigheid van natuur en natuurlijk licht, zicht op bomen of de lucht kan de mensen positief inspireren. Als men zo'n centrum bezoekt, mag er geen ziekenhuissfeer heersen. Het moet aanvoelen als thuiskomen (Maggie's – Everyone's Home of Cancer Care, z.d.).

De centrums hebben maar één doel, de mensen die de locaties bezoeken gaan helpen. Er is geen enkel luxueus doeleind aanwezig. Elk centrum heeft ook een uniek karakter. Ze zijn allemaal anders maar horen toch samen. De plaatsen stralen vriendelijkheid en rust uit, de bezoekers voelen hun welkom. Het is een warme plek vol met natuurlijk licht (Maggie's – Everyone's Home of Cancer Care, z.d.). De architecten krijgen telkens weer de opdracht om van het begin samen te werken met de tuinarchitecten, dit zorgt ervoor dat er een sterke connectie is tussen binnen en buiten, het gebouw en de omgeving. De ontwerpers mogen zelf hun eigen kijk geven op het project, maar wel de uitdagingen van de omgeving aangaan en ook een eigen link kunnen geven aan de locatie is een eis. De architecten moeten hun aan een soort van handleiding houden die Maggie heeft gecreëerd; maar zoals hierboven vermeld mogen ze natuurlijk wel hun eigen invulling van een rustige en verwelkomende plaats geven. Zo moet elk gebouw de keuken en grote eettafel als centrum hebben, is zicht op de natuur of omgeving een must, moeten de bezoekers naar buiten kunnen of toch kunnen kijken, en wordt er voorgesteld om kleurrijke planten met geur die doorheen het hele jaar bloeien zoveel mogelijk te gebruiken. Een andere belangrijke vereiste is het voorzien van ruimtes die gebruikt kunnen worden door een groep maar ook als privégebruik (Maggie's – Everyone's Home of Cancer Care, z.d.).

Voor elke ruimte in het gebouw zijn er een paar voorwaarden waar ze aan moeten volstaan. De ingang moet duidelijk zijn en vooral gastvrij, de mensen mogen niet afgeschrikt worden. Ook moet er een plek aangeboden worden waar men de persoonlijke spullen kan wegleggen en er mag geen tocht aanwezig zijn. Na de ingang moet er een pauze ruimte liggen waar men op een eigen tempo de omgeving kan ontdekken. De kantoren moet discreet zijn met verschillende groottes. Het belangrijkste is het centrum van het gebouw, namelijk de keuken. Deze moet uitgerust zijn met een grote tafel voor 12 personen en een groot eiland met nog extra zitplaatsen. Het zelf maken van eten of bijvoorbeeld een koffie moet kunnen worden aangemoedigd door deze plaats. Ook moet er zich een computerloket, een mededelingenbord en een bibliotheek in de Maggie's centrums bevinden. De zitkamers moeten verschillende ruimtes zijn met verschillende proporties. Deze moeten allemaal kunnen afgesloten worden en hebben verschillende functies. Ook de consulatie kamers moeten kunnen worden afgesloten indien nodig. In het gebouw zijn er ook een aantal rustplaatsen; hieronder verstaan we de retraite, maar ook de toiletten. Men moet op de toiletten zich kunnen terugtrekken en de emoties los kunnen laten, er kunnen dus geen kieren onder de deuren zitten. Zoals eerder vermeld moet men zicht hebben naar buiten, maar het zicht naar binnen moet minimaal zijn. Als we spreken van parking, moet dit er alleen zijn indien het nodig is (Maggie's – Everyone's Home of Cancer Care, z.d.).

3.1.4. Ruimtelijke analyse

Voor de ruimtelijke analyse, vergeleken met de parameters die voor huiselijkheid zorgen, gaat het Maggie's Centre Fife geanalyseerd worden. Maggie's Centre Fife is geopend in 2006 en is ontworpen door de architecte Zaha Hadid. Het centrum is gelegen in Kircaldy, Fife in Schotland (Zaha Hadid Architects, z.d.). Het is het eerste permanente complex van Zaha Hadid gelegen in het Verenigd Koninkrijk (Maggie's, z.d.). Het pand ligt aan de rand van het Victoria ziekenhuis van Kircaldy en is zo'n 250 m² (Maggie's, z.d.; Zaha Hadid Architects, z.d.). Het is uniek in uitvoering en het creëert een overgang tussen het natuurlijke en het kunstmatige, namelijk het omliggende natuurlijke landschap en de aanwezige parking en het ziekenhuis (Design Build Network, 2007; Zaha Hadid Architects, z.d.). Vanuit de parking en het ziekenhuis is het centrum duidelijk te zien. Ten zuidoosten van de hoofdingang van het ziekenhuis ligt het centrum in een natuurlijke omgeving (Design Build Network, 2007).

Het centrum heeft maar 1 verdiep en er is een duidelijk contrast aanwezig tussen exterieur en interieur (Maggie's, z.d.). De buitenkant heeft een donkere gevel en een zwart dak dat blinkt zoals asfalt. Fife is een oude mijngemeenschap en het dak doet denken aan een stuk zwarte steenkool, die op zich een bron van warmte en troost is (Maggie's, z.d.). Het dak beschermt aan de noordkant van het gebouw de ingangdeuren en aan het zuiden levert het dak zonwering aan het terras en de gevel die helemaal bestaat uit glas. Het centrum is ook afgescheiden van de parking door middel van een muur, maar toch ligt het er nog steeds vlak naast wat duidelijk is op onderstaande foto (Design Build Network, 2007). Verder ziet men dat het in de schaduw van het ziekenhuis ligt, men is dus altijd onrechtstreeks in contact met de ziekenhuisgebouwen.

Afb. 16: Maggie's Center Fife (Google maps, 2022)

Wanneer we naar het interieur gaan kijken, ziet men onmiddellijk dat dit sterk verschilt met de buitenschil (Maggie's, z.d.). Alle kamers liggen gecentreerd rond de open keuken. De celruimtes zoals de kantoren liggen aan de noord- en oostkant. Om de privacy van de bezoekers te kunnen bewaren, zijn de kamers die aan het oosten liggen meer besloten. Deze hebben namelijk een half ondoorzichtige gevel (Design Build Network, 2007; Benet, z.d.). De kantoren die aan de noordkant zijn, hebben dan weer zicht op de ingang en de parking en hebben een minder besloten karakter (Design Build Network, 2007). Men heeft geprobeerd om de centrale ruimte zo open en kolomvrij mogelijk te ontwerpen. Een hellingbaan verbindt deze ruimte ook met een polyvalente ruimte die lager gelegen ligt. Deze kan men van elkaar afzonderen door middel van schuifdeuren en luiken.

Wanneer men het gebouw binnenkomt, heeft men rechtstreeks zicht op de centrale ruimte en zo verder naar de glazen gevel die in het zuiden ligt, dit ziet men ook op afbeelding 17. Dit zicht op het achterliggende landschap, is ook meteen de eerste indruk wanneer men het gebouw betreedt. Verder bevinden zich over heel het pand verschillende driehoekige ramen die niet alleen zorgen voor een uitzicht, maar ook voor licht en de continuïteit van vorm van het gebouw (Design Build Network, 2007). Deze driehoeken geven een speelse lichtinval door heel het gebouw. Wanneer men kijkt naar het interieur op afbeelding 18 is het vrij kil en clean. Samen met de aanwezige therapiestoel doet het denken aan een consultatieruimte en geeft het geen huiselijk gevoel. Deze kille kleuren heeft men door heel het gebouw gebruikt, met af en toe kleuren door de aanwezige boeken of een felroze bank, vertoond op afbeelding 19, om het kil gevoel te proberen breken. Dit felroos is een allesbehalve rustige kleur. In de uitleg van Desing Build Network (2007), wordt gezegd dat er gebruik is gemaakt van gekleurde linoleum als versiering van vloer, muur en plafond, maar hier valt weinig van terug te vinden in de afbeeldingen.

Afb. 17: Maggie's Center Fife interieur 1 (Gascoigne, z.d.)

Afb. 18: Maggie's Center Fife interieur 2 (Binet, z.d.)

Afb. 19: Maggie's Center Fife interieur 3 (Maggie's, z.d.)

Afb. 20: Maggie's Center Fife interieur 4 (Gascoigne, z.d.)

Van kleur vindt men dus niet veel terug en persoonlijke objecten krijgen hier ook niet meteen een plaats aangeboden. Doordat de keuken zeer centraal in het gebouw ligt, kan men wel makkelijk verschillende geuren verspreiden doorheen het centrum. Door de aparte ruimtes, of ruimtes die men kan afbakenen, kan men ook de rust terugvinden en geen overmatig lawaai ondervinden. Zaha Hadid beweert dat ziekenhuizen intieme ruimtes moeten hebben waar mensen hun kunnen terugtrekken en op zichzelf kunnen zijn (Maggie's, z.d.). Dit is goed vertaald geweest in het gebouw. Doordat het centrum vlak naast het ziekenhuis ligt, kan men wel vaak geluidshinder krijgen door de vertrekkende ambulances. Ook de parking die aan het gebouw paalt is niet meteen een pluspunt. De aanwezige mensen geven ook terug meer het thuisgevoel. De mensen die dit centrum bezoeken, hebben allemaal te maken gekregen met kanker, ook al was dit zelf of door iemand in de nauwe omgeving. Men kan hier dus altijd terecht voor steun, advies of gewoon een goede babbel.

Doordat het centrum vlak aan het ziekenhuis ligt en men ook in contact komt met mensen die hetzelfde meemaken of hebben gemaakt, creëert dit wel een veilige omgeving voor de bezoekers. Stel dat er iets gebeurt, het ziekenhuis ligt vlakbij en er kan dus onmiddellijk hulp worden aangeboden. Ook door de andere mensen die men in het centrum ontmoet voelt men zich veilig, dit doordat men niet beoordeeld wordt en men zijn of haar eigen kan zijn omdat iedereen in een soortgelijke situatie zit of zat. De herkenbaarheid vindt men hier ook terug bij de mensen, maar niet meteen bij het interieur als men dit moet vergelijken met thuis. Het wordt sneller vergeleken met een ziekenhuis door de kille kleuren. Er is ook geen herkenbaarheid op vlak van persoonlijke objecten, omdat deze niet aanwezig zijn. Wel spelen de herinneringen die men heeft van in het ziekenhuis een rol in de herkenbaarheid, maar dit zijn dan vaak eerder negatieve herinneringen, tenzij men goed nieuws gekregen zou hebben of zou genezen zijn. Door de afwezigheid van persoonlijke objecten mist men ook de vertrouwelijkheid. Deze wordt dan wel terug goed gemaakt door de gelijkgestemden die ook in het gebouw zijn en waar men zich op zijn of haar gemak mee kan voelen.

Vanzelfsprekendheid en voorspelbaarheid zijn 2 elementen die men moeilijker kan vertalen in het interieur. Door de aanwezigheid van spullen die het leven makkelijker maken, heeft men wel de vanzelfsprekendheid (Duyvendak, 2017). Hier kan men deze spullen bekijken als de keuken, de bank, aanwezige boeken en een computer zoals men kan terugzien op afbeelding 20. Het is hier vanzelfsprekend dat men kan neerploffen op de bank, iets kleins kan eten of iets kan opzoeken in de daarvoor voorziene elementen. Doordat de ruimte niet helemaal vertrouwd aanvoelt, mist men hier ook de voorspelbaarheid. Men weet niet goed hoe men het hier gaat ervaren, omdat de vertrouwelijkheid meer van de aanwezige mensen afhangt. Men weet dus niet op voorhand hoe de sfeer gaat zijn als men gaat binnenkomen, omdat men geen vertrouwde objecten heeft.

Mensen	Persoonlijke objecten	Geuren	Kleuren	Geluiden	Vertrouwen	Veilig	Herkenbaar	Vanzelfsprekend	Voorspelbaar
++	-	+	-	+	+	++	+	+	-

Fig. 3: Tabel van vergelijking case 1 met parameters huiselijkheid (eigen figuur)

3.2. Villa Samson

3.2.1. Situatie en doelstelling

Villa Samson is een gebouw aan het ziekenhuis van Brussel, waar patiënten aan dierentherapie kunnen doen tijdens hun ziekenhuisopname. De dieren zouden een belangrijke rol spelen in het genezings- proces van de patiënten (Sociaal Brussel, 2021). Het geeft de bezoekers een soort van thuisgevoel buiten het ziekenhuis, hetgeen wat ikzelf ook wil bekomen in mijn project.

3.2.2. Omschrijving

In 2017 is Villa Samson opgericht op het initiatief van het UZ Brussel. Het is het eerste Belgische ziekenhuis die het recht heeft gekregen om de huisdieren van de patiënten te doen langskomen (Sociaal Brussel, 2021). Het gebouw bevindt zich naast het UZ Brussel, de dieren komen dus niet in contact met de afdelingen in het ziekenhuis zelf (Purina, z.d.). De patiënten kunnen tijdens hun ziekenhuisopname een ontmoeting aanvragen met hun eigen huisdier. Wanneer de patiënten geen eigen huisdier hebben, zijn er nog steeds dieren van de vaste vrijwilligers van Villa Samson aanwezig (Purina, z.d.; Sociaal Brussel, 2021).

Afb. 21: Villa Samson (Moens, 2020)

Dierentherapie zou de patiënten hun genezing positief stimuleren en creëren emotionele en psychologische ondersteuning door het contact met de dieren (Purina, z.d.). Dankzij de AAI, Animal Assisted Interventions en de AAT, Animal Assisted Therapy, is er een opmerkelijke vooruitgang die de patiënten boeken (Sociaal Brussel, 2021). Als men een dier aait, zou er een geluk hormoon vrijkomen, namelijk oxytocine. Dit hormoon verlaagt de stress en de bloeddruk, maar geeft de mensen ook nieuwe moed en energie die ze kunnen gebruiken tijdens hun ziekenhuisopname (Purina, z.d.).

Wekelijks zijn er bezoeken die begeleid zijn met de therapiedieren of eigen huisdieren. Deze bezoeken kunnen gebeuren door kinderen van de pediatrie, kinder- en volwassenpsychiatrie. Ook kunnen mensen hun laatste wens vervullen, een palliatieve begeleiding in één van de ruimtes. Ook kunnen de patiënten samen zijn met hun naaste familieleden en hun favoriete dier. Verder kunnen er ook wandelingen gedaan worden in het Laarbeekbos met therapiehonden voor de jongste patiënten met obesitas en diabetes (Sociaal Brussel, 2021).

Tijdens corona in 2020, viel er op dat de ziekenhuismedewerkers ook een extra hulp of steun konden gebruiken. Zij kunnen ook terecht in Villa Samson voor emotionele en psychologische bijstand. Dit zou gaan helpen met de bijgekomen stress en druk tijdens de werkuren in het ziekenhuis door corona (Purina, z.d.).

Villa Samson bestaat alleen door giften te ontvangen van verschillende sponsors of bedrijven. Zonder de donaties kan dit concept niet blijven bestaan (Purina, z.d.).

3.2.3. Analyse

Zoals hierboven vermeld ligt Villa Samson naast het ziekenhuisgebouw van UZ Brussel. Het is een nieuwbouwcomplex waar een warme sfeer heerst. Er bevinden zich zes kamers waar men aan dierentherapie kan doen. Daarnaast is er nog een multifunctionele kamer die voor verschillende doeleinden gebruikt kan worden. Het was belangrijk dat er een huiselijke sfeer voorkomt in de ruimtes waar de therapie wordt gegeven (Sociaal Brussel, 2021).

De ziekenhuismedewerkers die langskomen om hun te ontdoen van de stress of verhoogde druk, kunnen in een extra aparte kamer terecht; deze noemt met Villa Veerkracht. Zo kunnen de zorgmedewerkers in een veilige omgeving, weg van de patiënten, hun hart luchten (Purina, z.d.).

3.2.4. Ruimtelijke analyse

Wanneer we gaan kijken naar de aanwezige huiselijke aspecten van Villa Samson, worden de meeste positief vertaald. Het eerste wat meteen opvalt als men het gebouw gaat opzoeken op Google Maps (2022), is dat het gebouw grenst aan de aanwezige parking voor het ziekenhuis. Dit geeft geen natuurlijk uitzicht en al helemaal geen huiselijk gevoel zoals men op de foto ziet. De rest van het gebouw ligt aan een groene heuvel, waar men zicht op heeft vanuit de achterste kamers. Het is spijtig dat dit niet voor alle kamers zo het geval is. Doordat men aan de straatkant en parking ligt, heeft men ook een verminderd gevoel van privacy wanneer men in de kamers zit die hier zicht op hebben.

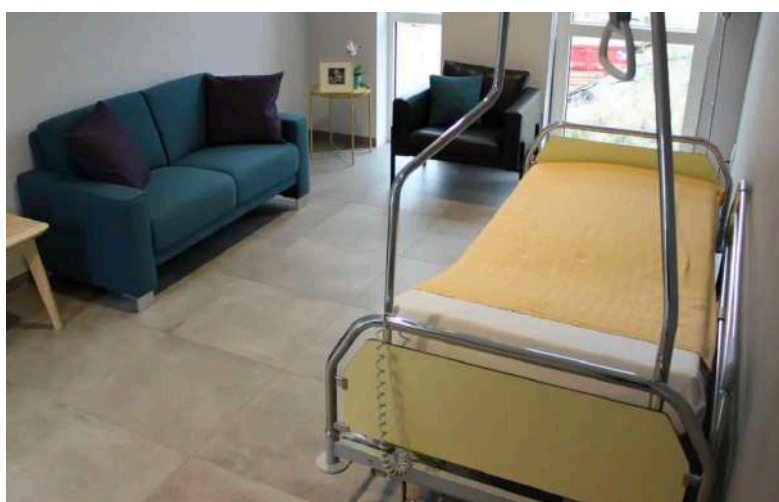

Afb. 22: Villa Samson zicht op parking (Google maps, 2022)

Verder is het interieur ook vrij somber. De aanwezigheid van gekleurde meubels fleuren het geheel wat op, maar brengt niet de warmte die men voelt zoals van de houten gevel die men kan zien op afbeelding 21. Het aanwezige ziekenhuisbed dat op sommige kamers aanwezig is, brengt terug het ziekenhuisgevoel met zich mee. Wel is dit in een fleurige kleur, maar het geeft niet meteen een thuisgevoel. De aanwezigheid van de dieren is het grootste aspect dat voor een warme en huiselijke sfeer zorgt.

Afb. 23: Villa Samson interieur 1 (Dorpsfeesten Relegem, 2022)

Afb. 24: Villa Samson interieur 2 (Zorgmagazine, 2018)

De aanwezige dieren zijn dan weer de “personen” die ervoor zorgen dat men het gevoel heeft dat men terug eventjes thuis is. Natuurlijk heeft niet iedereen een huisdier, maar de therapiedieren vervullen deze rol uitstekend. Als men dus geen huisdier heeft, mist men ook het persoonlijk object. Wel maken de aanwezige familieleden of vrienden, als deze er zijn, dit terug goed. De geur of geluiden van je dier draagt ook enorm bij tot een thuisgevoel. Wel kunnen deze ook als storend ervaren worden. Wanneer een hond plots fel begint te blaffen, kan dit voor andere personen een stoorzender worden. Ook dragen sommige dieren een sterke geur met zich mee die in de meubels kan geraken. Mensen kunnen zich hieraan gaan storen, je kan er ziek van worden en het kan zelfs een stressreactie veroorzaken. Ook kunnen onaangename geuren je een vies en onveilig gevoel geven (Schaepma, 2022).

De aanwezige (huis)dieren brengen ook heel wat voordelen met zich mee, men kan hierdoor een vertrouwd en veilig gevoel door ervaren. Ook is de herkenbaarheid hier sterk aanwezig wanneer men het eigen huisdier kan bezoeken. Natuurlijk kan men niet voorspellen hoe de therapiedieren van vrijwilligers hun gaan gedragen. Vaak weet men hoe het eigen huisdier zich gaat gedragen, maar een ander dier niet. Dit kan de voorspelbaarheid in twijfel gaan brengen en angst opwekken (ECP, z.d.). De veiligheid ervaart men ook door de nabijheid van het ziekenhuis, de aanwezige vrienden of familie, maar ook de zorgverleners.

Natuurlijk is het vanzelfsprekend dat men kan gaan spelen met het dier. De aanwezige dieren zijn hierbij als het ware de vanzelfsprekende spullen waar mensen naar zoeken om een thuisgevoel te ervaren (Duyvendak, 2017). Ook dat er een ziekenhuisbed is en verschillende zetels, maken het voor de patiënten gemakkelijker om in de ruimte met de dieren te zijn. Sommige patiënten kunnen niet langdurig rechtstaan of zitten en moeten constant liggen, of hebben misschien de kracht niet om hun eigen recht te houden. Het aanwezige ziekenhuisbed maakt het dus voor hun vanzelfsprekend dat ze op hun gemak en compleet ontspannen hun huisdier kunnen gaan bezoeken.

Mensen	Persoonlijke objecten	Geuren	Kleuren	Geluiden	Vertrouwen	Veilig	Herkenbaar	Vanzelfsprekend	Voorspelbaar
++	+	+	+	+	++	++	+	++	+

Fig. 4: Tabel van vergelijking case 2 met parameters huiselijkheid (eigen figuur)

3.3. Hjältarnas Hus – House of Heroes

3.3.1. Situatie en doelstelling

Een thuis weg van huis, dat is het voornaamste doel van het Hjältarnas Hus. Kinderpatiënten en hun ouders kunnen hier terecht om de ziekenhuisopname minder somber te maken (Oh, 2017). Door het tekort aan verblijfplaatsen in Zweden, hebben ze een oplossing geboden aan de vele ouders van zieke kinderen die lange uren moeten rijden en geen gezellige verblijfplaats vinden (White, 2018). Het aanbieden van een verblijfplaats die zo huiselijk mogelijk is, samen met de extra hulp en steun die ze daar kunnen vinden, is ook de richting die ik uitga met mijn project. Dit geeft me een andere kijk op hoe het ook kan.

3.3.2. Omschrijving

Het Hjältarnas Hus, ofwel House of Heroes, is ontworpen door White Arkitekter en is gerealiseerd in 2017 (White, 2018). Het is gelegen te Umea in Zweden, aan het universitair ziekenhuis van Umea maar wel uit het zicht ervan (Oh, 2017). Het idee is ontstaan wanneer duidelijk werd dat Zweden een tekort heeft aan tijdelijke verblijfplaatsen of woningen waar kinderen kunnen herstellen, die chronisch ziek zijn, in de aanwezigheid van hun familie (White, 2018). In 2010 was er een droom vanuit het kinderkankerstichting Noord en het academisch ziekenhuis van Norrland, om een huis voor jonge patiënten en hun familieleden te plaatsen. Doordat sommige gezinnen ver moeten rijden, enkele maar liefst 70 kilometer, was zo'n woning broodnodig (Barncancer Fonden Norra, 2017). Het Hjältarnas Hus is gecreëerd door de samenwerking van de gezondheidsraad van Västerbotten en de Hjältarnas Hus-organisatie (White, 2018). In 2010 zijn ze dan begonnen met de bouw en hebben uiteindelijk steun gekregen van Balticgruppen en White Architects. Daarna besloot de districtsraad van Västerbotten de financiën van de woonst voor hun rekening te houden en in 2013 is het project afgestaan aan de vereniging van House of Heroes (Hjältarnas Hus, 2021). Door de realisatie van dit project, moesten de gezinnen niet meer overnachten in hotels, die niet ideaal zijn omtrent hun strikte regelgeving, of een motel wat nogal onpersoonlijk is. Het Hjältarnas Hus geeft de gezinnen een thuis weg van huis (Stevens, Petermans & Vanrie, 2021).

In 2012 werd er een wedstrijd uitgeschreven om een naam te vinden voor het desbetreffende project. Bij de tal van inzendingen, zat er één tussen die opviel. Jan Andersson, die zelf een zoontje heeft moeten afgeven aan een hersentumor, wou dat de naam van het huis een eerbetoon was aan alle zieke kinderen. Zijn zoontje, genaamd Sigge, had een onlinecollectie die de naam "Superhero Sigge" kreeg. Jan vond dat zijn zoon, en alle andere zieke kinderen, superhelden waren door wat ze allemaal op zo'n jonge leeftijd moeten doorstaan. Hierdoor kwam hij bij de naam "House of Heroes" (Hjältarnas Hus, 2021).

Een thuis weg van huis aan de familieleden en de jonge patiënten bieden was het hoofddoel. De ziekenhuisopname zou minder somber gemaakt moeten worden en men zou niet meer het gevoel mogen hebben dat men in een ziekenhuissfeer zou verblijven (Oh, 2017). Het verblijf in het huis zou het genezingsproces van de kinderen moeten kunnen bevorderen of toch vergemakkelijken (White, 2018). Het samenzijn van de familie en de patiënten is belangrijk in moeilijke periodes in het leven. De bezoekers moeten een veilig gevoel krijgen en het dagelijkse leven zou hier zonder probleem moeten kunnen doorgaan. Niet alleen heb je steun van je eigen familie, ook de andere aanwezige families en patiënten kunnen elkaar steun bieden (Hjältarnas Hus, 2021). "Het is een plek om te dromen en te spelen", aldus Hjältarnas Hus (2021).

Doordat de architecten wouden dat het een familiehuis werd, een huis waar de gasten hun dagelijkse gewoontes konden oppikken, hebben ze tal van onderzoek verricht. Het moest niet alleen voelen alsof het hun eigen huis was, ook moet men de andere ouders en kinderen kunnen ontmoeten en zo elkaar steun bieden. De architecten zijn aan de slag gegaan door contact op te nemen met ziekenhuismedewerkers, gelijkaardige cases te bezoeken en hebben ze tal van ouders ondervraagd waarvan hun kind in het ziekenhuis verblijft. Zo wouden ze psychologische gegevens verzamelen om te ontdekken wat de leefgewoontes en de mogelijke gevaren waren die de families ondervonden. Ook mochten deze weergeven hoe ze zelf het huis zouden zien, zo achterhaalden de architecten wat de families nodig zouden moeten hebben en wat ze zouden appreciëren. Na het onderzoek zijn ze erachter gekomen dat het belangrijk is om zowel ontmoetingsplaatsen als privéplaatsen aan te bieden aan de inwoners. Tal van activiteiten zoals het organiseren van een familiediner, maar ook het kunnen terugtrekken moeten aanwezig zijn. Door het plaatsen van teasers, wat wilt zeggen dat men mensen kan gaan aansporen tot het ondernemen van een activiteit, worden de ouders minder snel geconfronteerd tot het ziekenhuisgebeuren van hun kind (Stevens, Petermans & Vanrie, 2021).

3.3.3. Analyse

Het Hjältarnas Hus bestaat uit een bestaande woonst en een nieuwbouwwoning. Het bestaande gebouw was oorspronkelijk de woonst voor de conciërge van het ziekenhuis en dateert van 1913. Het ligt op de hoek van het ziekenhuis park, uit het zicht van het ziekenhuis. In het oude gebouw zijn er nu oorspronkelijk de conferentieruimtes en de administratieve kantoren gevestigd. In de het nieuwe gebouw bevinden zich de appartementen, hotelachtige suites, kookfaciliteiten en tal van activiteitenruimtes voor jong en oud (White, 2018).

Het was belangrijk dat het huis rust uitstraalde, ook moet het ruim zijn met veel lichtinval en er heerst een warme sfeer (Hjältarnas Hus, 2021). De twee gebouwen zijn verbonden door een glazen atrium van twee verdiepen, zo is er een overdekte binnenplaats gecreëerd waar in het midden een boom is geplant. Om de warmte te behouden, is het hele gebouw met hout bekleed. Doordat het gebouw ontworpen is om een Miljöbyggnad Guld milieunorm te verkrijgen, is er met duurzaam materiaal gewerkt. Gelamineerde houten platen, ondersteund door glulam balken vormen de balken tussen de verdiepingen. Ook het dak is gemaakt van glulam en bekleed met witte metalen beplatingen. De binnenwanden en plafonds zijn afgewerkt met dennenhout en de gevels zijn, zoals hierboven vermeld, ook bekleed met hout. Dit hout noemt men triyoca-panelen en bevat ingewikkelde patronen dat het gebouw een speelsere uitstraling geeft, zoals te zien op afbeelding 25. Dit materiaal kan vijftig jaar onbehandeld meegaan en heeft dus esthetische en intrinsieke kwaliteiten (White, 2018).

Het Hjältarnas huis telt 15 kamers waar de gasten kunnen blijven overnachten, kunnen koken en elkaar kunnen ontmoeten. Wat belangrijk is, is dat er geen enkele medische voorziening is om de ziekenhuissfeer weg te laten (Oh, 2017). Uit die 15 kamers zijn er 13 kamers met eigen faciliteiten zoals een badkamer en een balkon, maar ook zijn er 2 kleine appartementen die een eigen kleine keuken hebben. Voor de andere kamers zijn er twee gedeelde keukens voorzien waar mensen tegelijkertijd kunnen koken. Wel heeft elk gezin een eigen koelkast, vriezer en voorraadkast tot beschikking. Naast de keukens zijn er nog andere gemeenschappelijke ruimtes zoals de eetkamer, fitnessruimte, huiswerkkamer, een bib en een stille kamer. Hiernaast is er ook een wasruimte waar de gasten gebruik kunnen van maken. Tussen 8 uur en 16 uur is het Hjältarnas Hus altijd bemand, zo is er een manager en een conciërge aanwezig om de kwaliteit van alle mogelijke activiteiten optimaal te houden. Verder kunnen er ook fietsen geleend worden (Hjältarnas Hus, 2021). Buiten het huis bevindt zich een park met voorzieningen zoals een speeltuin en een eendenvijver, deze maken het ziekenhuisverblijf toch wat aangeneramer voor de kinderen en de ouders (White, 2018).

Afb. 25: Hjältarnas Hus (White, 2018)

3.3.4. Ruimtelijke analyse

Wanneer we het Hjältarnas Hus gaan opzoeken op Google Maps (2022) zoals bij de vorige casussen, zien we dat het gelegen is vlak naast een drukke verkeersweg. De aanwezigheid van de vele geluiden van het verkeer kan storend ervaren worden voor de bezoekers. Aan de ene kant van het gebouw heeft men een parkje aangelegd wat de natuur terugbrengt, maar als men buiten is of aan de andere kant van het gebouw, is de drukke baan wel terug aanwezig.

Afb. 26: Hjältarnas Hus ligging (Google maps, 2022)

Zoals eerder vermeld, heeft het Hjältarnas Hus 13 kamers met een eigen badkamer, balkon en tv. Verder zijn er ook nog 2 kleine appartementen ter beschikking (Hjältarnas Hus, 2021). Dit zorgt ervoor dat men voldoende privacy heeft en men de eigen persoonlijke spullen kan meepakken. Men kan de kamer wat meer sfeer brengen of een huiselijker gevoel geven door deze te personaliseren met meegebrachte spullen. Op de kamers met eigen badkamer zoals op afbeelding 27, staat er minimum een tweepersoonsbed. Daarnaast ziet men dat er nog een eenpersoonsbed is vlak naast het grote bed. Hierdoor heeft men als ouder minder privacy, doordat het kind in dezelfde kamer moet slapen. De kamer is, naast het drukke behangpapier, vrij sober en neutraal ingericht. Ook is er een speelhoekje voorzien, vlak naast een tafel die men als bureau zou kunnen gebruiken, wat ook storend kan werken. Wel heeft men een mooi uitzicht vanuit het raam of het balkon op wat natuur. Maar achter de hoge bomen, kan men de ziekenhuisgebouwen al terugzien wat de bezoekers weer laat weten dat ze hier zijn omdat hun kind kanker heeft. Op de andere foto (28) kan men de woonkamer van het appartement zien, hier is ook niet gretig gebruik gemaakt van kleuren. Ook kan men vanuit de woonkamer zicht hebben op de gemeenschappelijke woonkamer of op de ruimte die aan de andere kant ligt. Dit zorgt er weer voor dat men minder privacy heeft, ook al bevindt de gemeenschappelijke woonkamer zich veel lager en hangt er een sticker die het zicht belemmerd op het raam van de andere kamer. Wel is er een gezellige bank met zitzakken en voldoende ruimte op de plaats te personaliseren met persoonlijke objecten.

Afb. 27: Hjältarnas Hus slaapkamer (Lindman, z.d.)

Afb. 28: Hjältarnas Hus appartement (Lindman, z.d.)

Op de linkse foto (29) ziet men een sfeerbeeld van het pand voordat dit gebouwd werd. Op de rechtste foto (30) ziet men het gebouw nadat het gebouwd is. Wat meteen opvalt, is dat het sfeerbeeld veel warmer en gezelliger aanvoelt. Het voelt echt aan als een plaats waar mensen samenkomen en waar een huiselijk gevoel heerst. Ook de klimmuur geeft subtiele kleuren aan de ruimte en de boom brengt meer natuur naar binnen dan het boompje die er nu in werkelijkheid staat. Ook voelt de bestaande ruimte minder warm aan en worden er kleine aparte zitplaatsen gecreëerd waar men niet met zijn allen samen kan zitten. Wel valt er veel natuurlijk licht binnen en zijn er wat kleuren toegevoegd zoals het blauwe plafond en de roze kussens. Wat ook een duidelijk verschil is, is het uitzicht naar buiten. Op het sfeerbeeld kijkt men alleen maar uit op natuur, terwijl men in het echt ook uitkijkt naar de achterliggende gebouwen. De collage blijft huiselijker aanvoelen dan de effectief gebouwde ruimte.

Afb. 29: Hjältarnas Hus sfeerbeeld (White, 2016)

Afb. 30: Hjältarnas Hus realisatie (Lindman, z.d.)

Wanneer men kijkt naar de speelruimte op afbeelding 31 vanachter, brengt de gevel met de uitgesneden vormen een speelser en besloten gevoel. De aanwezigheid van het speelgoed geeft de ruimte wat meer kleur, maar ook de geverfde muren in het lichtblauw. Naast de speelruimte bevindt zich dan weer een open ruimte waar de buitenschil niet aanwezig is en dus terug minder privacy geeft. Wel heeft men uitzicht op de speeltuin en kan men dus genieten van de spelende kinderen. In de eetruimte die men vooraan de foto ziet, is weer een druk behang aanwezig met verschillende kleuren. Verder is er vrij weinig, een kleine tafel met maar 4 grote eetstoelen en 1 kleine. Ook hangt er een rekje aan de muur, maar hier staat zeer weinig decoratie in. Tussen de eet- en speelruimte is enorm veel plaats, wat wel een gevoel van ruimtelijkheid geeft, maar dan weer geen knus gevoel.

Afb. 31: Hjältarnas Hus interieur 1 (White, 2018)

Het gebruik van houten muurbekleding, geeft dan weer wel dat knus gevoel zoals te zien op afbeelding 32. Ook ziet men dat men gekleurde muren gebruikt in de ruimtes tussen de linkse muren. Het is niet erg duidelijk welke ruimtes zich hier bevinden, maar het is al een goede aanzet. Wat hier wel meteen opvalt, is de lange gang die precies blijft doorlopen. Dit doet dan weer denken aan de lange ziekenhuisgangen en geeft dus niet meteen het huiselijk gevoel wat men wil bereiken.

Afb. 32: Hjältarnas Hus interieur 2 (Lindman, z.d.)

Als we naar de andere elementen gaan kijken die huiselijkheid creëren, worden deze ook vrij goed aangevuld. De mensen die in het Hjältarnas Hus zijn, naast het eigen gezin, delen dezelfde situatie met de anderen. Iedereen zit hier om dezelfde reden, wat ervoor zorgt dat men zichzelf kan zijn en de eigen ervaringen kan delen. Deze mensen geven een gevoel van vertrouwdheid, veiligheid en herkenbaarheid. De persoonlijke objecten op de kamers, geven ook weer een gevoel van vertrouwdheid en herkenbaarheid. De veiligheid komt ook terug door het nabijgelegen ziekenhuis. Doordat de keukens niet centraal zijn gelegen, kan dit ook geen heerlijke geur doorheen het hele centrum verspreiden. De 2 appartementen met eigen keukens hebben dit probleem dan weer niet. Ook de aanwezigheid van kleur kan in de kamers en het hele centrum wat meer aangebracht worden. Natuurlijk kunnen we niet weten hoe het geluid vanbinnen is door de drukke weg die naast het centrum ligt. Wel kan men ontsnappen aan het geluid van de aanwezige mensen door naar de eigen kamer te gaan. De vanzelfsprekendheid komt dan weer terug door dat men zelf kan kiezen wanneer men naar de kamer gaat. Het enige minpuntje voor de gewone kamers, is dat men 2 keukens moet delen met 13 andere kamers. Zo kan men niet koken wanneer men wil en moet men zich aanpassen aan de andere bewoners. Doordat er een waskamer aanwezig is, kan men de eigen was blijven doen, wat ervoor zorgt dat het dagelijkse leven verder gaat en dus ook de vanzelfsprekendheid en de voorspelbaarheid versterkt omdat dit iets is was thuis ook aanwezig is. Doordat men niet altijd in de gemeenschappelijke ruimtes moet zitten en zich ook in de kamers kan terugtrekken, kan men meer de sfeer voorspellen die er gaat hangen.

Mensen	Persoonlijke objecten	Geuren	Kleuren	Geluiden	Vertrouwen	Veilig	Herkenbaar	Vanzelfsprekend	Voorspelbaar
++	++	+	+	+	++	++	++	+	+

Fig. 5: Tabel van vergelijking case 3 met parameters huiselijkheid (eigen figuur)

3.4. Ronald McDonald Huis

3.4.1. Situatie en doelstelling

De Ronald McDonald huizen bevinden zich op verschillende plaatsen in Europa zoals Nederland. Net zoals bij de vorige cases, willen ze hier ook allerlei verblijfplaatsen aanbieden aan de ouders of familieleden van zieke kinderen. Zij doen het niet alleen a.d.h.v. huizen, maar ook huiskamers of vakantiehuizen, wat een interessante kijk kan geven binnen mijn onderzoek (Ronald McDonald Kinderfonds Nederlands, z.d.).

3.4.2. Omschrijving

Het eerste Ronald McDonald huis is gebouwd in 1974 in de Verenigde Staten. Het idee ontstond wanneer Kim Hill, een meisje van drie jaar, de diagnose van acute leukemie kreeg. Tijdens haar behandelingen, weken haar ouders geen minuut van haar zijde. Dit leed tot het gevolg dat de ouders op ziekenhuisstoelen moesten slapen en hun eten uit de snackautomaten namen. Deze schrijnende omstandigheden inspireerde heel wat mensen. Drie mensen hiervan hebben uiteindelijke actie ondernomen, namelijk arts Aurdey Evans, het football-team Philadelphia Eagles en de fastfoodketen McDonald's. In Philadelphia in 1974 hebben zij uiteindelijk het eerste Ronald McDonald huis gebouwd en is McDonald's de vaste sponsor geworden. Ondertussen heeft het bedrijf al meer dan honderd huizen over de hele wereld gebouwd (Ronald McDonald Kinderfonds Nederlands, z.d.).

Het eerste huis in Europa kwam door kinderankerspecialist prof. Dr. Tom Voûte. Hij maakte kennis met de huizen in Amerika in de jaren 80'. Door de steun van McDonald's Nederland, kan hij het eerste Ronald McDonald huis realiseren in Nederland. Dit gebeurt uiteindelijk in 1985 bij het Emma Ziekenhuis en werd geopend door prinses Margriet. Nu telt Nederland, 35 jaar later, zo'n 12 huizen, 12 huiskamers en 3 vakantiehuizen (Ronald McDonald Kinderfonds Nederlands, z.d.).

De Ronald McDonald huizen hebben een duidelijke missie, de familie met een ziek of zorgintensief kind een verblijfplaats geven waardoor ze zicht bij elkaar zijn. Family Centered Care staat bovenaan. Dit houdt in dat de familie actief aanwezig zijn tijdens de behandeling en verzorging van hun ziek kind. Dit zou het fysieke en mentale welzijn van de kinderen en de families gaan bevorderen. Samen wilt het Ronald McDonald Kinderfonds de zorg en de ontwikkeling ervan nauw opvolgen, zodat men altijd kwalitatief volle verblijven aan de gezinnen kan bezorgen (Ronald McDonald Kinderfonds Nederlands, z.d.).

Onder hun werkwijze bevinden zich vier kernwaarden: Gastvrij zijn, verbindend werken, de beste kwaliteit aanbieden en betrouwbaar zijn. Wanneer we gaan kijken naar het gastvrij gedeelte, spreekt dit voor zich. De families moeten het gevoel hebben dat ze thuishouden in de woningen. Ze willen ervoor zorgen dat iedereen zich gerespecteerd en gehoord voelt. Dit kunnen we ook linken aan de verbondenheid. Naar de gezinnen luisteren en belangstelling tonen aan zowel de gasten en de collega's. Verder willen ze de hoogste kwaliteit bieden omtrent de dienstverlening en een vertrouwde, warme locatie vormen voor de inwoners. Niet alleen wil het fonds vertrouwen uitblinken naar de families, ook naar de bedrijven die hun steunen willen ze dit verwezenlijken door te laten zien waar ze mee bezig zijn of waar het geld naartoe gaat (Ronald McDonald Kinderfonds Nederlands, z.d.).

Uit een onderzoek van ARGO, een onderzoeksinstituut verbonden aan Rijksuniversiteit Groningen, bleek dat het samenzijn tijdens een ziekte echt helpt. In 2020 hebben 70416 gezinnen overnacht in een van de Ronald McDonald voorzieningen. 96% van 1883 ouders hiervan, vonden dat door de huizen ze de zorg van hun kind langer en beter konden volhouden. Ook beweert 95% van de ouders dat tijdens een moeilijke periode, de woningen de gezinnen beter samenhouden. "Het Huis is zoveel meer dan een dak boven je hoofd en een bed om in te slapen," vertelt een ouder. "Thuis liepen we met onze ziel onder onze arm, in het Huis weet je dat je binnen een paar minuten weer bij je kind bent. 's Nachts hoefde het personeel maar te bellen, en stonden we er." Uit het onderzoek bleek ook dat de meeste kinderen minder bang of verdrietig zouden zijn tijdens hun ziekenhuisopname, omdat ze weten dat hun ouders kort bij hen zijn. Het zorgpersoneel beweert dat de voorzieningen onmisbaar zijn in de zorg. In de vakantiehuizen hadden de bewoners een echt vakantiegevoel en ze vonden dat de huiskamers in de ziekenhuizen ideaal waren om hun terug te trekken en kracht bijeen te rapen (Ronald McDonald Kinderfonds Nederlands, z.d.).

3.4.3. Analyse

De Ronald McDonald voorzieningen bestaan uit drie verschillende opties. Ze hebben huizen, huiskamers en vakantiehuizen ter beschikking. Alle drie hebben ze een andere functie, maar wat gelijkaardig is, is dat men er een thuisgevoel moet kunnen creëren (Ronald McDonald Kinderfonds Nederlands, z.d.).

In de huizen heeft elk gezin zijn eigen slaapkamer en badkamer. De gedeelde ruimtes bestaan uit de keuken, woonkamer, tuin en speelkamers. Het dagelijkse leven zoals boodschappen doen, koken voor het gezin en de was doen in de daar voorziene wasruimtes, kunnen gewoon blijven doorgaan. Het enige verschil is dat men kort bij hun kind kan zijn. In de huizen kan men zich terugtrekken, maar ook steun zoeken of een babbeltje slaan bij de andere bewoners die iets gelijkmatig meemaken. Doordat ze zo kort bij het ziekenhuis zijn, kunnen ze elk moment naar hun kind gaan (Ronald McDonald Kinderfonds Nederlands, z.d.).

De huiskamers bevinden zich op of dicht bij de kinderafdeling van het ziekenhuis. Het is een soort van rustpunt in het ziekenhuis, een ruimte waar iedereen zich even kan onttrekken aan de ziekenhuissfeer. In de kamers heerst rust, maar kan men ook opgevangen worden door de vrijwilligers die aanwezig zijn. Het is gebleken dat de bezoekers van deze kamers minder stress ervaren en optimistischer zijn. Voor wie even alleen wil zijn, is er ook voldoende privacy voorzien (Ronald McDonald Kinderfonds Nederlands, z.d.).

Als laatste zijn er ook vakantiehuizen waar men naartoe kan gaan. Niet alleen de gezinnen van kinderen die ziek zijn kunnen hier terecht, maar ook mensen die een kind of kinderen met een beperking hebben zijn welkom. Men kan hier terug op adem komen en als ware echt zich op vakantie voelen, even weg van al het negatieve. Samen genieten en nieuwe herinneringen maken is dan ook het hoofddoel. Er zijn zowel binnen als buiten voorzieningen waar men terug op adem kan komen. Wanneer er iets aan de hand is, zijn er altijd mensen aanwezig om te helpen. De vakantiehuizen zorgen ervoor dat de ouders er terug volledig tegenaan kunnen (Ronald McDonald Kinderfonds Nederlands, z.d.).

3.4.4. Ruimtelijke analyse

Er zijn verschillende Ronald McDonald huizen, huiskamers en vakantiekamers. Voor meer inzicht te krijgen in het eigen project, is het beter dat hier een Ronald McDonald huis wordt geanalyseerd. In België bevindt zich maar 1 huis. Om wat breder te gaan kijken, gaat er een huis in Nederland worden onderzocht, zodat men kan zien hoe zij het daar aanpakken. Het Ronald McDonald huis Sophia ligt in Rotterdam aan het Erasmus Sophia Kinderziekenhuis en dient sinds 1985 al als toevluchtsoord voor gezinnen (Ronald McDonald Kinderfonds, z.d.). Naast het Ronald McDonald huis Emma in Amsterdam, is dit het oudste. Waarom er niet gekozen is om huis Emma te analyseren? Dit komt doordat dit gesloten is en verder met een ander huis in Amsterdam zich gaan vestigen op 1 locatie, dit op 15 maart 2022 (Ronald McDonald Kinderfonds, z.d.). Ook is het handig om te kijken hoe ze vroeger de huiselijkheid probeerden te vertalen.

Het eerste wat meteen opvalt, is de vorm van het gebouw zoals men kan zien op afbeelding 33. Dit is gebaseerd op een cruiseschip. Het is letterlijk en figuurlijk een thuishaven waar de families terecht kunnen die een familielid hebben dat in het Erasmus Sophia Kinderziekenhuis verblijft. De architecten hadden het idee om het huis te verbinden met de Rotterdamse wereldhavenstad. Deze staat dus centraal in het ontwerp van het gebouw, samen met de stedelijke dynamiek. Ook vanbinnen hebben ze ervoor gezorgd dat het eruit ziet als een cruiseschip. Het is een gebouw van 9 verdiepingen hoog met verschillende faciliteiten zoals 28 gastenkamers, verschillende woonkamers, een centrale keuken, speelruimtes, een huiskamer etc. (EGM Architecten, z.d.).

Afb. 33: Ronald McDonald huis Sophia (Ronald McDonald Kinderfonds, z.d.)

Wat ook belangrijk is om te vertellen, is dat het gebouw op loopafstand van het ziekenhuis ligt (Ronald McDonald Kinderfonds, z.d.). Dit zorgt er dan voor dat men wel dicht bij het kind is, maar ook dat men weer altijd in de ziekenhuisomgeving zit. Wanneer men het gebouw betreedt, komt men terecht in een inkomsthal met balie. Op afbeelding 34 ziet men dat men hier heeft gebruik gemaakt van 3 kleuren, rood, geel en blauw. Deze komen allemaal goed tot zijn recht en geven een warm gevoel. Het enige nadeel is dat zo'n balie vrij officieel is. In het ziekenhuis heeft men ook een balie waar men zich moet aanmelden, dit is dus iets wat geen thuisgevoel geeft.

Afb. 34: Huis Sophia Inkom (Ronald McDonald Kinderfonds, z.d.)

Zoals vermeld, zijn er verschillende gemeenschappelijke ruimtes. De keuken die door iedereen gebruikt wordt op afbeelding 35, grenst recht aan de eetkamers van afbeelding 36 maar worden op zich toch nog gescheiden door een trap. De keuken is zeer groot en zorgt ervoor dat zeker 6 verschillende families tegelijk kunnen koken wat een groot pluspunt is. Ook zijn er 18 koelkasten aanwezig. De keuken is heel strak ontworpen en er is geen kleur gebruikt. Het voelt echt aan als een restaurantkeuken, ook door de grootte ervan. Wanneer we kijken naar de eetkamer, krijgt men hier ook een restaurant gevoel doordat er allemaal aparte tafels staan. Wel is er hier terug gebruik gemaakt van verschillende kleuren die warmte kunnen brengen. Door de aanwezigheid van de vele ramen, heeft men voldoende natuurlijke lichtinval en een mooi uitzicht over de stad Rotterdam.

Afb. 35: Huis Sophia Keuken (Ronald McDonald Kinderfonds, z.d.)

Afb. 36: Huis Sophia Leefruimte 1 (Ronald McDonald Kinderfonds, z.d.)

Het huis heeft natuurlijk verschillende leefruimtes. Op de foto hiernaast ziet men nog een andere. Hier is een grotere tafel aanwezig waar de bezoekers samen een tas koffie of thee kunnen drinken. Hiervoor is er ook een kastje voorzien waar de koffiemachines opstaan. Dit doet sterk denken aan de faciliteiten die aanwezig zijn voor de ouders in het ziekenhuis, want thuis zou dit men nooit zo plaatsen. Vanachter in de ruimte kan men in verschillende sofa's zitten en samen tv kijken. Ook hier heeft men terug kleur gebruikt, alleen is het hier feller als in de vorige leefruimte. Ook. Hier zijn weer veel ramen aanwezig die zorgen voor natuurlijk licht.

Afb. 37: Huis Sophia Leefruimte 2 (Ronald McDonald Kinderfonds, z.d.)

Als we gaan kijken naar de slaapkamers, is het kleurgebruik bijna volledig weg. Wel hebben ze een foto van een cruiseschip aangebracht op de muur, wat weer de link naar het exterieur en de havenstand geeft. Verder is er vrij weinig aanwezig, een bed en een tafeltje met stoelen. Het is dus echt de bedoeling dat men gebruik maakt van de gemeenschappelijke ruimtes. De badkamer doet ook sterk denken aan een hotelbadkamer. Witte vierkante tegels die een kil gevoel overbrengen. Op een andere soort kamer is er dan wel weer kleur gebruikt. Ook ziet men hier duidelijk een kastje, een kleine frigo en een tv. Verder zijn er weinig mogelijkheden op de kamer en enige vorm tot personalisering is ook miniem. De muren zijn zeer kaal en het straalt, net zoals de badkamer, een hotelgevoel uit.

Afb. 38: Huis Sophia Slaapkamer 1 (van Esh, z.d.)

Afb. 39: Huis Sophia Slaapkamer 2 (Ronald McDonald Kinderfonds, z.d.)

Net zoals bij de andere geanalyseerde gebouwen, zijn de mensen die voor huiselijkheid zorgen sterk aanwezig. Ruimte voor persoonlijke objecten te plaatsen is dan wel terug minder. Buiten de kleine kastjes in de slaapkamers waar men spullen op kan zetten, en de eigen koelkast in de kamer waar men de eigen lekkernijen in kan steken, is er vrij weinig om te kunnen personaliseren. Doordat het huis veel verschillende verdiepingen en kamers heeft, kan men alleen in de keuken en aanpalende eetkamer geuren verspreiden van eten. Natuurlijk kan men wel in de eigen kamer een geur aanbrengen, maar dit gaat niet in heel het gebouw. Wat anders is als in de vorige cases, is het gebruik van kleur. De ontwerper heeft hier uitbundig gebruik gemaakt van kleur, waardoor het geen saai interieur wordt. Doordat ieder een eigen kamer heeft, en er veel verschillende ruimtes aanwezig zijn, kan men geluiden laten afspelen zonder iemand te storen, omdat men zich makkelijk kan terugtrekken. De vertrouwelijkheid komt hier dus het sterkst terug door de mensen en geluiden. Ook de herkenbaarheid speelt hier een rol. Natuurlijk worden deze ook gecreëerd door de aanwezige geuren en persoonlijke objecten, maar dit is in dit gebouw minder het geval. Net zoals in de andere casussen, is de veiligheid hier gegarandeerd, niet alleen door de mensen, maar ook door het aanpalende ziekenhuis. Doordat men de eigen was nog kan doen, en zelf eten kan maken, gaat het normale leven ook zoveel mogelijk door. Dit zorgt voor de vanzelfsprekendheid. Door de grote keuken, is de kans klein dat er geen plaats is wanneer men wil koken. De voorspelbaarheid van de omgeving is in dit gebouw niet zo moeilijk in te schatten in de gemeenschappelijke ruimtes, maar wel voorspelbaar in de eigen kamers. Doordat er wel een grote verscheidenheid is aan ruimtes, kan men kiezen waar men gaat zitten. Hierdoor gat men wel meer kunnen voorspellen hoe het er is, omdat men bijvoorbeeld in een ruimte kan gaan zitten waar niemand anders aanwezig is, wanneer men wil rusten. Andersom geldt dit natuurlijk ook.

Mensen	Persoonlijke objecten	Geuren	Kleuren	Geluiden	Vertrouwen	Veilig	Herkenbaar	Vanzelfsprekend	Voorspelbaar
++	+	+	++	++	++	++	+	++	++

Fig. 6: Tabel van vergelijking case 4 met parameters huiselijkheid (eigen figuur)

3.5. Conclusie

Onder de cases, vallen er maar 2 in België, namelijk Villa Samson en ook nog een Ronald McDonald huis achter Villa Samson (Ronald McDonald Kinderfonds, z.d.; Sociaal Brussel, 2021). Dit benadrukt nog eens extra het tekort aan hulpcentrums of overnachtingsfaciliteiten voor gezinnen of personen die getroffen worden door kanker. Doordat deze alleen maar in Brussel zich bevinden, is de doelgroep zeer klein voor mensen die gebruik kunnen maken van deze faciliteiten. Ook merkt men dat de huiselijkheid in de bestaande centrums nog niet optimaal is. Vaak is het probleem dat wanneer men niet kan blijven overnachten, men een tekort aan persoonlijke objecten en dus herkenbaarheid en vertrouwelijkheid heeft. Veel ontwerpers gebruiken ook maar miniem kleuren, terwijl deze de mensen positief kunnen beïnvloeden zoals duidelijk is geworden na het onderzoek over huiselijkheid. De veiligheid en de mensen zelf zijn wel voldoende aanwezig om het thuisgevoel te bevorderen. Na deze kamers te analyseren, is duidelijk geworden waar de werkpunten liggen en hoe dit beter vertaald kan worden in een eigen project.

	Case 1	Case 2	Case 3	Case 4
Mensen	++	++	++	++
Persoonlijke objecten	-	+	++	+
Geuren	+	+	+	+
Kleuren	-	-	+	++
Geluiden	+	+	+	++
Vertrouwen	+	++	++	++
Veilig	++	++	++	++
Herkenbaar	+	+	++	+
Vanzelfsprekend	+	++	+	++
Voorspelbaar	-	+	+	++

Fig. 7: Tabel van vergelijking 4 cases met parameters huiselijkheid (eigen figuur)

44

Hoofdstuk 4

EINDCONCLUSIE

HOOFDSTUK 4. EINDCONCLUSIE

De intentie van dit onderzoek was om te kunnen bepalen hoe men als ontwerper een ruimte zo huiselijk mogelijk kan vormgeven. Deze ruimte zou dan vertaald moeten worden naar de extra noden en behoeften van de naasten van een persoon die getroffen zijn door kanker, die ontstaan zijn als gevolg van de verkregen diagnose. Zo kan er een tijdelijke verblijfplaats ontworpen worden waar de gezinnen kunnen blijven vertoeven tijdens de ziekenhuisopname van hun kind.

Als eerste zijn we het thuisgevoel gaan onderzoeken. Hieruit kwam al snel voort dat deze essentieel is voor iedereen. Niemand wil ergens binnenkomen zonder het gevoel te hebben dat dit een aangename plaats is waar men zich kan ontspannen en zichzelf kan zijn. Een thuisgevoel kan men op verschillende plekken ervaren, maar daarvoor moet deze wel de nodige aspecten bevatten. Zo zagen we dat verschillende elementen en voorwaarden bijdragen tot het creëren van dit thuisgevoel. Mensen, persoonlijke objecten, geuren, kleuren en geluiden zijn de elementen die aanwezig moeten zijn in een ruimte om het thuis gevoel te kunnen behalen. Het is belangrijk dat men als persoon grip kan hebben op de bestaande ruimte. De juiste mensen die aanwezig zijn en waar men een warm gevoel van krijgt is 1 van de belangrijkste elementen die zorgen dat een persoon zich ergens kan thuis voelen. Als men de eigen spullen kan aanbrengen, aangename geuren die positieve herinneringen kunnen opbrengen aanwezig zijn en geluiden die niet storend zijn of juist aan kan ontsnappen, komt men dicht in de buurt van een echte thuis. Ook de kleuren spelen hier een rol in, deze moeten rustig en warm aanvoelen voor de eindgebruikers van de ruimte. Deze elementen zorgen op zich dat een deel van de essentiële voorwaarden worden voldaan, namelijk de vertrouwelijkheid, veiligheid, herkenbaarheid, vanzelfsprekendheid en de voorspelbaarheid van een ruimte. Als de vertrouwde en herkenbare mensen, objecten, geuren en geluiden in de ruimte ter plaatse zijn, kan men niet veel mis doen. De veiligheid moet gegarandeerd staan, dit kan op verschillende manieren. Men kan veilig zijn door de juiste veiligheidsmaatregelen te respecteren als ontwerper, maar ook door de juiste mensen of dieren kan men zich veilig voelen. Als een persoon zichzelf kan zijn, zich niet moet schamen en de nodige voorzieningen aanwezig zijn, is de ruimte vanzelfsprekend. Als laatste mogen er geen verassingen naar boven komen en moet men op voorhand kunnen weten dat er een gezellige sfeer gaat hangen. De voorgenoemde elementen en voorwaarden kan men als ontwerper dan gaan vertalen naar de architecturale aspecten zoals weergegeven in figuur 1 en hierboven al kort besproken.

Hierna werd er onderzocht welke gevolgen de zieke kinderen moeten dragen en ook hoe deze opgelost kunnen worden in een ziekenhuisomgeving. Doordat de jonge patiënten de hoofddoelgroep zijn van een kinderafdeling in het ziekenhuis, zijn hier tal van voorzieningen en activiteiten aangebracht. De focus ligt op het kind en niet meteen op de andere aanwezige personen. Daarom werd er ook gekeken welke gevolgen het gezin ervaart om meer inzicht te krijgen over waar men als ontwerper steun kan bieden. De gezinsband die werd verslechterd en het sociale contact dat wordt verminderd is het grootste probleem. De ouders willen elk moment bij hun ziek kind zijn, waardoor de aandacht naar de andere kinderen verloren gaat. Het is dus belangrijk dat men ervoor zorgt dat het gezin kort bij elkaar kan blijven, het dagelijkse leven zo normaal mogelijk kan doorgaan en dat men vooral zo weinig mogelijk gevolgen ervaart zoals de verminderde aandacht die men krijgt als broer en zus. Uiteindelijk werden de vooropgestelde aspecten die bijdragen tot een thuisgevoel geanalyseerd in een ziekenhuis. Hieruit werd snel duidelijk dat een ziekenhuis niet huiselijk is en de ontwerper nog extra elementen had kunnen toevoegen zoals warmere kleuren.

Tot slot werden ook bestaande cases, die al een oplossing bieden voor zowel de patiënten als de nabestaanden ervan, geanalyseerd. Hierbij zijn de centra vergeleken met de huiselijke parameters die uit vorig onderzoek tot stand zijn gekomen. Elk centrum biedt andere mogelijkheden aan voor de bezoekers, wat ons kan als ontwerpen kan doen kijken uit een ander oogpunt naar de mogelijke vertalingen van de noden en behoeften van de bezoekers. De architecten hebben op veel manieren een bepaalde vorm van huiselijkheid gecreëerd in de centra, maar deze zijn nog niet optimaal zoals te zien in figuur 7. De aanwezige mensen en de veiligheid was altijd sterk aanwezig, maar de gebruikte kleuren en de voorspelbaarheid van de omgeving kan in vraag gesteld worden. Deze parameters verschillen vaak sterk van elkaar doorheen de verschillende cases, terwijl ze toch elk dezelfde doelgroep en doel voor ogen hebben. Hieruit kunnen we dus vooral als ontwerper meenemen waar men inspiratie uit kan halen, maar ook zeker naar wat de werkpunten zijn en men extra rekening mee kan houden als men een eigen project wilt realiseren. Het is dus belangrijk dat wanneer men een gebouw wilt ontwerpen, men de huiselijke parameters kan afvinken en nog verder kijkt naar wat de eindgebruiker nog meer kan helpen om de noden en behoeften te vervullen.

Met de gekregen antwoorden in deze scriptie, kan men een betere huiselijke omgeving vormen voor de naaste omgeving van een persoon die getroffen is door kanker. Als ontwerper moet men in het achterhoofd houden dat er verschillende elementen bijdragen tot een thuisgevoel en deze vertaald moeten worden in de (interieur)architectuur zoals weergegeven in figuur 1. Ook moet men rekening houden dat men een gebouw of ruimte moet ontwerpen die ervoor zorgt dat de gezinssituatie optimaal blijft en men de sociale contacten kan behouden en nodige steun kan ervaren. Wanneer men al deze puntjes als ontwerper kan afvinken, kan men een thuis weg van (t)huis creëren voor de uiteindelijke doelgroep.

Deze uitkomsten op de centrale hoofdvraag, gaan uiteindelijk in een eigen masterproject vertaald worden. Hierin gaat de mogelijkheid gecreëerd worden om als gezin te kunnen verblijven voor onbepaalde duur tijdens de ziekenhuisopname van hun kind, in een natuurlijk zo huiselijk mogelijke sfeer. Verder is gebleken uit onderzoek, dat men ook de nodige steun van andere mensen apprecieert. Hiervoor is er dus zelf een centrum ontworpen waar men als getroffene van kanker kan samenkomen met andere lotgenoten. Ook hier zijn de huiselijke paramters gerespecteerd en heeft men de noden en behoeften van de bezoekers in het achterhoofd gehouden.

5

Hoofdstuk 5

MASTERPROJECT

HOOFDSTUK 5. MASTERPROJECT

5.1. Situering

Voor het ontwerp van de masterproef is ervoor gekozen om dit te laten plaats vinden in Leuven. Dit omdat er het meeste contact was met ouders waarvan hun kind op de kinderoncologie afdeling te UZ Leuven Gasthuisberg ligt/lag. Het pand moest gevestigd zijn in de omgeving van het UZ Leuven. Door de voorafgaande studies, is duidelijk geworden dat er het pand niet te kort bij het ziekenhuis mag liggen of de huiselijkheid ervan te bewaren, maar wel op een doenbare afstand van het ziekenhuis.

Het gekozen pand ligt in de Brabonçonnestraat 30-32 te Leuven. Het betreft een recent gerenoveerde woning, midden in het centrum. Doordat het in het centrum gevestigd is, is de woning meer besloten en zoals gezien uit het onderzoek, brengt een stedelijke omgeving huiselijkheid met zich mee. Veel panden in het centrum van Leuven zijn vrij klein met weinig mogelijkheden, wat hierbij niet het geval is. De vroegere invulling van het gebouw waren studentenkoten met een grote magazijnruimte erachter. Uiteindelijk is dit in 2021 gerenoveerd tot 5 appartementen, 2 ateliers en 4 autostaanplaatsen. Doordat het pand vlakbij de ring ligt, heeft het een vlotte verbinding naar het ziekenhuis. Het pand (nummer 1) ligt op ongeveer 10 minuten van het UZ Leuven (nummer 2). Stel dat het ziek kind meegaat naar het gebouw, is er altijd een korter ziekenhuis aanwezig. Het regionaal ziekenhuis Heilig Hart Leuven (nummer 3), is binnen 3 minuten bereikbaar. Doordat het gebouw pal in het centrum gevestigd is, zijn er tal van faciliteiten aanwezig op wandelafstand. Er zijn supermarkten, winkels, horeca, parken maar ook het openbaar vervoer is in de nabije omgeving. Ook staat het gebouw in een eenrichtingstraat, wat ervoor zorgt dat er minder verkeer voorbijkomt.

Afb. 40: Plattegrond Leuven (Geopunt, 2022)

Wanneer we gaan kijken naar de woning zelf, heeft het een karaktervolle gevel. De poort leidt naar een binnenpatio met aan de achterkant een parkeergarage. In het voorste gedeelte bevinden zich de gerenoveerde appartementen. deze zijn instapklaar gemaakt met de nodige voorzieningen. Het achterpand is ook gerenoveerd en zo goed als instapklaar. De architecten hebben rekening gehouden met de karakteristieke eigenschappen van het pand, zoals de houten balken. Op de foto's ziet men dat er een vrij standaard interieur van gemaakt is. Nergens is er kleur te bespeuren. De kleur wit heerst in het hele gebouw. De houten vloeren en balken geven dan terug wel de warmte terug aan het gebouw, maar de huiselijkheid kan veel beter.

Afb. 41: Gevel gebouw leuven (BVM Vastgoed, 2022)

Afb. 42: Binnenplaats (BVM Vastgoed, 2022)

Afb. 43: Garage (BVM Vastgoed, 2022)

Afb. 44: Atelierruimte 1 (BVM Vastgoed, 2022)

Afb. 45: Atelierruimte 2 (BVM Vastgoed, 2022)

Afb. 46: Appartement 1 (BVM Vastgoed, 2022)

Afb. 47: Appartement 2 (BVM Vastgoed, 2022)

5.2. Concept

5.2.1. Doelgroep

In het gebouw komen 2 doelgroepen samen. De eerste doelgroep zijn de gezinnen waarvan hun kind tijdelijk moet verblijven op de kinderoncologie afdeling in UZ Leuven. De andere groep mensen zijn personen die getroffen zijn door kanker. Dit kan zijn doordat men zelf kanker heeft of ervan is hersteld, maar ook mensen die in de nabije omgeving iemand hebben die kanker heeft, had of ervan is gestorven.

5.2.2. Concept

Het concept van de uiteindelijke masterproef, is dus een verblijfplaats ontwerpen voor mensen die getroffen zijn door kanker. Dit kan zoals hierboven beschreven op verschillende manieren gebeurd zijn. Wanneer we naar het pand kijken, zien we bijna duidelijk 2 verschillende gebouwen. het voorste gedeelte bevat oorspronkelijke de appartementen en het achterste gedeelte de atelierruimtes. Dit gaan we in het ontwerp ook zo behouden.

In het voorste gedeelte van het gebouw kunnen de gezinnen waarvan hun kind in UZ Leuven verblijft terecht. Hier gaan de appartementen een andere indeling krijgen, maar ook een huiselijker interieur. Er gaat uiteindelijk 1 extra appartement bijkomen zodat er 6 gezinnen zouden kunnen geholpen worden. Er zouden meer appartementen gemaakt kunnen worden, maar de kwaliteit van de appartementen is uiteindelijk toch belangrijker dan de kwantiteit ervan. De gezinnen moeten kunnen verblijven in een voldoende groot appartement waar de nodige voorzieningen aanwezig zijn.

Als we gaan kijken naar het achterste gedeelte, komt hier het centrum in. Dit kan dus gebruikt worden door de gezinnen, maar ook voor mensen van buitenaf. Hier komen ook verschillende activiteiten en faciliteiten in zodat de mensen die dit centrum bezoeken, hun thuis kunnen voelen.

Natuurlijk heeft niet elk gezin nood aan het samenzijn met andere mensen. Om de gezinnen voldoende privacy te geven, en toch ook een onderscheid te maken tussen de appartementen en het centrum, hebben we dit fictief van elkaar getrokken. Deze twee gebouwen worden gescheiden door binnenpatio's die kunnen gebruikt worden door de onderste appartementen. Hierdoor heeft men ook minieme geluidshinder van het centrum vanuit de leefruimtes van de appartementen.

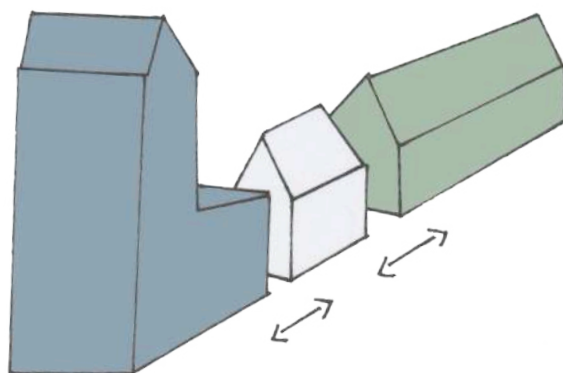

Fig. 8: Conceptschets (eigen figuur)

5.3. Uitwerking

5.3.1. Appartementen

Eerst gaan we kijken naar hoe de appartementen zijn vormgegeven. Op het gelijkvloers kunnen we 2 appartementen terugvinden. Zoals te zien op figuur 14, zijn deze gescheiden door de centrale doorgang naar de binnenplaats en achterste gebouwen. Het linkse appartement bevindt zich volledig op gelijkvloers en kan gebruikt worden door 3 tot 4 personen. Alle nodige voorzieningen zijn aanwezig waardoor het dagelijkse leven kan verder gaan, wat natuurlijk geïntegreerd is in alle appartementen. Het rechtse appartement is iets groter, dit kan bewoond worden door 5-6 personen. Op het de 1ste verdieping bevindt zich nog een bureauruimte en 2 slaapkamers met badkamer, zoals te zien op figuur 15. Voor beide appartementen is er op de gelijkvloers een patio gecreëerd die als scheiding dient tussen de appartementen en het centrum. Zo hebben beide appartementen ook een buitenruimte die privé is. Het rechtse appartement beschikt ook over een terras op de 1ste verdieping. Op figuur 16 begint een nieuw appartement voor 4 personen. Ook deze heeft een ruim terras. Wanneer we naar de 2de verdieping gaan, zijn er 3 appartementen aanwezig. Doordat de 2 uiterste appartementen redelijk groot waren, is er nog een kleine studio tussen deze 2 ontworpen die voor 1-2 personen kan dienen. Hier heeft elk appartement weer een eigen terras en de nodige voorzieningen. De 2 uiterste appartementen lopen door tot de dakverdieping. Op figuur 17 ziet men dat hier de slaapkamers liggen. Het linkse kan gebruikt worden voor 5 personen en de andere is voor 4 personen.

Doorheen de appartementen is een bepaald kleurenschema aangehouden. Hier is de hoofdkleur blauw en wordt er gebruik gemaakt van iets donkerdere houtsoorten. Door de gebruikte materialen is er een duidelijk verschil tussen de appartementen en het centrum, zoals te zien op figuur 14 en 15. De linkse en rechtse appartementen hebben ook een aparte ingang, zo komt men niet teveel mensen tegen wanneer men hier geen nood aan heeft. De ingang van de rechste woningen ligt aan de straatkant rechts. Die van de andere appartementen ligt in de centrale doorgang.

5.3.2. Centrum

Doordat het centrum vanachter ligt, voelt men zich meer geborgen ook al ligt het gebouw in een stedelijke context. Men betreedt het centrum door een tuin met wild gras en kleurrijke bloemen. Rechts kan men een polyvalente ruimte binnengaan die kan gebruikt worden door allerlei doeleinden. Voorbeelden hiervan zijn workshops of praatgroepen. Hierachter ligt de inkom van het centrum. Hier wordt een standaard balie vermeden om de huiselijkheid te bewaren. Wanneer men in deze inkomhal de trap omhoog gaat, komt men in een kantooruimte die gebruikt wordt door organisaties. Hier kan men als buitenstaander terecht voor de nodige professionele hulp. In deze werkplaats, die te zien is op figuur 15, is er bewust voor gekozen om open werkplekken te ontwerpen en geen hokjes. De aanwezige organisaties kunnen op verschillende manier werken, dit kan aan een bureau, in een knusse zetel of op een hoge lange tafel. Wanneer men zich wilt afzonderen is er een vergaderruimte aanwezig. Deze kan ook gebruikt worden wanneer men personen hulp wilt aanbieden of zaken te bespreken die gevoelig liggen. Ook is er een keuken voorzien en aparte toiletten, dit zodat men niet gebruik moet maken van die in het centrum zelf.

Als men niet de trap omhoog gaat, maar verder loopt door de inkomsthal, komt men terecht in het leefgedeelte van het centrum. De eerste plaats is een ruimte die voor verschillende zaken gebruikt kan worden. Aan de grote tafel kan men eten, maar ook gezelschapsspellen spelen. Deze bevinden zich in de lage kast tegen de rechste muur. Op deze kast zijn ook zitbanken gecreëerd. Boven deze kast is er plaats voorzien voor allerlei foto's, kaartjes of inspirerende quotes die zelf door de bezoekers kunnen opgehangen worden. Zo wordt er ruimte gegeven voor personalisatie. Dit is weergegeven op figuur 9. Achter deze ruimte, ligt ook een speelruimte voor kleine kinderen. Stel dat men geen babysit vindt maar toch het centrum wilt bezoeken, kan men de kinderen altijd meepakken. Stel dat het te druk wordt in deze ruimtes, kan men deze altijd afscheiden van de andere ruimtes door schuifpanelen.

Verder is er een grote zitruimte die uitzicht heeft op de aangelegde tuin. Natuur is belangrijk voor mensen op hun thuis te voelen blijkt uit een afgenomen enquête. Op figuur 10 ziet men dat er ook een waterpartij aanwezig is in de tuin. Om een typische stadstuin te vermijden, is er gekozen geweest om wild gras te plaatsen waardoor men meer het gevoel heeft dat men echt in de natuur buiten de stad zit. Hiertussen bevinden zich ook wilde bloemen die het hele jaar door blijven bloeien en de tuin wat kleur geven.

Naast de zitruimte is er de keuken, hier kan men altijd spontaan iets lekkers maken of een workshop houden. Ook hier is nog een extra zitbank geplaatst. De keuken en de eet/speelplaats hebben hoge plafonds waar nog extra licht invalt zoals te zien op afbeelding 43. Onder de keuken is nog een extra praatriimte die afgesloten kan worden en de toiletten. In deze ruimte is ook een trap die naar de stille ruimtes leidt. Uit het voorafgaande onderzoek is gebleken dat mensen hun ergens thuisvoelen wanneer ze hun ook kunnen terugtrekken. Men heeft niet altijd nood aan mensen rondom zich, hiervoor zijn dus privéruimtes voor ontworpen. Als men bovenkomt, komt men terecht in een gemeenschappelijke stille ruimte, te zien op figuur 11, dit kan men een beetje vergelijken met een bibliotheek. Hier kan men in stilte boeken lezen of bijvoorbeeld mediteren. Het is de bedoeling dat hier alleen stille activiteiten plaatsvinden, zodat de bezoekers ook kunnen ontsnappen aan de mogelijk aanwezige drukte.

Achter deze gemeenschappelijke ruimte, ligt een ruimte waar aparte modules zijn ontworpen. Hier kan men dus zich alleen terugtrekken, zonder door iemand gestoord te worden. Men heeft verschillende modules, zoals te zien op figuur 15. Er zijn kleinere modules waar men niks anders rond zich heen heeft dan muren. Maar er zijn ook grotere waar men nog loopruimte in heeft. In sommige is natuurlijk daglicht aanwezig en in sommige alleen sfeerlicht. Indien nodig kan men ervoor kiezen om in een volledig donkere ruimte te zitten.

Net zoals in de appartementen is hier ook een kleurenschema gebruikt. De centrale kleur hier is groen. Verschillende groene tinten geven een rustige en warme sfeer aan deze ruimtes. Ook is hier gekozen om houten vloeren te gebruiken, alleen zijn deze lichter dan in de appartementen om een frisse uitstraling te realiseren.

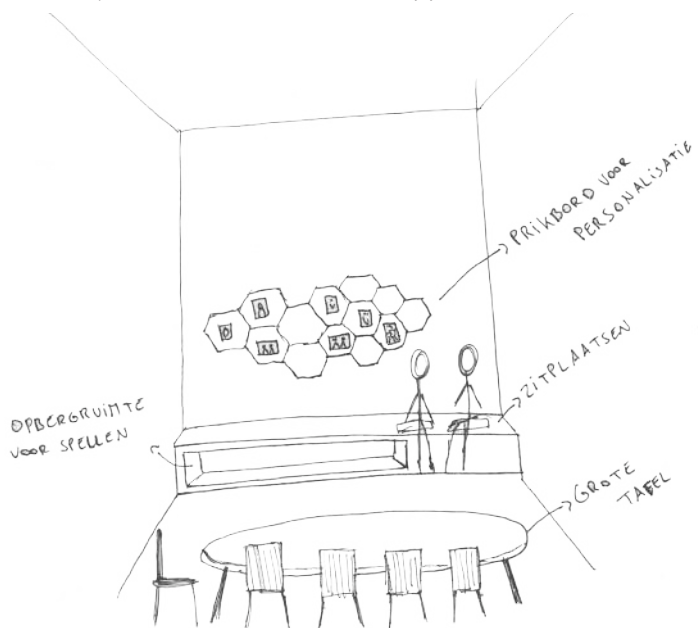

Fig. 9: Schets centrum (Eigen figuur)

Fig. 10: Schets tuin (Eigen figuur)

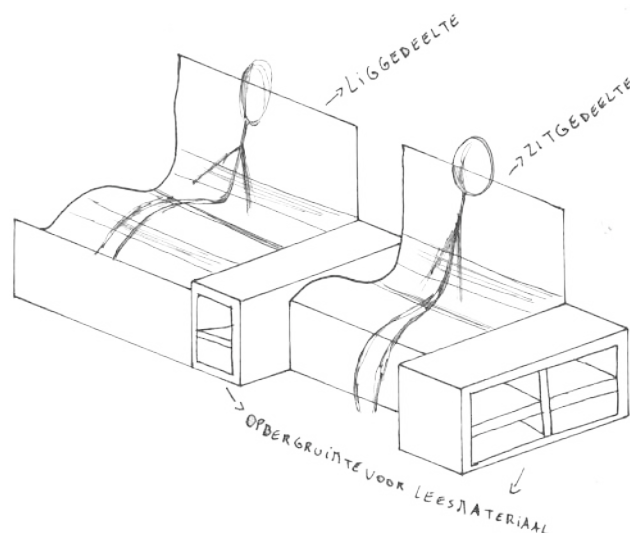

Fig. 11: Schets gemeenschappelijke stille ruimte (Eigen figuur)

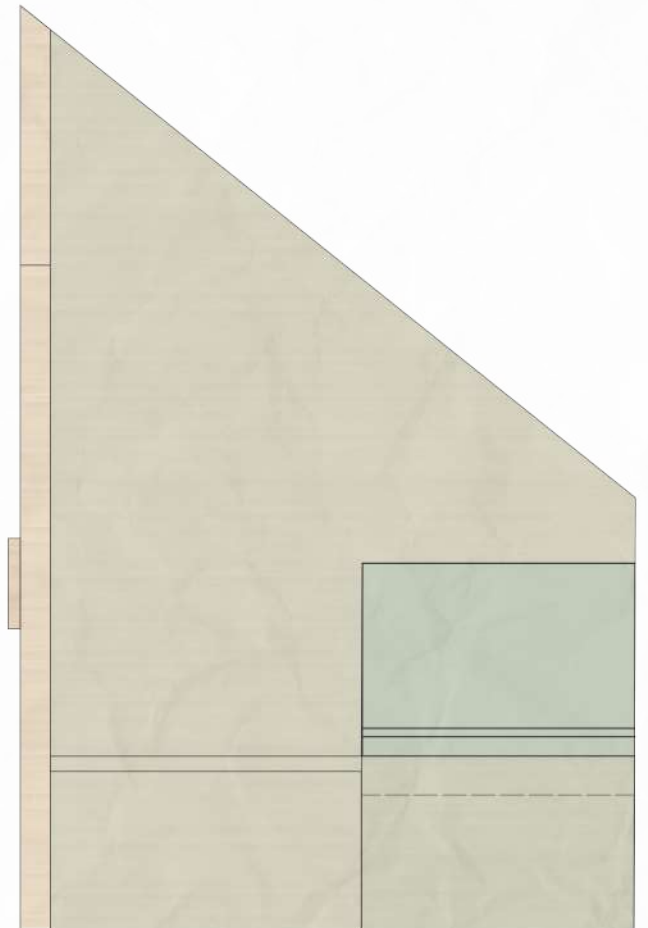
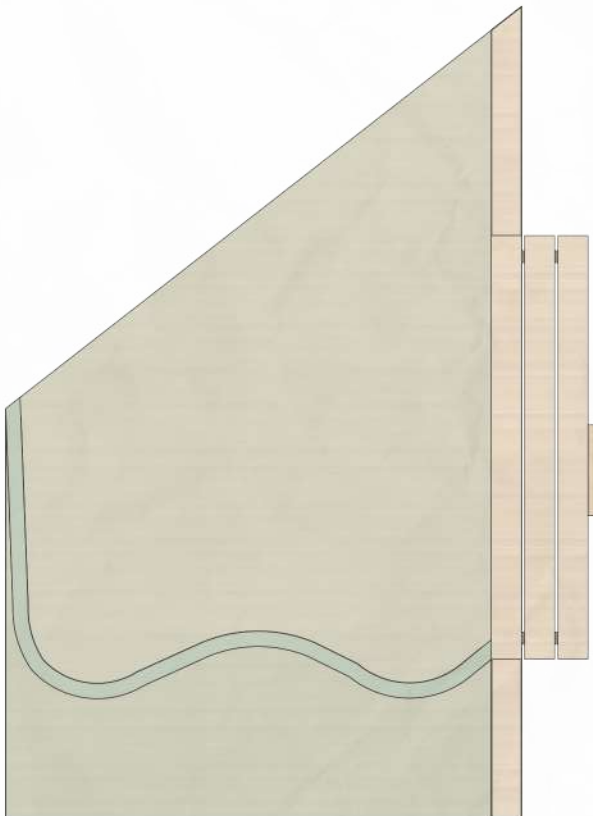
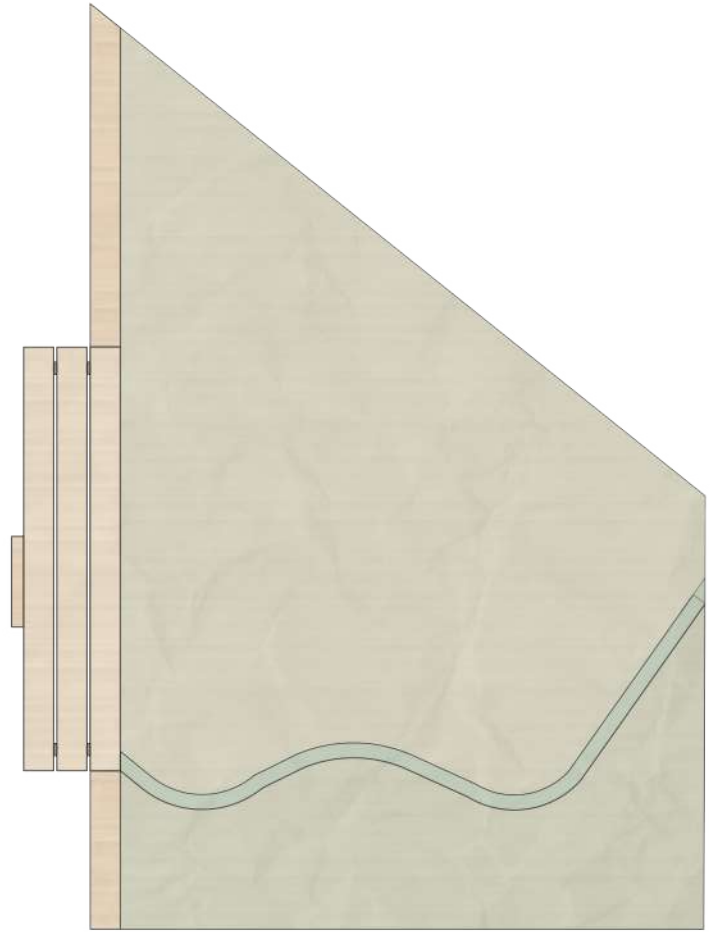
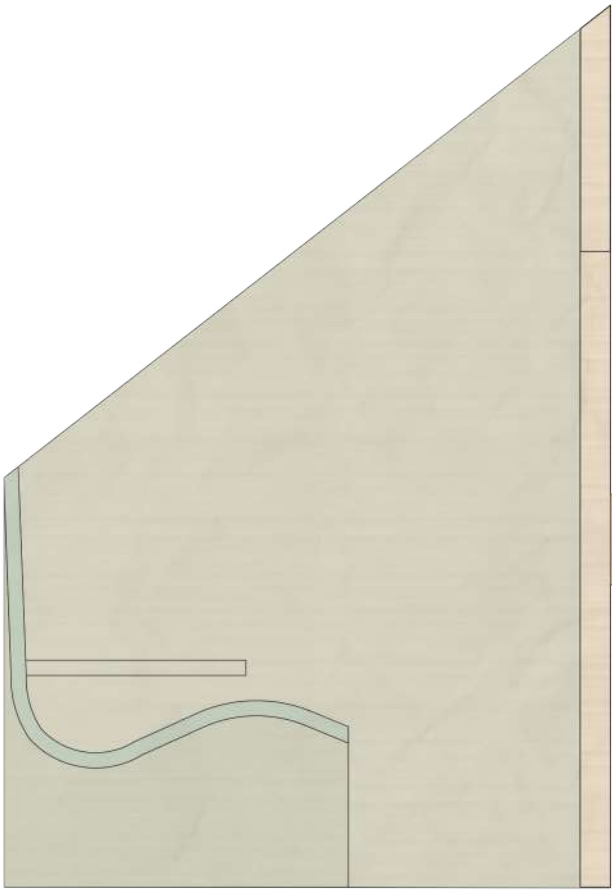

Fig. 12: Aanzichten modules, schaal 1/125 (Eigen figuur)

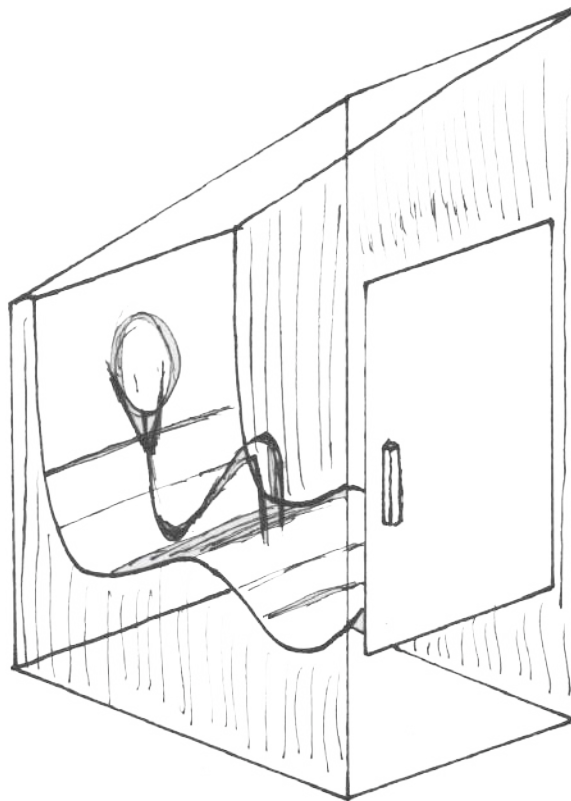
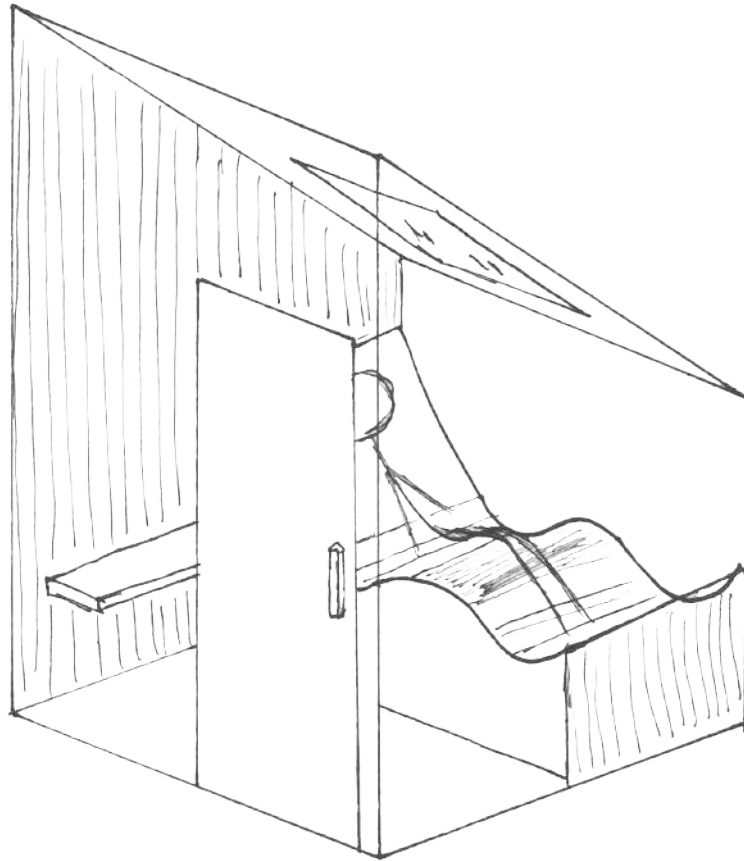

Fig. 13: Schetsen modules (Eigen figuur)

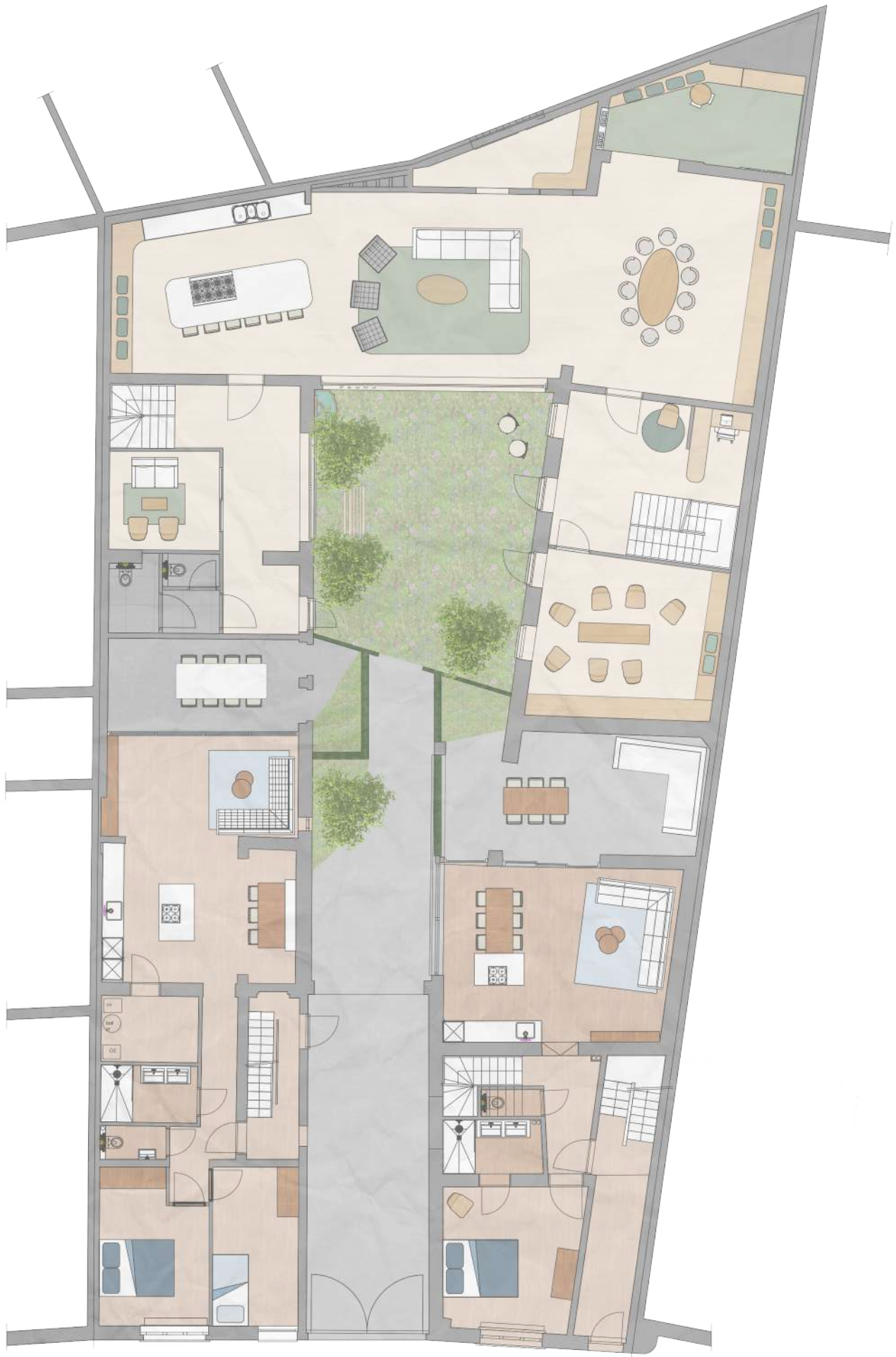

Fig. 14: Gelijkvloers, schaal 1/150 (Eigen figuur)

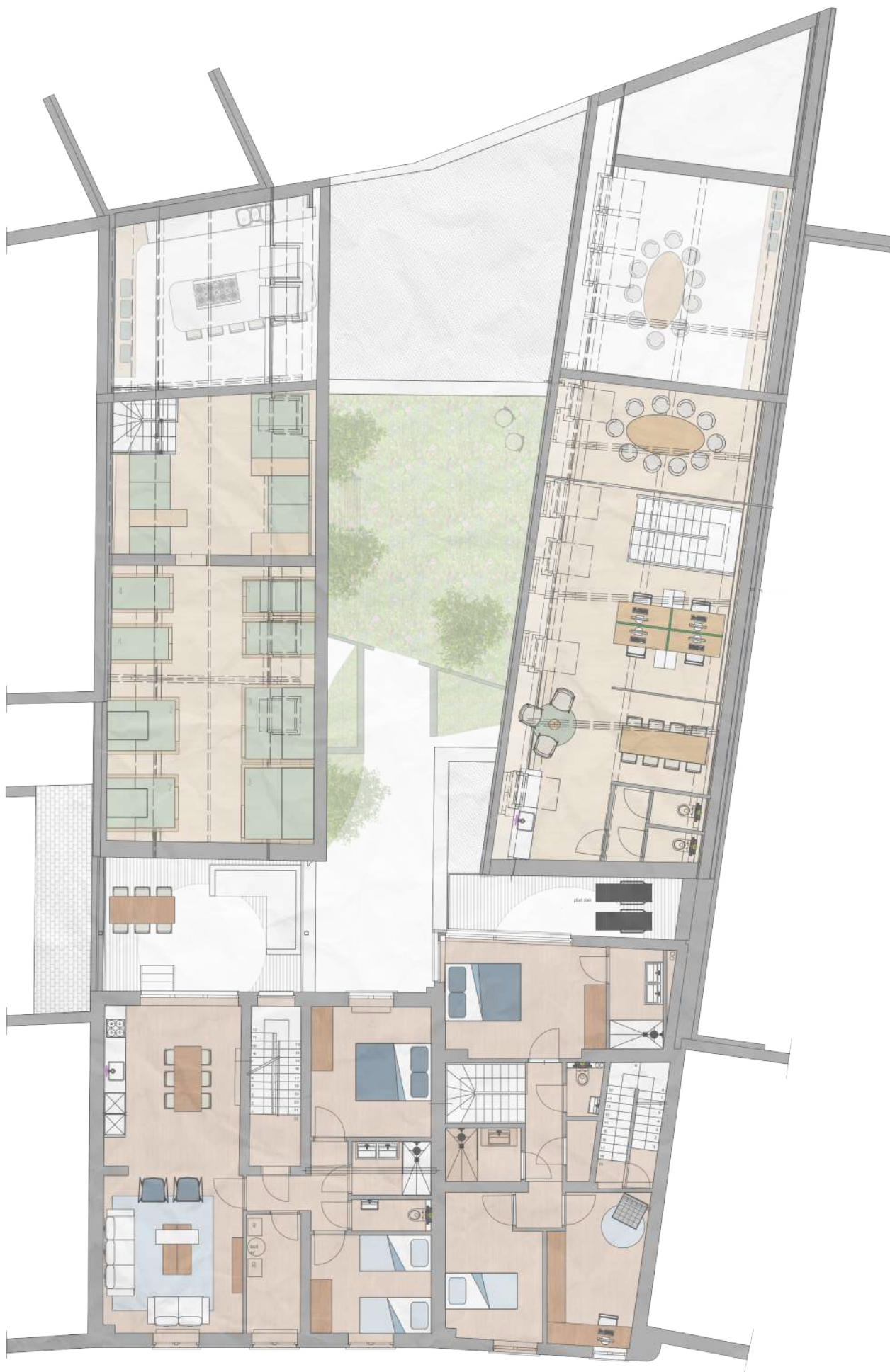

Fig. 15: Verdieping 1, schaal 1/150 (Eigen figuur)

Fig. 16: Verdieping 2, schaal 1/150 (Eigen figuur)

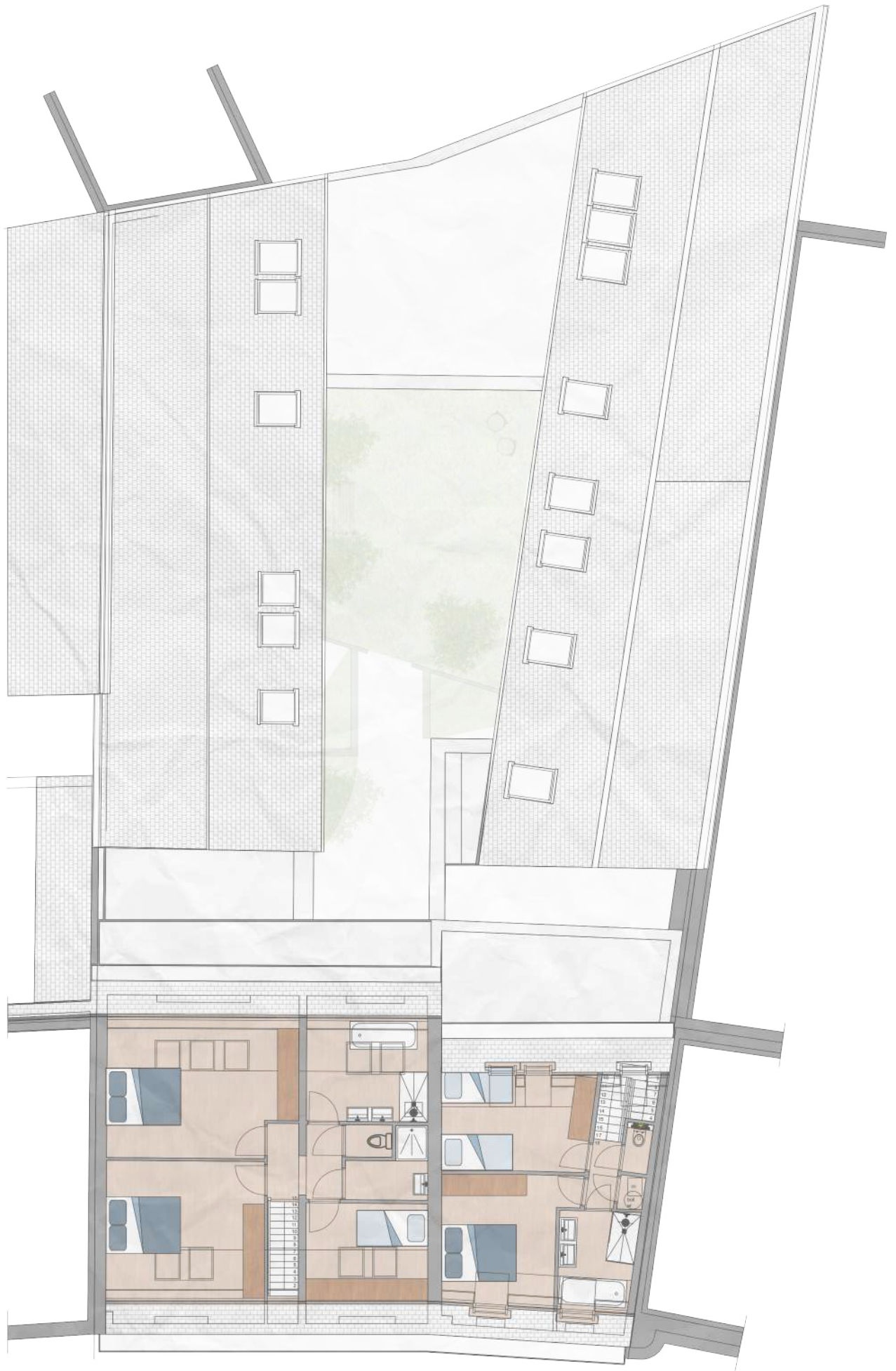

Fig. 17: Dakverdieping, schaal 1/150 (Eigen figuur)

5.4. Ruimtelijke analyse

Net zoals bij de onderzochte cases in de literatuurstudie, wordt er ook een ruimtelijke analyse gemaakt van het masterproject. De mensen die aanwezig zijn in de appartementen en het centrum zijn allemaal personen waar men zich goed bij kan voelen en steun bij kan zoeken. Niet alleen de eigen gezinsleden, maar ook mede lotgenoten en de professionele hulp zorgt hiervoor. In de appartementen is er voldoende plaats om de ruimtes te personaliseren, maar ook in het centrum zijn er verschillende mogelijkheden om de eigen objecten mee te nemen. Dit kan door het prikbord met de foto's, maar ook door bijvoorbeeld eigen gezelschapsspellen of boeken in de kasten te steken.

In de appartementen kan men de geuren laten vloeien die men wilt, maar ook in het centrum zijn er aangename geuren aanwezig door de grote keuken. In de stille modules kan men ook bijvoorbeeld een eigen geur aanbrengen door een kaars aan te steken. Ook kan men ontsnappen aan de storende geluiden in deze modules, of juist naar de eigen muziek luisteren. In de appartementen is het vanzelfsprekend dat men zich kan afzonderen of juist luide muziek kan spelen. De kleuren zijn ook maximaal aanwezig in beide gebouwen. Er is bewust gekozen voor rustige kleuren, zodat deze niet als storend kunnen ervaren worden.

Door alle aanwezige elementen die voor huiselijkheid zorgen, zijn de voorwaardes ook afgevinkt. Alle elementen bieden het vertrouwen en de herkenbaarheid. Doordat het centrum vanachter ligt, weg van de straatkant en uit het zicht van voorbijgangers, voelt men zich veilig. Ook door de aanwezige mensen en door de mogelijkheid om zich terug te trekken, wordt de veiligheid gegarandeerd. In de appartementen is er gefocust op het dagelijkse leven van de bewoners dat zo veel mogelijk kan doorgaan. Door de aanwezige voorzieningen is dit dan ook mogelijk. Ook stimuleert het centrum om zich als zichzelf te gedragen. Men kan vrij iets uit de koelkast nemen of iets koken, en men kan onderuit zakken op de zetel. Ook kan men zich hier terug trekken in verschillende ruimtes, wat de vanzelfsprekendheid ook ondersteunt. Als laatste is er de voorspelbaarheid. Door de moeilijke situatie, is het nodig om een voorspelbare omgeving te creëren die voor geen verassingen zorgt. In de appartementen kan men niks onverwachts tegenkomen. Natuurlijk kan dit in het centrum wel door bepaalde personen, maar daarom zijn er ruimtes gecreëerd waar men weet dat men zich goed kan voelen en een goede tijd kan beleven.

Mensen	Persoonlijke objecten	Geuren	Kleuren	Geluiden	Vertrouwen	Veilig	Herkenbaar	Vanzelfsprekend	Voorspelbaar
++	++	++	++	++	++	++	++	++	++

Fig. 18: Tabel van vergelijking masterproject met parameters huiselijkheid (eigen figuur)

**Als je hele wereld op z'n kop staat
door ziekte of zorg,
is als familie bij elkaar zijn het
belangrijkst.**

- Anoniem

BRONNENLIJST

FIGUREN

Figuur 1: Tabel met elementen van thuisgevoel en thuisgevoel in de (interieur)architectuur (eigen figuur)

Figuur 2: Tabel van vergelijking ziekenhuis met parameters huiselijkheid (eigen figuur)

Figuur 3: Tabel van vergelijking case 1 met parameters huiselijkheid (eigen figuur)

Figuur 4: Tabel van vergelijking case 2 met parameters huiselijkheid (eigen figuur)

Figuur 5: Tabel van vergelijking case 3 met parameters huiselijkheid (eigen figuur)

Figuur 6: Tabel van vergelijking case 4 met parameters huiselijkheid (eigen figuur)

Figuur 7: Tabel van vergelijking 4 cases met parameters huiselijkheid (eigen figuur)

Figuur 8: Conceptschets (eigen figuur)

Figuur 9: Schets centrum (Eigen figuur)

Figuur 10: Schets tuin (Eigen figuur)

Figuur 11: Schets gemeenschappelijke stille ruimte (Eigen figuur)

Figuur 12: Aanzichten modules, schaal 1/125 (Eigen figuur)

Figuur 13: Schetsen modules (Eigen figuur)

Figuur 14: Gelijkvloers, schaal 1/150 (Eigen figuur)

Figuur 15: Verdieping 1, schaal 1/150 (Eigen figuur)

Figuur 16: Verdieping 2, schaal 1/150 (Eigen figuur)

Figuur 17: Dakverdieping, schaal 1/150 (Eigen figuur)

Figuur 18: Tabel van vergelijking masterproject met parameters huiselijkheid (eigen figuur)

AFBEELDINGEN

Afbeelding 1 voorblad: Radboud umc. (z.d.). Ouderparticipatie en overnachting [Foto]. Radboud umc. <https://www.radboudumc.nl/amalia-kinderziekenhuis/praktische-informatie-over-afspraak-of-opname/opname-op-de-verpleegafdeling/overnachten/ouderparticipatie-en-overnachten>

Afbeelding 2: Kopvol architecture & psychology. (2022). Grondplan OKE patëntenkamer [Grondplan]. Kopvol architecture & psychology. <https://kopvol.com/princes-maxima-center/>

Afbeelding 3: UZ Leuven. (2021). Vrouw, kind en erfelijkheid [Foto]. UZ Leuven. <https://www.uzleuven.be/nl/nieuws/ontdek-het-nieuwe-gebouw-voor-vrouw-kind-en-erfelijkheid>

Afbeelding 4: Grondplan Kinderoncologie afdeling UZ Leuven (eigen grondplan)

Afbeelding 5: Sas voor isolatiekamer (Afbeelding gemaakt door werkneemster)

Afbeelding 6: Isolatiekamer (Afbeelding gemaakt door werkneemster)

Afbeelding 7: Gewone kamer (Afbeelding gemaakt door werkneemster)

Afbeelding 8: Speelzaal (Afbeelding gemaakt door werkneemster)

Afbeelding 9: Bezoek van cliniclwns (Afbeelding gemaakt door ouder)

Afbeelding 10: Speelterras (Afbeelding gemaakt door ouder)

Afbeelding 11: KU Leuven. (2022). Speelterras [Foto]. KU Leuven. <https://www.kuleuven.be/fondsenwerving/nieuws/nieuw-therapie-en-speelterras-op-dak-kinderziekenhuis>

Afbeelding 12: UZ Leuven. (2021b, november 18). Visjes kijken in het kinderziekenhuis [Foto]. UZ Leuven. <https://www.uzleuven.be/nl/nieuws/visjes-kijken-het-kinderziekenhuis>

Afbeelding 13: Genezen kindje met haar Kanjerketting (Afbeelding gemaakt door ouder)

Afbeelding 14: Zetelbed voor ouders (Afbeelding gemaakt door werkneemster)

Afbeelding 15: Loungeruimte (Afbeelding gemaakt door werkneemster)

Afbeelding 16: Google Maps. (2022). Maggie's Fife [Foto]. Google Maps. <https://www.google.be/maps/place/Maggie's+Fife/@56.1242751,-3.1619638,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x4887b5094b0c784d:0x9cbc2efb555eff73!8m2!3d56.1243613!4d-3.1597152>

Afbeelding 17: Gascoigne, C. (z.d.). Maggie's Center Fife interieur 1 [Foto]. Zaha Hadid Architects. <https://www.zaha-hadid.com/architecture/maggies-centre-fife/>

Afbeelding 18: Binet, H. (z.d.). Maggie's Center Fife interieur 2 [Foto]. Zaha Hadid Architects. <https://www.zaha-hadid.com/architecture/maggies-centre-fife/>

Afbeelding 19: Maggie's. (z.d.). Maggie's Center Fife interieur 3 [Foto]. Maggie's. <https://www.maggies.org/our-centres/maggies-fife/architecture-and-design/>

Afbeelding 20: Gascoigne, C. (z.d.). Maggie's Center Fife interieur 4 [Foto]. Zaha Hadid Architects. <https://www.zaha-hadid.com/architecture/maggies-centre-fife/>

Afbeelding 21: Moens, M. (2020). Villa Samson [Foto]. Universitair Ziekenhuis Brussel. <https://uz-brussel.prezly.com/coronavirus-update-voor-de-pers>

Afbeelding 22: Google Maps. (2022). Villa Samson [Foto]. Google Maps. https://www.google.com/maps/place/Villa+Samson+VZW/@50.8907153,4.3080544,15z/data=!4m2!3m1!1s0x0:0x8cbda64d5ae38187?sa=X&hl=nl&ved=2ahUKEwje4l_5otj3AhWAhf0HHbX2BkUQ_BJ6BAHQEAU

Afbeelding 23: Dorpsfeesten Relegem. (2022, 14 april). Villa Samson interieur 1 [Foto]. Facebook. <https://www.facebook.com/DorpsfeestenRelegem/photos/1698267237178812>

Afbeelding 24: Zorgmagazine. (2018, 30 mei). Villa Samson interieur 2 [Foto]. Zorgmagazine. <https://zorgmagazine.be/miele-villa-samson/>

Afbeelding 25: White. (2018). Hjältarnas Hus [Foto]. White arkitekter. <https://whitearkitekter.com/project/hjaltarnas-hus-house-heroes/>

Afbeelding 26: Google Maps. (2022). Hjältarnas Hus [Foto]. Google Maps. https://www.google.be/maps/place/Heroes'+house/@63.8151178,20.295559,15z/data=!4m2!3m1!1s0x0:0xbe54ef5d7fac6a2f?sa=X&hl=nl&ved=2ahUKWj5t7i3pNj3AhW-k_0HHYUJDtMQ_BJ6BAg7EAU

Afbeelding 27: Lindman. (z.d.). Hjältarnas Hus slaapkamer [Foto]. Lindman Photography. <http://lindmanphotography.com/?work=hjaltarnas-hus-umea>

Afbeelding 28: Lindman. (z.d.). Hjältarnas Hus appartement [Foto]. Lindman Photography. <http://lindmanphotography.com/?work=hjaltarnas-hus-umea>

Afbeelding 29: White. (2016). Hjältarnas Hus sfeerbeeld [Foto]. de Architect. <https://www.dearchitect.nl>

Afbeelding 30: Lindman. (z.d.). Hjältarnas Hus realisatie [Foto]. Lindman Photography. <http://lindmanphotography.com/?work=hjaltarnas-hus-umea>

Afbeelding 31: White. (2018). Hjältarnas Hus [Foto]. White Arkitekter. <https://whitearkitekter.com/project/hjaltarnas-hus-house-heroes/>

Afbeelding 32: Lindman. (z.d.). Hjältarnas Hus [Foto]. Lindman Photography. <http://lindmanphotography.com/?work=hjaltarnas-hus-umea>

Afbeelding 33: Ronald McDonald Kinderfonds. (z.d.). Ronald McDonald huis Sophia [Foto]. Ronald McDonald Kinderfonds. <https://www.kinderfonds.nl/huis-sophia-rotterdam/huis-in-beeld>

Afbeelding 34: Ronald McDonald Kinderfonds. (z.d.). Ronald McDonald huis Sophia Inkom [Foto]. Ronald McDonald Kinderfonds. <https://www.kinderfonds.nl/huis-sophia-rotterdam/huis-in-beeld>

Afbeelding 35: Ronald McDonald Kinderfonds. (z.d.). Ronald McDonald huis Sophia Keuken [Foto]. Ronald McDonald Kinderfonds. <https://www.kinderfonds.nl/huis-sophia-rotterdam/huis-in-beeld>

Afbeelding 36: Ronald McDonald Kinderfonds. (z.d.). Ronald McDonald huis Sophia Leefruimte [Foto]. Ronald McDonald Kinderfonds. <https://www.kinderfonds.nl/huis-sophia-rotterdam/huis-in-beeld>

Afbeelding 37: Ronald McDonald Kinderfonds. (z.d.). Ronald McDonald huis Sophia Leefruimte [Foto]. Ronald McDonald Kinderfonds. <https://www.kinderfonds.nl/huis-sophia-rotterdam/huis-in-beeld>

Afbeelding 38: Van Esh, R. (z.d.). Ronald McDonald Huis Sophia Slaapkamer [Foto]. EGM Architecten. <https://www.egm.nl/architecten/projecten/ronald-mcdonald-sophia-house/64>

Afbeelding 39: Ronald McDonald Kinderfonds. (z.d.). Ronald McDonald huis Sophia Slaapkamer [Foto]. Ronald McDonald Kinderfonds. <https://www.kinderfonds.nl/huis-sophia-rotterdam/huis-in-beeld>

Afbeelding 40: Geopunt. (2022). Plattegrond Leuven [Plattegrond]. Geopunt. <https://www.geopunt.be>

Afbeelding 41: BVM Vastgoed. (2022). Gevel huis Brabançonnestraat 30–32 Leuven [Foto]. BVM Vastgoed. <https://www.bvm-vastgoed.be/nl/huis-te-koop-in-leuven/4704053>

Afbeelding 42: BVM Vastgoed. (2022). Binnenplaats huis Brabançonnestraat 30–32 Leuven [Foto]. BVM Vastgoed. <https://www.bvm-vastgoed.be/nl/huis-te-koop-in-leuven/4704053>

Afbeelding 43: BVM Vastgoed. (2022). Garage huis Brabançonnestraat 30–32 Leuven [Foto]. BVM Vastgoed. <https://www.bvm-vastgoed.be/nl/huis-te-koop-in-leuven/4704053>

Afbeelding 44: BVM Vastgoed. (2022). Atelierruimte 1 huis Brabançonnestraat 30–32 Leuven [Foto]. BVM Vastgoed. <https://www.bvm-vastgoed.be/nl/huis-te-koop-in-leuven/4704053>

Afbeelding 45: BVM Vastgoed. (2022). Atelierruimte 2 huis Brabançonnestraat 30–32 Leuven [Foto]. BVM Vastgoed. <https://www.bvm-vastgoed.be/nl/huis-te-koop-in-leuven/4704053>

Afbeelding 46: BVM Vastgoed. (2022). Appartement 1 huis Brabançonnestraat 30–32 Leuven [Foto]. BVM Vastgoed. <https://www.bvm-vastgoed.be/nl/huis-te-koop-in-leuven/4704053>

Afbeelding 47: BVM Vastgoed. (2022). Apparrtement 2 huis Brabançonnestraat 30–32 Leuven [Foto]. BVM Vastgoed. <https://www.bvm-vastgoed.be/nl/huis-te-koop-in-leuven/4704053>

LITERATUUR

Alles over kanker. (2022, 18 februari). Hoe vaak komt kanker voor? <https://www.allesoverkanker.be/hoe-vaak-komt-kanker-voor>

Alles over kanker. (2022, april 11). Sociale voorzieningen: kinderen en jongeren met kanker. <https://www.allesoverkanker.be/sociale-voorzieningen-kinderen-en-jongeren-met-kanker>

Barncancerfonden. (2017, 26 februari). Hjältarnas hus. <https://www.barncancerfonden.se/lokala-foreningar/norra/pa-sjukhusen/hjaltarnas-hus/>

Bau, J. (2017, 16 november). Les animaux de compagnie à l'hôpital ? Bientôt possible ! RTBF. <https://www.rtb.be/article/les-animaux-de-compagnie-a-l-hopital-bientot-possible-9764868?id=9764868>

Belgian Cancer Registry. (z.d.). Belgian Cancer Registry – Cijfers over kanker. Kankerregister. https://kankerregister.org/Cijfers_over_kanker

Benet, H. (z.d.). MAGGIE'S CENTRE FIFE, VICTORIA HOSPITAL | Zaha Hadid Architects. Archello. <https://archello.com/project/maggies-centre-fife-victoria-hospital>

Bishop, K. G. (2008). FROM THEIR PERSPECTIVES: CHILDREN AND YOUNG PEOPLE'S EXPERIENCE OF A PAEDIATRIC HOSPITAL ENVIRONMENT AND ITS RELATIONSHIP TO THEIR FEELING OF WELL-BEING. <https://ses.library.usyd.edu.au/bitstream/handle/2123/3962/kg-bishop-2008-thesis.pdf;jsessionid=67BA06E7BEE2DBF5A4394E65D0F18DF0?sequence=1>

Delaeter, Y. (2021). EEN KWANTITATIEF ONDERZOEK BIJ OUDERS VAN KINDEREN MET KANKER:https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/003/012/005/RUG01-003012005_2021_0001_AC.pdf

Design Build Network. (2007, 22 april). Maggie's Cancer Care Centre, Fife, Scotland. <https://www.designbuild-network.com/projects/maggies/>

Dekeyser, A. S. (2018, 28 april). 'Thuis is een gevaarlijke obsessie geworden'. De Standaard Mobile. <https://m.standaard.be>

Duyvendak, J. W. (2009). Thuisvoelen: een korte introductie op drie artikelen. *Sociologie*, 5(2), 257–260.

Duyvendak, J. W. (2011). *The Politics of Home: Belonging and Nostalgia in Western Europe and the United States*. Palgrave MacMillan.

Duyvendak, J. W. (2011). *The Politics of Home: Belonging and Nostalgia in Western Europe and the United States*. Palgrave MacMillan.

Duyvendak, J. W. (2017). *Thuis, het drama van een sentimentele samenleving*. (1ste editie). Aup.

ecp. (z.d.). Angst voor dieren. european certificate of psychotherapy. <https://www.psychotherapie.pro/begeleiding-bij/angste-en-paniek/angst-voor-dieren>

EGM Architecten. (z.d.). Ronald McDonald Huis Sophia. <https://www.egm.nl/architecten/projecten/ronald-mcdonald-huis-sophia-/64>

Grömping, K. (2013). Zich thuisvoelen is ook alleen kunnen zijn? Een kwalitatieve studie naar de betekenis van zich thuisvoelen. http://essay.utwente.nl/63212/1/Grömping%2C_K._-_s1005928_%28verslag%29.pdf

- Hjältarnas Hus. (2021, 27 november). Hjältarnas Hus – nästan som hemma. <https://hjaltnashus.se>
- Janssen, N. (2021, 26 oktober). Kleurenpsychologie – de betekenis van kleuren. Linku. Geraadpleegd van <https://linku.nl/kleurenpsychologie/>
- JCV. (2020, 2 april). Villa Samson wordt ontspanningsruimte voor zorgpersoneel UZ Brussel. Hln.be. <https://www.hln.be/brussel/villa-samson-wordt-ontspanningsruimte-voor-zorgpersoneel-uz-brussel~aff3d220/>
- Kankercentrum. (2017, 20 oktober). Stijgend aantal gevallen van kanker bij kinderen. Kanker Strategie. <https://www.e-cancer.be/nl/projects/stijgend-aantal-gevallen-van-kanker-bij-kinderen>
- Kopvol architecture & psychology. (2022). PCPU: A new patient room typology : Kopvol. <https://kopvol.com/oke-parent-child-unit/>
- Ley-Cervantes, M., & Duyvendak, J. W. (2015). At home in generic places: personalizing strategies of the mobile rich. *Journal of Housing and the Built Environment*, 32(1), 63–76. <https://doi.org/10.1007/s10901-015-9492-z>
- Maggie's. (z.d.). Architecture and design. Maggie's Centres. <https://www.maggies.org/our-centres/maggies-fife/architecture-and-design/>
- Maggie's. (z.d.). Maggie's – everyone's home of cancer care. Maggie's Centres. <https://www.maggies.org>
- Mayeur, J. (2019, 4 mei). Een tweede thuis. Het Nieuwsblad. https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20190503_04371293
- Moons, S. (2014). Beïnvloedingsprocessen binnen gezinnen van jongeren met een kankerdiagnose. <https://adoc.pub/benvloedingsprocessen-binnen-gezinnen-van-jongeren-met-een-k.html>
- Muis, R. (2019, 6 mei). Nieuw ziekenhuis voor vrouw en kind van UZ Leuven geopend. Architectenweb. <https://architectenweb.nl/nieuws/artikel.aspx?ID=45975>
- Nestlé. (2017, 16 november). Primeur in België: dierenbezoekrecht en dierentherapie voor alle gehospitaliseerde patiënten van het UZ Brussel in Villa Samson. <https://www.nestle.be/nl/media/pressreleases/primeur-in-belgi-dierenbezoekrecht-en-dierentherapie-in-villa-samson>
- NFK. (2021, 24 maart). Helft ouders van kind met kanker meldt zich noodgedwongen ziek. <https://nfk.nl/nieuws/helft-ouders-van-kind-met-kanker-meldt-zich-noodgedwongen-ziek>
- Nws, V. (2017, 16 november). Villa Samson: huisdieren welkom bij ziekenhuispatienten [Video]. vrtnews.be. <https://www.vrt.be/vrtnews/nl/2017/11/16/villa-samson--huisdieren-welkom-bij-ziekenhuispatienten/>
- Oh, E. (2017, 14 september). White Arkitekter's "Home for Heroes" Breaks Ground in Sweden. ArchDaily. https://www.archdaily.com/783262/white-arkitekters-home-for-heroes-breaks-ground-in-sweden?ad_source=search&ad_medium=projects_tab&ad_source=search&ad_medium=search_result_all
- Peeters, K. (2017). De ziekenhuisomgeving door de ogen van adolescenten met een langdurige patiëntenervaring. https://www.scriptiebank.be/sites/default/files/thesis/2017-09/KimberlyPeeters_Masterproef_De%20ziekenhuisomgeving%20door%20de%20ogen%20van%20adolescenten%20met%20een%20langdurige%20patiëntenervaring.pdf
- Purina. (2017, 20 november). Dierentherapie voor patiënten in Villa Samson | Purina® [Video]. Youtube. <https://www.purina.be/nl/onze-impact/samenwerkingen/villa-samson>

Purina. (z.d.). Dierentherapie voor patiënten in Villa Samson | Purina®. <https://www.purina.be/nl/onze-impact/samenwerkingen/villa-samson>

Redactie KW. (2020, 26 november). 7 tips om van je huis een thuis te maken. KW.be. Geraadpleegd van <https://kw.be/lifestyle/7-tips-om-van-je-huis-een-thuis-te-maken/>

Rensen, N. (2021, 22 november). Ouders van kinderen met kanker ervaren veel stress en vaak slaapproblemen. MedicalFacts.nl. <https://www.medicalfacts.nl/2021/11/23/ouders-van-kinderen-met-kanker-ervaren-veel-stress-en-vaak-slaapproblemen/>

Ronald McDonald Kinderfonds. (z.d.). Logeren in Ronald McDonald Huis Sophia Rotterdam. Kinderfonds. <https://www.kinderfonds.nl/huis-sophia-rotterdam/logeren-in-ronald-mcdonald-huis-sophia-rotterdam>

Ronald McDonald Kinderfonds. (z.d.). Over het kindfonds. Kinderfonds. <https://www.kinderfonds.nl/over-het-kinderfonds>

Ronald McDonald Kinderfonds. (z.d.). Ronald McDonald Kinderfonds – Goed doel. <https://www.kinderfonds.be/nl/over-het-kinderfonds/het-huis>

Rouvrois, N. (2019, 10 april). Nieuw ziekenhuis voor vrouw, kind en erfelijkheid baadt in daglicht. Intsite. <https://intsite.be/nl/nieuws/10867/nieuw-ziekenhuis-voor-vrouw-kind-en-erfelijkheid-baadt-in-daglicht/>

Schaepma, J. (2022, 22 maart). Hondengeur verwijderen uit huis? | Top 10 Beste Middelen. Huisdierenarts.nl. <https://www.huisdierenarts.nl/top-10-beste-middelen-tegen-hondengeur/>

Slegers, D. (2020). HOE ERVAREN GEZINNEN VAN EEN KIND MET COMMUNICATIE GEZIN? EEN ONDERZOEK. https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/863/670/RUG01-002863670_2020_0001_AC.pdf

Smit, F. (2021). Socioloog Jan Willem Duyvendak: we onderschatten de schaduwkanten van thuis. Brainwash. Geraadpleegd van <https://www.brainwash.nl/bijdrage/socioloog-jan-willem-duyvendak-we-onderschatten-de-schaduwkanten-van-thuis>

Sociaal Brussel. (z.d.). Bruxelles Social - Sociaal Brussel. <https://sociaal.brussels/organisation/17438>

Stevens, R., Petermans, A., & Vanrie, J. (2021). A human-centred strategy explicating and designing hidden programs in architectural design. Nordisk arkitekturforskning, 13-40.

Stichting tegen kanker. (2020, 5 november). Kanker in cijfers | Stichting tegen Kanker. <https://www.kanker.be/alles-over-kanker/kanker-cijfers>

TM. (z.d.). HJÄLTARNAS HUS. TM.KONSULT TEKNIK & ARKITEKTUR. <https://tm.nu/projekt/hjaltarnas-hus/>

UZ Leuven. (2010, september). Kindvriendelijk ziekenhuis. <https://assets.uzleuven.be/files/2019-12/Kindvriendelijk%20ziekenhuis.pdf>

UZ Leuven. (202). Je kind in het ziekenhuis - informatie over de eenheid en het verblijf. https://assets.uzleuven.be/files/2021-07/je_kind_in_het_ziekenhuis.pdf

UZ Leuven. (2020, februari). Het verblijf van je kind op de afdeling kinderhematooncologie. <https://www.uzleuven.be/nl/kindergeneeskunde/hematologie-en-oncologie>

UZ Leuven. (2021, januari 8). Kanjerketting: unieke kralen maken zware behandeling draaglijker. <https://www.uzleuven.be/nl/kinderkankerfonds-leuven/kanjerketting-unieke-kralen-maken-zware-behandeling-draaglijker>

UZ Leuven. (2021, november 18). Visjes kijken in het kinderziekenhuis. <https://www.uzleuven.be/nl/nieuws/visjes-kijken-het-kinderziekenhuis>

UZ Leuven. (2021). Ontdek het nieuwe gebouw voor vrouw, kind en erfelijkheid. <https://www.uzleuven.be/nl/nieuws/ontdek-het-nieuwe-gebouw-voor-vrouw-kind-en-erfelijkheid>

UZ Leuven. (2022, 8 april). Spelbegeleiding. <https://www.uzleuven.be/nl/kinderziekenhuis/spelbegeleiding>

UZ Leuven. (2022, april 11). Ziekenhuisschool. <https://www.uzleuven.be/node/15895>

Van Dale. (2022). Van Dale. <https://www.vandale.be>

Van der Jeugd, A. [Universiteit van Vlaanderen]. (2021, 4 november). Waarom roepen geuren zo'n sterke herinnering op? [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=lseSbtUODal>

Van Geertsom, E. (2010). DISTRESS” EN LEVENSKWALITEIT BIJ OUDERS VAN KINDEREN MET LEUKEMIE. https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/459/388/RUG01-001459388_2011_0001_AC.pdf

Van Steenberghe, S. (2017). HOE ERVAREN MOEDERS VAN KINDEREN MET KANKER DE IMPACT VAN DE DIAGNOSE EN DE BEHANDELING OP HUN SOCIAAL LEVEN? EEN KWALITATIEF ONDERZOEK. https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/351/937/RUG01-002351937_2017_0001_AC.pdf

Verreth, T. (2019). EEN (T)HUIS ALS (G)EEN ANDER Het ondersteunen van architecten tijdens het ontwerpproces in het creëren van een thuis voor personen met Cerebrale Parese in kleinschalige woonprojecten. <https://www.scriptiebank.be/sites/default/files/thesis/2019-10/Een%20%28t%29huis%20als%20%28g%29een%20ander-Tessa%20Verreth.pdf>

Verschoren, L. (2014). Ziekenhuisarchitectuur ontwerpen op kindermaat. <https://www.scriptiebank.be/sites/default/files/Masterproef%20Laure%20Verschoren.pdf>

Webwoordenboek. (2022). Online Nederlandstalig Woordenboek | Webwoordenboek.nl. <https://webwoordenboek.nl>

White. (2018). Hjältarnas Hus – House for Heroes. White Arkitekter. <https://whitearkitekter.com/project/hjaltarnas-hus-house-heroes/>

Woorden.org. (2022). Nederlands woordenboek- Woorden.org. <https://www.woorden.org>

Zaha Hadid Architects. (z.d.). Maggie's Centre Fife – Zaha Hadid Architects. <https://www.zaha-hadid.com/architecture/maggies-centre-fife/>

Zorg Magazine. (2018, 30 mei). Ook Miele is beestig trots op (de kraaknette) Villa Samson van UZ Brussel. <https://zorgmagazine.be/miele-villa-samson/>

ENQUÊTE 1: ZIEKENHUIS

1. Heeft uw kind al eens in het ziekenhuis gelegen?

Ja
Nee
Andere...

2. Voor welke periode was dit?

Het was een dagopname.
2-5 dagen.
6-10 dagen.
11 dagen of langer.
Andere...

3. Hoe oud was uw kind toen?

0-3
4-8
8-12
12-16
17 of ouder
Andere...

4. Welke afstand moet u afleggen tot het ziekenhuis/ziekenhuizen?

1-5 km
6-15 km
15-30 km
45-60 km
Meer dan 60 km
Andere...

5. Bent u blijven overnachten in het ziekenhuis met uw kind?

Ja, elke nacht.
Ja, maar elke nacht afwisselend met de vader/moeder.
Ja, maar niet elke dag.
Nee, ik ben niet blijven overnachten.
Andere...

6. Bent u blijven werken tijdens de ziekenhuisopname van uw kind?

Ja, ik ben nog elke dag gaan werken.
Ja, maar deeltijds.
Ja, ik heb mijn werk online kunnen voortzetten.
Nee, ik heb in deze periode niet gewerkt.
Andere...

7. Vond u de verplaatsing tussen huis en ziekenhuis een grote last?

Ja, ook al was het maar een korte afstand.
Ja, het was een lange afstand.
Nee, het was maar een korte afstand.
Nee, ook al was het een lange afstand.
Andere...

8. Wat vond u het lastigst aan de verplaatsing tussen huis en ziekenhuis (en eventueel werk)?

9. Heeft uw kind bezoek ontvangen tijdens de ziekenhuisperiode?

Ja, elke dag.

Ja, af en toe.

Ja, maar zelden.

Nee, helemaal niemand.

Andere...

10. Vond u het aangenaam om bezoek te ontvangen in het ziekenhuis?

Ja

Nee

Andere...

11. Waarom vond je dit?

12. Krijg jij een thuisgevoel als je aan een ziekenhuiskamer denkt? Waarom wel of niet?

13. Wat zou meer kunnen bijdragen tot een thuisgevoel op een ziekenhuiskamer?

14. Vind jij dat de ziekenhuiskamers genoeg zijn afgestemd op de jonge patiënten? Waarom wel of niet?

15. Welke elementen zouden het aangenamer maken om een kind te laten verblijven in het ziekenhuis?

16. Als we moeten kijken naar jezelf, vind jij het aangenaam om te verblijven in het ziekenhuis?

Ja, ik voelde me snel thuis.

Ja, ik kreeg er voldoende hulp.

Ja, ik heb zelf elementen toegevoegd die me aan thuis deden denken.

Nee, ik zal me nooit snel thuisvoelen in een ziekenhuis.

Nee, ik had er niet voldoende privacy.

Andere...

17. Hoe zou jij het jezelf aangenamer kunnen doen maken op de ziekenhuiskamer waar je kind (en eventueel jij) verblijft?

18. Vond jij dat je voldoende hulp en steun kreeg aangeboden in het ziekenhuis tijdens de opname van je kind?

Ja, ze hebben me er voldoende geholpen en gesteund.

Ja, de werknemers hebben hun best gedaan.

Ja, maar ik kreeg meer hulp van buitenaf (vrienden, familie, professionele hulp,...).

Nee, ik voelde me nogal verloren.

Nee, ik heb hier een zeer negatieve ervaring rond.

Andere...

19. Hoe vind jij dat er eventueel extra hulp zou geboden kunnen worden vanuit het ziekenhuis zelf?

Kan een korte beschrijving of opsomming zijn. Bijvoorbeeld: alles kunnen regelen in het ziekenhuis zelf.

22. Wat vind je van het volgende idee: Studio's creëren in de nabije omgeving van een ziekenhuis, waar men bezoek kan ontvangen tijdens de ziekenhuisopname en waar ook de gezinsleden zouden kunnen overnachten bij langdurige opname van hun kind (i.p.v. in het ziekenhuis)?

ENQUÊTE 2: THUISGEVOEL

1. Wat is uw leeftijd?

2. Waar woont u momenteel?

Ik woon nog samen met mijn ouders.

Ik ben alleen gaan wonen.

Ik ben gaan samenwonen met mijn partner.

Ik woon samen met mijn partner en kinderen.

Ik ben gaan samenwonen met een vriend(en).

Andere...

3. Hoe vaak bent u thuis?

Altijd, ik heb geen werk of ben huisvrouw/man.

Altijd, ik werk van thuis uit.

Zeer vaak, ik werk deeltijds op verplaatsing.

Meestal, ik ga naar school.

Meestal, ik heb een voltijdse job.

Meestal, ik verblijf vaak bij mijn partner (wonen nog niet samen) of vrienden.

Amper, ik zit op kot.

Amper, ik verblijf meestal bij andere personen zoals partner of vrienden.

Amper, door mijn werk ben ik vaak op verplaatsing

Andere...

4. Hoe komt het dat u niet vaak thuis bent?

Ik ben wel vaak thuis.

Ik werk veel.

Ik voel me prettiger bij mijn partner of vrienden hun thuis.

Ik ben niet graag thuis door bepaalde omstandigheden.

Ik ben niet vaak thuis doordat ik aan het verhuizen ben.

Andere...

5. Indien u niet graag thuis bent, door welke omstandigheden komt dit?

6. Zich thuis voelen kan men op meerdere plaatsen, maar wat zorgt ervoor dat je je absoluut ergens niet thuis voelt?

7. Welk van onderstaande opties zorgt ervoor dat je u wel ergens thuis voelt?

Herkenbaarheid

Veiligheid

Vertrouwelijkheid

Voorspelbaarheid

Vanzelfsprekendheid

8. Rangschik onderstaande voorwaarden. Degene op de eerste plaats creëert voor jou een groter thuisgevoel dan degene op de laatste plaats.

Herkenbaarheid

Veiligheid

Voorspelbaarheid

Vertrouwelijkheid

Vanzelfsprekendheid

9. Welke elementen link jij aan een thuisgevoel?

Persoonlijke objecten

Mensen

Geuren

Kleuren

Geluiden

Andere...

10. Rangschik onderstaande elementen. Degene op de eerste plaats creëert voor jou een groter thuisgevoel dan degene op de laatste plaats.

Persoonlijke objecten

Mensen

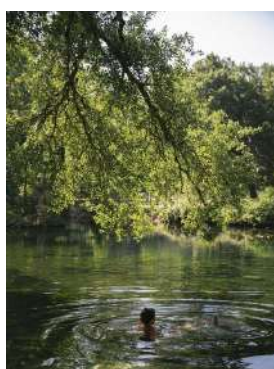
Kleuren

Geuren

Geluiden

11. Geef zelf nog extra elementen die bijdragen tot een thuisgevoel.

12. Welke van deze afbeeldingen link jij aan een thuisgevoel?

13. Waarom link jij de gekozen afbeelding aan een thuisgevoel?

14. Welke emotie link jij het meest aan een thuisgevoel?

15. Waarom heb je voor deze emotie gekozen?

16. Welk interieur link jij aan een thuisgevoel?

17. Waarom heb je voor dit interieur gekozen?

18. Welke elementen moeten voor jou aanwezig zijn in een interieur om je er thuis te voelen?

19. Wat vind jij dat absoluut moet kunnen om je ergens thuis te voelen?

20. Een thuisgevoel kan men ook op andere plaatsen hebben. Indien dit bij jou van toepassing is, waar is deze plaats en waarom?

